

U C H W A Ł A Nr VIII/61/15
RADY POWIATU W PODDĘBICACH
z dnia 30 września 2015 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020”

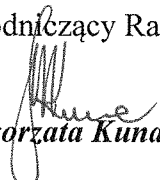
Na podstawie art. 12 pkt 4 i 9ca ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2013 r., poz. 595, poz. 645; z 2014 r. poz. 379, poz. 1072) Rada Powiatu w Poddębicach uchwała, co następuje:

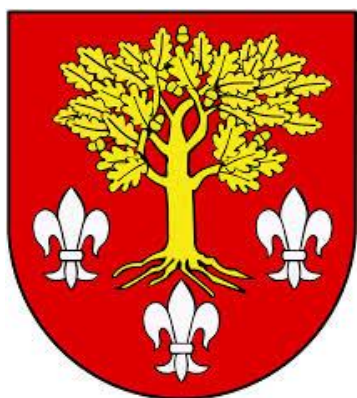
§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020 w treści stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Poddębicach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Małgorzata Kuna

STRATEGIA ROZWOJU **POWIATU PODDEBICKIEGO 2020**

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Podsumowanie Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020	7
1.1. Wizja i misja Powiatu Poddębickiego	7
1.2. Cele strategiczne i cele operacyjne	7
2. Diagnoza uwarunkowań rozwoju Powiatu Poddębickiego	10
2.1. Ogólna charakterystyka Powiatu Poddębickiego	10
2.1.1. Uwarunkowania historyczno – kulturowe	13
2.1.2. Położenie, ukształtowanie terenu, powiązanie z otoczeniem	15
2.2. Zasoby Powiatu Poddębickiego	16
2.2.1. Zasoby ludzkie	16
2.2.2. Zasoby przyrodnicze	21
2.3. Zagospodarowanie przestrzenne	33
2.3.1. Infrastruktura techniczna	33
2.3.2. Ochrona środowiska	46
2.4. Infrastruktura społeczna	50
2.5. Sfera gospodarcza	70
2.5.1. Przemysł, przedsiębiorczość i struktura podmiotów gospodarczych	70
2.5.2. Rolnictwo	72
2.5.3. Turystyka i rekreacja	73
2.5.4. Atrakcyjność inwestycyjna	80
2.5.5. Sytuacja finansowa Powiatu	81
3. Analiza SWOT Powiatu Poddębickiego	89
4. Sondaż opinii publicznej	91
4.1. Podsumowanie informacji z badania ankietowego – opinie mieszkańców	91
4.2. Podsumowanie informacji z badania ankietowego oraz wywiadu grupowego – opinie instytucji	100
4.3. Podsumowanie informacji z badania ankietowego – opinie samorządów	110
5. Misja i wizja	114
6. Strategiczne kierunki rozwoju	116
6.1. Cel strategiczny A	117
6.2. Cel strategiczny B	121
6.3. Cel strategiczny C	126
7. Zgodność strategii rozwoju Powiatu z dokumentami wyższego rzędu	129
7.1. Cel strategiczny A. Rozwój funkcji turystycznej Powiatu	129
7.2. Cel strategiczny B. Poprawa jakości życia mieszkańców	131
7.3. Cel strategiczny C. Infrastruktura techniczna Powiatu	138
8. Sposoby i źródła finansowania	140
9. Monitoring i ewaluacja	141
9.1. Wdrażanie i monitorowanie Strategii	141

WSTĘP

Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020 jest kluczowym dokumentem strategicznym, który poprzez swoją zawartość, a także sposób dochodzenia do uwzględnionych w nim rozwiązań, systematyzuje wiedzę o Powiecie, wyznacza długofalowe kierunki jego rozwoju oraz wskazuje działania, których realizacja przyczyni się do rozwoju całego obszaru.

Dokument przygotowany został na zlecenie Starostwa Powiatowego w Poddębicach w ramach działań związanych z aktualizacją poprzedniego dokumentu wyznaczającego kierunki rozwoju Powiatu – Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego na lata 2000 – 2010. Projekt zrealizowany został przez Łódzką Agencję Rozwoju Regionalnego S. A.

Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020 jest dokumentem kierunkowym, nakreślającym nadrzędne cele długoterminowe (strategiczne), priorytety rozwoju oraz kierunki działań władz samorządowych Powiatu. Strategia określa również stan docelowy, do którego Powiat powinien dążyć w kolejnym okresie programowania, zarysowuje ramy działań władz samorządowych Powiatu prowadzące do osiągnięcia danego stanu, a także prezentuje przykłady inicjatyw w ramach każdego celu strategicznego.

Uchwalenie Strategii nie zamyka jednak możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji społecznych i składania propozycji działań inwestycyjnych, zgodnie z pojawiającymi się uzasadnionymi potrzebami lokalnymi.¹ Strategia jest równoległe narzędziem, które wyznacza ogólne ramy racjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami oraz stanowi kluczowy element planowania rozwoju lokalnego.

W opracowaniu niniejszej Strategii, oprócz zespołu wymienionej powyżej Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. udział wzięli reprezentanci Starostwa Powiatowego w Poddębicach, przedstawiciele władz gmin wchodzących w skład Powiatu, radni, przedstawiciele występujących na terenie Powiatu przedsiębiorstw, instytucji, organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu oraz jednostek organizacyjnych. Narzędziem wykorzystanym w trakcie opracowywania niniejszego dokumentu, które jest powszechnie stosowane przy tworzeniu dokumentów o charakterze strategicznym, były konsultacje społeczne przeprowadzone w formie badań ankietowych oraz spotkania grupowego.

Niniejsza Strategia składa się z dziewięciu rozdziałów oraz bibliografii.

We wstępie przedstawiono cel i strukturę dokumentu oraz zastosowane podejście metodologiczne.

---

¹ Domański, T. *Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego gminy*, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1999

Rozdział pierwszy stanowi zwięzłe streszczenie dokumentu, zawierające podsumowanie kluczowych założeń i wniosków wynikających ze Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020.

Rozdział drugi poświęcony jest ocenie stanu obecnego Powiatu. Przedstawiono w nim diagnozę zasobów Powiatu, dokonano inwentaryzacji kluczowych informacji na temat zagospodarowania przestrzennego oraz sytuacji gospodarczej. Podsumowaniem informacji zebranych w rozdziale drugim, jak i uzyskanych w wyniku badań opisanych w rozdziale czwartym, jest analiza SWOT (mocnych i słabych stron Powiatu oraz szans i wyzwań dla jego dalszego rozwoju). Analiza SWOT w formie tabelarycznej stanowi **trzeci rozdział** tekstu strategii.

W **rozdziale czwartym** znalazły się wyniki badania sondażowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Powiatu oraz jego kluczowych interesariuszy (przedstawiciele instytucji oraz samorządów).

W **rozdziale piątym** zdefiniowane zostały misja i wizja Powiatu Poddębickiego, nakreślające ogólne kierunki jego rozwoju, a także stanowiące wyraz aspiracji władz samorządowych Powiatu i pozostałych interesariuszy Strategii.

Rozdział szósty definiuje długoterminowe cele strategiczne stanowiące ramy dla planowania i realizacji celów operacyjnych. Jest to kluczowy rozdział z punktu widzenia racjonalizacji działań Powiatu w najbliższych latach. W rozdziale tym uwzględniono również prezentację przykładowych działań i inicjatyw, które władze Powiatu mogą podejmować w ramach realizacji poszczególnych celów strategicznych. Wszystkie cele zostały powiązane z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu w **rozdziale siódmym**. Opis możliwych źródeł finansowania zadań zdefiniowanych w ramach niniejszej Strategii stanowi **rozdział ósmy** dokumentu.

W **rozdziale dziewiątym** przedstawiono wytyczne dla proponowanego systemu wdrażania, monitorowania i ewaluacji Strategii. W rozdziale tym przedstawiono także przykładowy zestaw mierników (wskaźników) efektywności procesu realizacji wytycznych zawartych w niniejszym dokumencie strategicznym.

Bibliografia - zawiera spis dokumentów i materiałów wykorzystanych do opracowania niniejszej Strategii.

Centralnym punktem Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego jest lista celów strategicznych wyznaczających docelowe, długofalowe kierunki rozwoju regionu. Kierunki te określone zostały m.in. w oparciu o wyniki diagnozy zasobów i otoczenia Powiatu, analizy pozyskanych opinii mieszkańców, kluczowych reprezentantów społecznych, władz samorządowych Powiatu, jak również wniosków z sesji strategicznych zespołu projektowego.

Punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego była analiza zasobów, uwarunkowań lokalnych i specyfiki otoczenia Powiatu na podstawie danych dostarczonych przez Starostwo Powiatowe, danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz ogólnie dostępnych informacji i dokumentów na temat Powiatu i wchodzących w jego skład jednostek samorządu terytorialnego (JST). Dodatkowo, w celu uzupełnienia pozyskanych w ten sposób informacji i wyciągniętych na ich podstawie wniosków, przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców Powiatu, instytucji i organizacji funkcjonujących na jego terenie oraz samorządów lokalnych (kluczowych interesariuszy dokumentu Strategii). W efekcie, została przygotowana analiza SWOT, tj. lista mocnych i słabych stron Powiatu oraz szans i zagrożeń dla jego rozwoju.

Wnioski z tak przeprowadzonej diagnozy były podstawą do wypracowania misji i wizji Powiatu Poddębickiego. Misja i wizja wypracowane zostały w ramach sesji strategicznej zespołu projektowego, złożonego z pracowników Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego. Efektem sesji strategicznej było wskazanie docelowych kierunków działań podejmowanych przez władze Powiatu.

Określona przez zespół projektowy propozycja misji i wizji Powiatu była następnie przedmiotem dyskusji - w pierwszej kolejności z władzami samorządowymi Powiatu - w trakcie prezentacji wstępnych założeń Strategii. W oparciu o kierunek wyznaczony przez misję i wizję rozwoju Powiatu, zespół projektowy przedstawił również propozycję celów strategicznych i podporządkowanych im celów operacyjnych oraz dokonał wstępnej priorytetyzacji (uszeregowania) wypracowanego zbioru długoterminowych celów Powiatu Poddębickiego. W procesie dokonywania hierarchicznego zestawienia celów oraz ustalania ich współzależności zespół projektowy brał pod uwagę głos opinii publicznej, tak aby jak najpełniej łączyć dążenia i konkretne działania wszystkich uczestników życia społecznego i gospodarczego Powiatu.

Sformułowanych raz celów strategicznych i operacyjnych nie należy traktować jako zbioru zamkniętego. Obecny układ Strategii Rozwoju został ukształtowany w określonych warunkach oraz na określonym etapie rozwoju Powiatu, które są zmiennymi dynamicznymi, dlatego osiągnięcie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Powiatu. Aby proces ten przebiegał w usystematyzowany i kontrolowany sposób, zespół projektowy zaproponował koncepcję docelowego systemu wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji Strategii, uwzględniającej przykładowy mechanizm konstruowania i wykorzystania mierników (wskaźników) efektywności procesu realizacji założeń i celów strategicznych, jakie postawione zostały przed Powiatem.

Rysunek 1. Schemat dokumentu Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020

Źródło: Opracowanie własne

1. Podsumowanie Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020

Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020 jest opracowaniem, które wyznacza długofalowe cele i priorytety rozwoju Powiatu oraz wskazuje proponowane kierunki działań.

1.1. Wizja i misja Powiatu Poddębickiego

Na potrzeby Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020 wizja regionu została sformułowana w następujący sposób:

Powiat Poddębicki wiodącym ośrodkiem turystyki zdrowotnej i aktywnej w centralnej Polsce

Misja Powiatu Poddębickiego brzmi następująco:

Wykorzystanie unikalnych zasobów środowiska przyrodniczego i potencjału społeczno – gospodarczego do równomiernego rozwoju Powiatu przy efektywnej współpracy samorządów

1.2. Cele strategiczne i cele operacyjne

W celu realizacji wizji i misji Powiatu, zdefiniowany został katalog kluczowych dla jego rozwoju celów strategicznych i służących ich osiągnięciu celów operacyjnych. Łącznie zdefiniowane zostały trzy cele strategiczne oraz siedem przyporządkowanych im celów operacyjnych. Poszczególne cele zaprezentowane zostały w tabeli 1.

Tabela 1. Podsumowanie celów strategicznych i celów operacyjnych Powiatu Poddębickiego

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne
A.	Rozwój funkcji turystycznej Powiatu	A.1 Turystyka zdrowotna i uzdrowiskowa
		A.2 Turystyka aktywna
B.	Poprawa jakości życia mieszkańców	B.1 Sfera społeczna
		B.2 Sfera gospodarcza
		B.3 Rolnictwo
C.	Infrastruktura techniczna Powiatu	C.1 Infrastruktura drogowa i okołodrogowa oraz komunikacja
		C.2 Infrastruktura ochrony środowiska + OZE

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z układem przedstawionym w powyższej tabeli, w ramach realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020 zidentyfikowane zostały trzy cele strategiczne.

Pierwszy cel strategiczny, związany jest z rozwojem oferty turystycznej regionu. Przewidywanym efektem będzie pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego związanego z zasobami wód geotermalnych (turystyka zdrowotna, rehabilitacyjna) oraz walorami krajobrazowymi, możliwością rekreacji i uprawiania sportów aktywnych (np. na zbiorniku Jeziorsko).

Cel drugi jest związany ze wzmacnianiem potencjału społecznego i gospodarczego wokół zasobów posiadanych przez Powiat (atrakcyjne tereny, rolnictwo) poprzez stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju inwestycji, wzmacniania zaplecza kadrowego oraz tworzenie warunków zachęcających do osiedlania się na terenie Powiatu. Cel zostanie osiągnięty poprzez odpowiednio prowadzoną politykę społeczną, wspieranie procesów aktywizacji mieszkańców (za szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem), przygotowanie odpowiedniej do potrzeb rynku oferty edukacyjnej zwiększającej szanse na rynku pracy oraz politykę prorodzinną i mieszkaniową będącą odpowiedzią na niekorzystne tendencje demograficzne w regionie.

Cel trzeci dotyczy, koniecznych ze względu na równomierny rozwój Powiatu, działań związanych z systematyczną modernizacją oraz rozbudową infrastruktury zarówno drogowej pozwalającej pełniej wykorzystać potencjał korzystnego położenia w pobliżu autostrady A2, jak również infrastruktury związanej z ochroną środowiska mającej szczególne znaczenie w związku z budowanym wizerunkiem Powiatu – jako promotora turystyki zdrowotnej w regionie.

Biorąc pod uwagę wszystkie cele, należy przede wszystkim postrzegać Powiat jako ośrodek pełniący funkcję koordynacyjną i integracyjną szczególnie w przypadku realizacji działań obejmujących współpracę międzygminną. Powiat staje się więc swego rodzaju układem funkcjonalnym wzmacniającym rozwój partnerstwa lokalnych samorządów, nakierowanym na osiągnięcie spójnego rozwoju całego obszaru.

2. Diagnoza uwarunkowań rozwoju Powiatu Poddębickiego

Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020 jest kluczowym dokumentem, który poprzez swoją zawartość, a także sposób dochodzenia do zawartych w nim rozwiązań systematyzuje wiedzę o Powiecie.

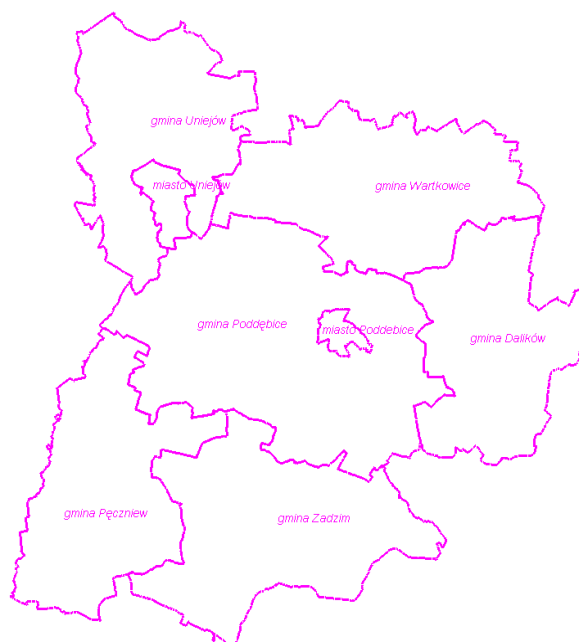
2.1. Ogólna charakterystyka Powiatu Poddębickiego

Powiat Poddębicki położony jest w centralnej części Polski, w województwie łódzkim, na Wysoczyźnie Łaskiej. W jego skład wchodzi 6 gmin:

1. Dalików – gmina wiejska
2. Pęczniew – gmina wiejska
3. Poddębice – gmina miejsko - wiejska
4. Uniejów - gmina miejsko - wiejska
5. Wartkowice – gmina wiejska
6. Zadzim – gmina wiejska.

Stolicą Powiatu jest miasto Poddębice, położone na prawym brzegu Neru, w odległości 35 km od Łodzi i 46 km od Sieradza. Powiat Poddębicki zajmuje powierzchnię 88 121 ha, a liczba zamieszkującej go ludności wyniosła 41 836 (30.06.2014 r.).

Rysunek 2. Powiat Poddębicki

Źródło: <http://poddebice.geoportal2.pl/>

Rysunek 3. Położenie administracyjno-geograficzne

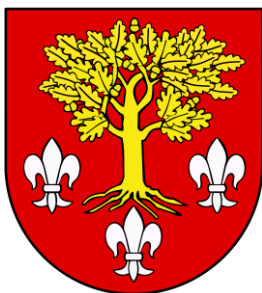

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2016

Północno - zachodni skraj Powiatu stanowi granica pomiędzy województwem łódzkim, a województwem wielkopolskim (powiat turecki i kolski). Od północnego wschodu Powiat graniczy z powiatem łęczyckim, od wschodu z powiatem zgierskim, od południowego wschodu z powiatem pabianickim i łaskim. Od południa i południowego zachodu otacza go powiat zduńskowolski i sieradzki. Długość granic z sąsiednimi powiatami wynosi kolejno:

- z powiatem sieradzkim - ok. 29,5 km,
- z powiatem tureckim (woj. wielkopolskie) - ok. 30,5 km,
- z powiatem kolskim (woj. wielkopolskie) - ok. 8,5 km,
- z powiatem łęczyckim - ok. 39,5 km,
- z powiatem zgierskim - ok. 39 km,
- z powiatem pabianickim - ok. 19,5 km,
- z powiatem łaskim - ok. 2,5 km,
- z powiatem zduńskowolskim - ok. 20,5 km.

Rysunek 4. Herb Powiatu Poddębickiego

Źródło: <http://www.poddebicki.pl/>

Herb Powiatu Poddębickiego został ustanowiony *Uchwałą Nr X/53/03 Rady Powiatu w Poddębicach z dnia 29 sierpnia 2003 r.* i przedstawia złoty dąb o sześciu korzeniach, sześciu ulistnionych konarach z sześcioma żółdździemi na czerwonym polu - tarczy. Na herbie znajdują się również trzy srebrne lilie: dwie po bokach dębu, jedna pod korzeniami. Dąb i lilie symbolizują miasta na terenie Powiatu Poddębickiego, a liczba konarów, żółdździ, korzeni symbolizuje sześć gmin stanowiących Powiat Poddębicki.

Rysunek 5. Flaga Powiatu Poddębickiego

Źródło: <http://www.poddebicki.pl/>

Flagą Powiatu Poddębickiego jest prostokątny płat tkaniny podzielony na 3 poziome pasy o barwach: biały – czerwony – żółty. Na środku znajduje się godło herbu Powiatu, bez tarczy herbowej.²

---

² www.poddebicki.pl

2.1.1. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNO – KULTUROWE

Powiat Poddębicki z siedzibą Powiatowej Rady Narodowej w Poddębicach powołano 12 listopada 1955 roku. W skład nowo utworzonego Powiatu Poddębickiego w województwie łódzkim weszło wówczas 29 gromad:

1. z powiatu łęczyckiego 10 gromad,
2. z powiatu sieradzkiego – 6 gromad,
3. z powiatu tureckiego położonego wcześniej w województwie poznańskim 13 gromad.

Nowy Powiat obejmował powierzchnię 87 700 ha i liczył 51,6 tys. mieszkańców z czego ludność miejska (Poddębice, Uniejów) stanowiła 12,8% ogółu mieszkańców Powiatu, przy średniej dla województwa wynoszącej wówczas 28%. W latach 50-tych Powiat Poddębicki przejął obszary bardzo zaniedbane pod względem gospodarczym. Drogi utwardzone stanowiły jedynie 7% ogólnej długości dróg lokalnych, a ponad 1/3 szkolnych sal lekcyjnych znajdowała się w budynkach prywatnych. Podobnie przedstawiała się sytuacja w kwestii opieki zdrowotnej – gdzie jedynie 4 lekarzy medycyny oraz 2 felczerów i 3 stomatologów przypadało na ponad 50 tys. osób zamieszkujących Powiat.

Powiat posiada charakter typowo rolniczy – przeważają uprawy żyta i ziemniaków. W przeszłości użytki rolne zajmowały 76,5% powierzchni ogólnej, a ich wielkość na przestrzeni lat zmieniła się nieznacznie – obecnie stanowią ok 75%.

Również jednostki miejskie – Poddębice i Uniejów – w latach 50-tych XX wieku były dość zaniedbane pod względem infrastruktury technicznej i ogólnego zagospodarowania. Główną przyczyną były zniszczenia wojenne oraz związane z nimi upadek gospodarczy. Brak było sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej, część budynków nie posiadała także dostępu do elektryczności. Pierwsze lata funkcjonowania Powiatu to odbudowa infrastruktury społecznej i gospodarczej - budowa szkół, budynków mieszkalnych, rozbudowa infrastruktury drogowej, otwarcie lecznicy weterynaryjnej, przychodni i pogotowia ratunkowego, a w 1961 roku oddanie do użytku szpitala rejonowego.

Czternaście lat później na mocy ustawy o nowym podziale administracyjnym Powiat Poddębicki przestaje istnieć. Jego tereny weszły wówczas w skład województwa sieradzkiego. Kompetencje Powiatów przekazano na poziom organów administracji państwowej szczebla podstawowego (gminy) lub szczebla wojewódzkiego. Po przemianach ustrojowych w 1989 roku, rozpoczęto zmianę systemu organizacji samorządu terytorialnego i w 1998 roku (ustawą o wprowadzeniu trójstopniowego podziału władzy) reaktywowano Powiaty. Dzięki sprzyjającej sytuacji politycznej oraz determinacji mieszkańców w 1999 roku Powiat Poddębicki powrócił na administracyjną mapę Polski. W latach 1998 – 2002 Powiat plasował się w czołówce podmiotów atrakcyjnych inwestycyjnie położonych w centralnej Polsce. Głównymi czynnikami, jakie miały wpływ na tak korzystną ocenę były walory przyrodnicze, bogate zasoby złóż geotermalnych o właściwościach leczniczych, drugi pod względem wielkości zbiornik retencyjny „Jeziorsko” oraz położenie w pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych.

W celu wykorzystania potencjału regionu utworzono w Poddębicach nowoczesny szpital, który już w I kadencji Rady Powiatu (1999-2002) stanowił główny punkt koncepcji inwestycyjnej

pn. "Powiat Poddębicki Regionalnym Centrum Turystyki, Wypoczynku i Rekreacji w oparciu o wykorzystanie naturalnych walorów środowiska – wody geotermalne i zbiornik Jeziorsko". Istota projektu zakładała uruchomienie komercyjnego kompleksu, w którym wykorzystane będą lecznicze właściwości wód geotermalnych oraz zasoby naturalne środowiska. Program uzyskał pozytywną opinię ośrodków naukowych, m.in. Akademii Medycznej w Łodzi, Politechniki Łódzkiej, Akademii Górniczo – Hutniczej w Krakowie i został ujęty w strategicznych obszarach działania władz samorządowych naszego województwa³. W kolejnych latach koncepcję rozwijano i rozpoczęto jej realizację, czego efektem było doposażenie strategicznych dla szpitala oddziałów w nowoczesny sprzęt w ramach zadania "Zakup sprzętu i urządzeń medycznych wraz z wyposażeniem dla Szpitala Powiatowego w Poddębicach".

Obecnie trwają prace koncepcyjne i projektowe w ramach wspólnego projektu pn. „Kraina bez barier – centrum wodolecznictwa i rekreacji w Poddębicach w oparciu o wykorzystanie miejscowych wód geotermalnych” ukierunkowane na wykorzystanie wód geotermalnych w wodolecznictwie i rehabilitacji.

---

³ http://www.poddebicki.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&sub=1&menu=6&strona=1

2.1.2. Położenie, ukształtowanie terenu, powiązanie z otoczeniem

Obecną rzeźbę terenu całego Powiatu Poddębickiego, ukształtowało zlodowacenie środkowo - polskie. W krajobrazie dominują więc wysoczyzny morenowe, wzgórza tzw. ostańcowe oraz płaskie i faliste równiny. W wyniku procesów glacialnych i peryglacialnych powstały tu różne formy ukształtowania powierzchni. Do form wypukłych zaliczane są pagórki zarówno pochodzenia morenowego jak i porośnięte lasem wydmy. Do form wklęsłych zaliczane są kotliny i doliny. Jako formy wklęsłe należy wymienić w pierwszej kolejności dolinę Neru i Warty wraz z ich dopływami. Charakterystycznymi formami wklęsłymi są także niecki korozyjne i suche dolinki pozbawione strug wody. Pod względem fizyko – geograficznym Powiat obejmuje Wysoczyznę Łaską oraz południową część Kotliny Kolskiej należących do makroregionu - Niziny Południowielkopolskiej w podprovincji Niziny Środkowopolskie.

Rysunek 6. Położenie Powiatu na tle jednostek fizycznogeograficznych

Źródło: *Geografia regionalna Polski*, J. Kondracki⁴

⁴ *Geografia regionalna Polski*, J. Kondracki, PWN 1998, Warszawa

2.2. Zasoby Powiatu Poddębickiego

W poniższym rozdziale przedstawiona została ogólna charakterystyka posiadanych przez Powiat zasobów ludzkich, m.in. liczba mieszkańców oraz liczba osób aktywnych zawodowo i bezrobotnych. Ponadto, zawarte tu zostały informacje na temat posiadanych przez Powiat zasobów przyrodniczych oraz ich obecnego stanu w podziale na informacje dotyczące obszarów chronionych, lasów, rzeźby terenu, wód powierzchniowych i podziemnych oraz klimatu.

2.2.1. Zasoby ludzkie

Powiat Poddębicki w 2013 r. zamieszkiwało 41 871 osób, a gęstość zaludnienia wynosiła 48 osób/km². W porównaniu do 2007 r. liczba osób zamieszkujących na terenie Powiatu spadła o 0,08%. Blisko 40% ogólnej liczby ludności to mieszkańcy gminy Poddębice. Najmniej osób zamieszkuje Gminę Pęczniew, której liczba ludności stanowi 8,4% ogółu mieszkańców Powiatu. Dane na koniec czerwca 2014 roku wskazują, iż liczba ludności Powiatu Poddębickiego ciągle spada i wyniosła w tym okresie 41 836 osób.

Tabela 2. Liczba ludności Powiatu Poddębickiego wg płci w latach 2007 – I połowa 2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
kobiety	21 277	21 262	21 095	21 368	21 246	21 187	21 193	21 176
mężczyźni	20 628	20 588	20 523	20 871	20 780	20 694	20 678	20 660
ogółem	41 905	41 850	41 618	42 239	42 026	41 881	41 871	41 836

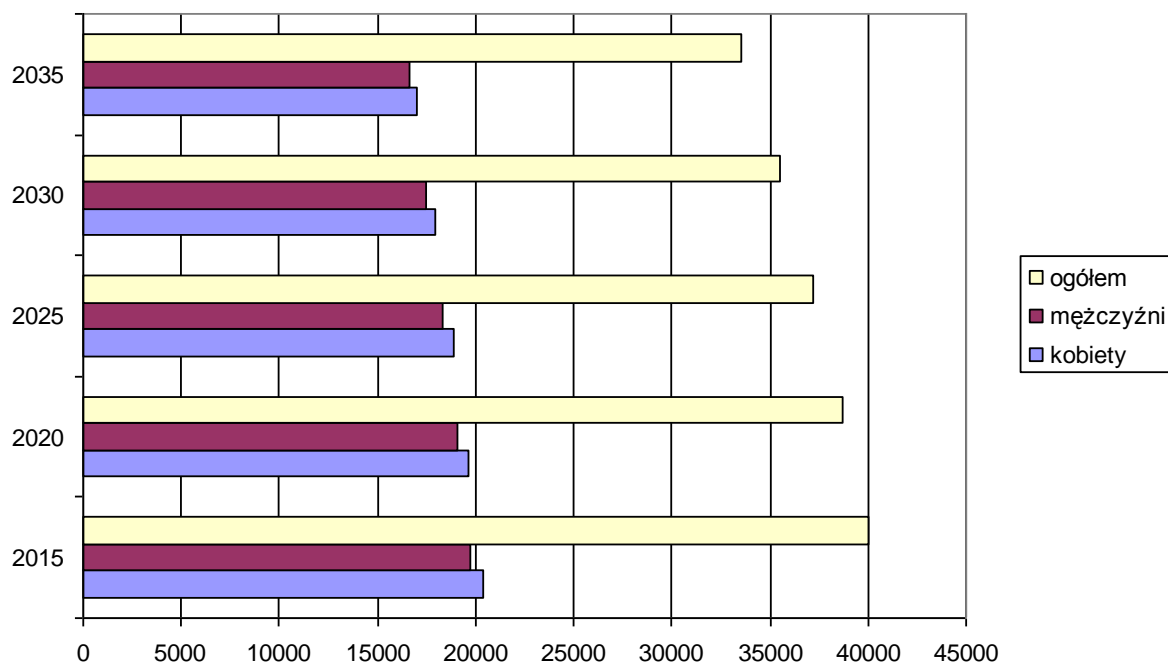
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Na podstawie danych prezentowanych w tabeli można dostrzec, iż na przestrzeni badanych lat 2007 – 2013 liczba ludności utrzymuje się na poziomie ok. 42 tys. osób. Najwyższą wartość odnotowano w roku 2010. W 2012 roku w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek ludności (podobnie jak w całym województwie łódzkim) o 145 osób (0,35%).

Analizując liczbę ludności Powiatu Poddębickiego według płci, można zaobserwować, iż nieco ponad połowę mieszkańców stanowią kobiety, co również jest charakterystyczne dla struktury całego województwa.

Prognozy Głównego Urzędu Statystycznego wskazują na stopniowy spadek liczby ludności w Powiecie Poddębickim począwszy od roku 2015 aż do roku 2035. Prognozy dla obu płci do 2035 roku przewidują spadek ich liczebności o ponad 3 tysiące osób. Szybkie tempo wyludniania się Powiatu może w znaczący sposób przyczynić się do spowolnienia jego rozwoju gospodarczego. Poniższy rysunek przedstawia prognozowaną dynamikę zmian w liczbie ludności w Powiecie Poddębickim do 2035 roku.

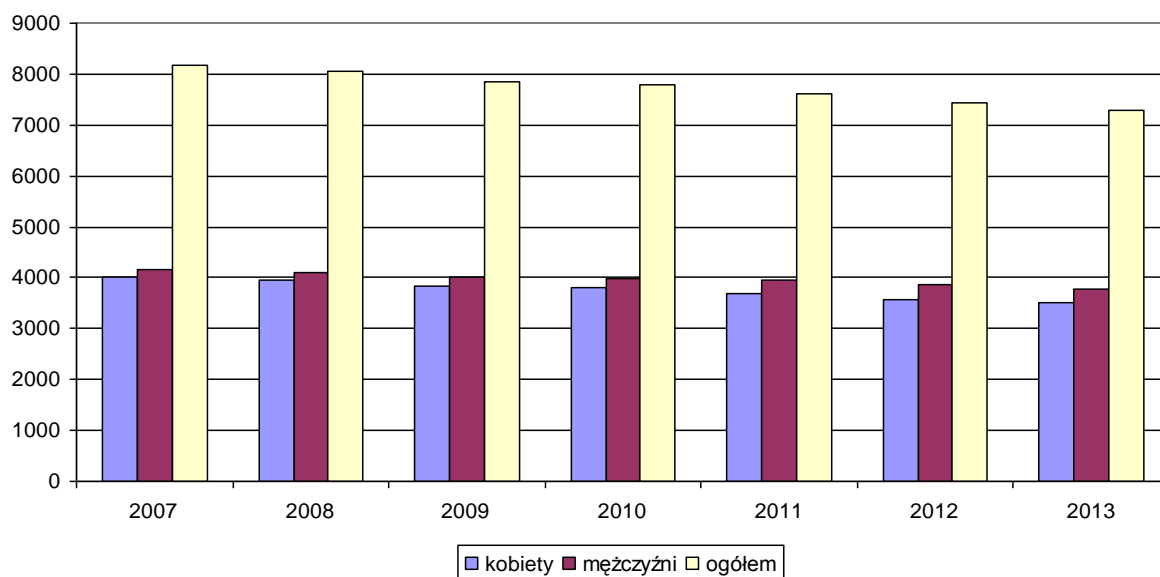
Wykres 1. Prognoza demograficzna (liczby ludności) dla Powiatu Poddębickiego na lata 2015- 2035

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognoz GUS

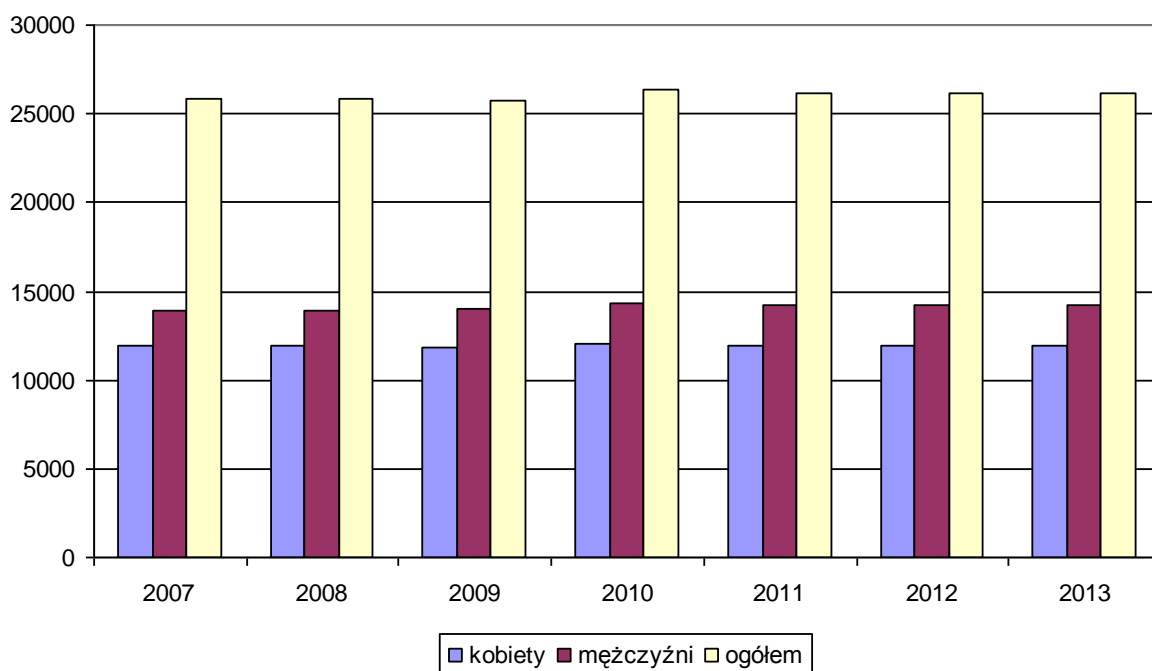
Strukturę demograficzną mieszkańców Powiatu pod względem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (kobiety i mężczyźni poniżej 18 roku życia), produkcyjnym (kobiety w wieku 18 – 59 lat i mężczyźni w wieku 18 – 64 lat) oraz poprodukcyjnym (kobiety od 60 roku życia i powyżej oraz mężczyźni od 65 roku życia i powyżej) przedstawiają wykresy 2 - 4.

Wykres 2. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w Powiecie Poddębickim w latach 2007-2013

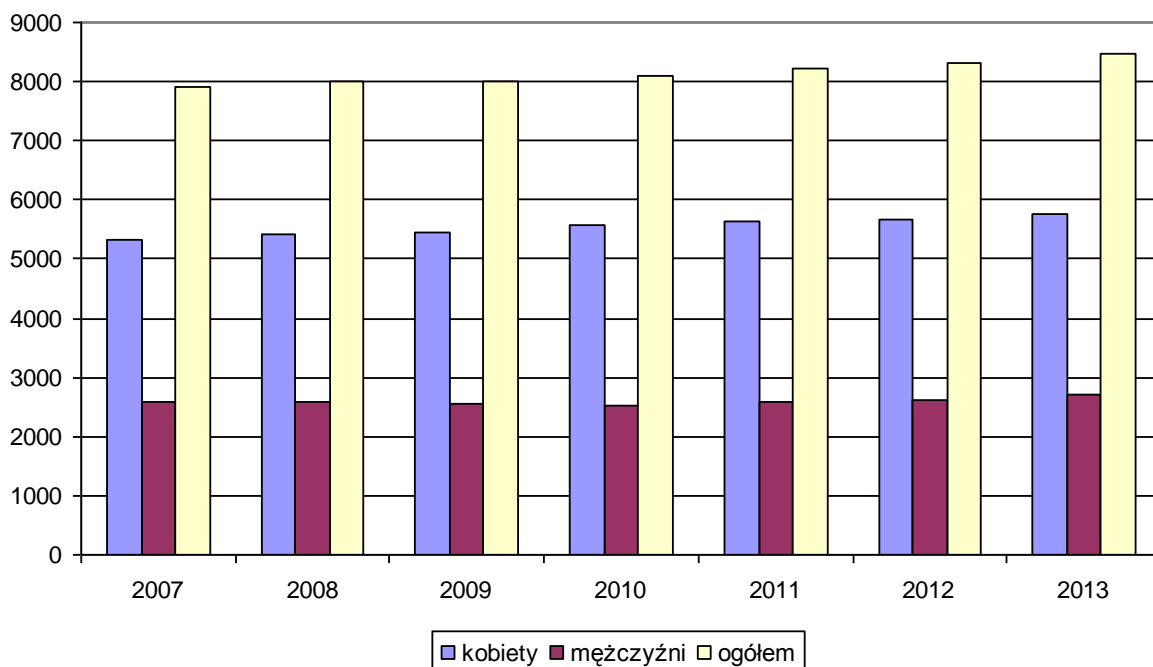
Źródło: GUS, BDL

Wykres 3. Ludność w wieku produkcyjnym w Powiecie Poddębickim w latach 2007-2013

Źródło: GUS, BDL

Wykres 4. Ludność w wieku poprodukcyjnym w Powiecie Poddębickim w latach 2007-2013

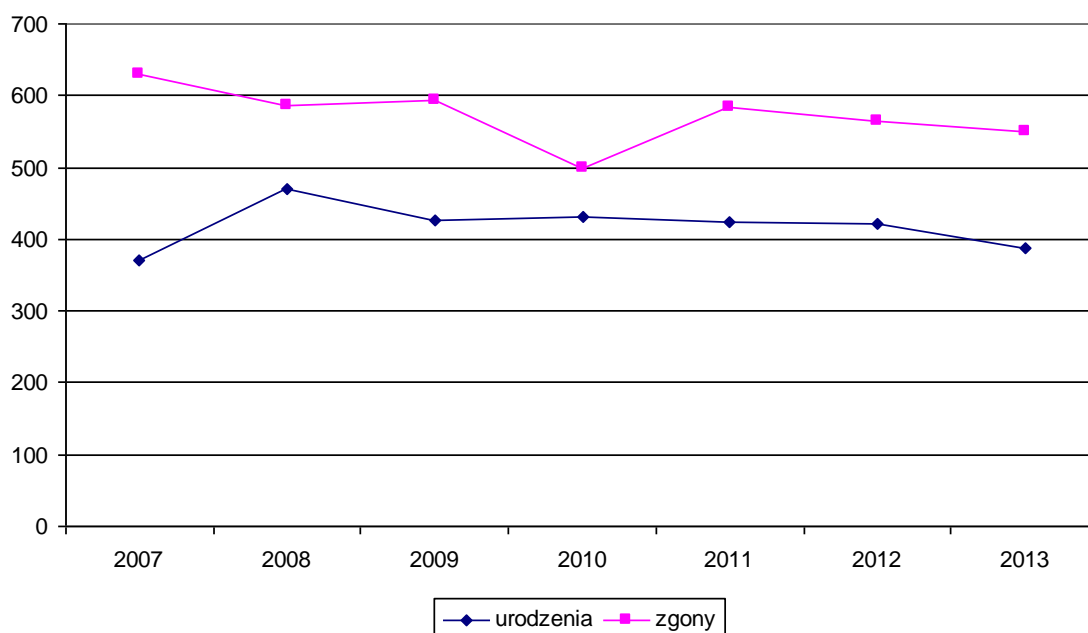
Źródło: GUS, BDL

Podsumowując dane przedstawione na wykresach, w latach 2007-2013 w strukturze ludności Powiatu odnotowano systematyczne zmniejszanie się udziału liczby osób młodych (w wieku przedprodukcyjnym). O ile w roku 2006 stanowiły one blisko 20% ogółu mieszkańców, to już

w 2013 r. poziom ten obniżył się do 17%. W analizowanym okresie, z wyjątkiem roku 2010, wzrasta procentowy udział osób będących w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby wszystkich mieszkańców – od 61,58% w roku 2007 do 62,39% w roku 2013. Na przestrzeni lat 2007-2013 obserwuje się również wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogólnej liczby ludności. W 2013r. w porównaniu do roku 2007 nastąpiło zwiększenie liczby osób starszych o prawie 7%.

Wykres poniżej przedstawia dynamikę urodzeń i zgonów w latach 2007 – 2013. W analizowanym okresie można zaobserwować przewagę zgonów nad urodzeniami żywymi. Najwyższą liczbę urodzeń odnotowano w roku 2008. Od tego czasu obserwuje się systematyczny spadek liczby urodzeń w kolejnych latach. Wyraźną zmianę w liczbie zgonów widać w 2008 r. Wskaźnik przyrostu naturalnego w 2013 r. wyniósł -3,9 i był wyższy od poziomu tego wskaźnika dla całego województwa łódzkiego (-3,5) o 0,4.

Wykres 5. Ruch naturalny ludności w Powiecie Poddębickim w latach 2007-2013

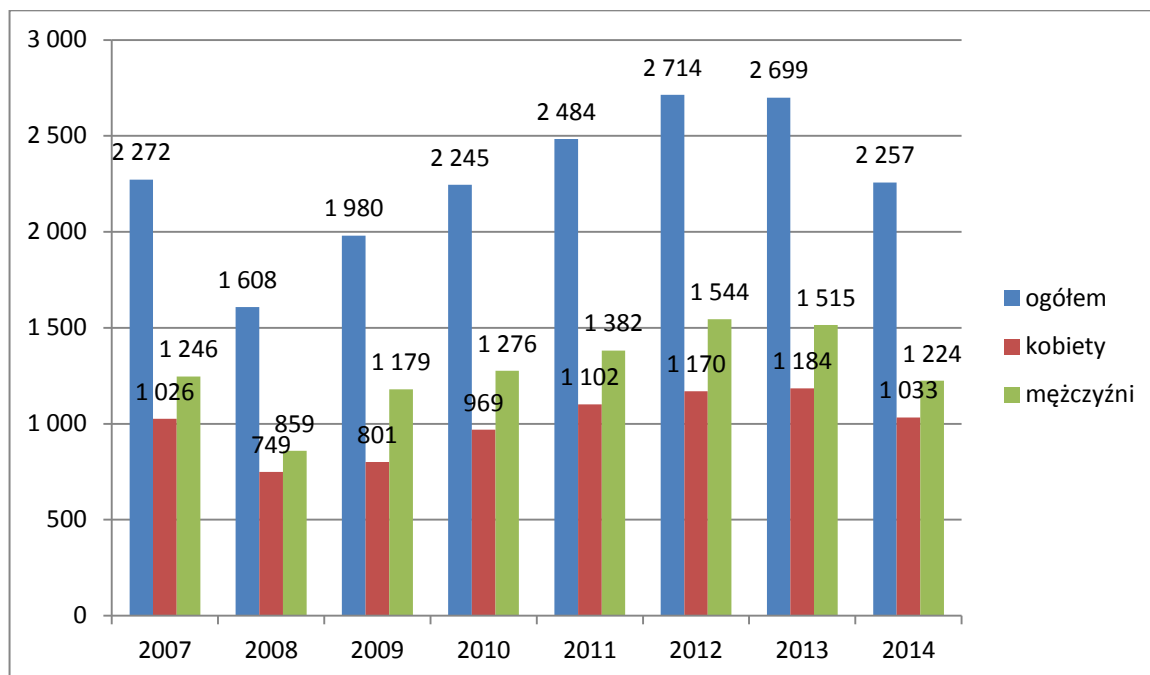

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Poziom bezrobocia w Powiecie Poddębickim w okresie 2008 - 2014 systematycznie wzrastał. Znaczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano jedynie w roku 2008 i 2014.

W roku 2013 stopa bezrobocia w Powiecie wyniosła 15,1%, czyli była o ok 1,4 punktu procentowego wyższa od stopy bezrobocia odnotowanej w całym województwie (13,7%). Ponad połowę tej grupy w analizowanym okresie stanowili mężczyźni. Większość osób zarejestrowanych to mieszkańcy terenów wiejskich.

Wykres 6. Bezrobotni zarejestrowani według płci w latach 2007-2014

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, dane PUP w Poddębicach

W celu złagodzenia skutków bezrobocia Powiatowy Urząd Pracy w Poddębicach podejmuje szereg działań, zwłaszcza poprzez uruchomienie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Realizuje m.in. projekty w oparciu o środki z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego:

- „Samodzielnii niepełnosprawni” – skierowany do niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy w celu zwiększenia możliwości zatrudnienia i podniesienia aktywności niepełnosprawnych z terenu Powiatu Poddębickiego;
- „Od zależności do samodzielności – wykorzystaj szansę” – skierowany do osób bezrobotnych z Powiatu Poddębickiego, mający na celu podniesienie ich zdolności do zatrudnienia oraz aktywności zawodowej.

2.2.2. Zasoby przyrodnicze

GLEBY I SUROWCE NATURALNE

Poniżej zamieszczono charakterystykę gleb poszczególnych gmin Powiatu Poddębickiego:

- gmina Dalików – dominują gleby słabe, gleby kl. III - IV stanowią 39%, użytki rolne zajmują 8 962 ha, co stanowi 79,52% (dane na dzień 31.12.2007 r.), w tym: grunty orne i sady – 6 900 ha, użytki zielone – 2058 ha, lasy i grunty leśne – 1 372 ha, pozostałe grunty – 936 ha,
- gmina Pęczniew – duży udział gleb dobrych i bardzo dobrych, gleby kl. II - III stanowią 14% powierzchni, kl. IV – 41%, kl. V – 30%, najslabsze kl. VI – 15%,
- gmina Poddębice – warunki glebowe średniokorzystne, najlepsze gleby występują w północnej części gminy, gleb kl. II jest 0,1%, kl. III – 9,8%, kl. IV – 40%,
- gmina Zadzim – gleby kl. II i III stanowią 17%, klasy IV -34,98%, V – 28,89%, VI – 19,27 użytków rolnych,
- gmina Wartkowice – warunki glebowe średnie, kl. III – 11,2%, kl. IV – 41,8%, kl. V – 36,9%, kl. VI i VIz – 10%,
- gmina Uniejów – ponad 60% gleb gminy stanowią gleby słabe należące do V-VI klasy, klasa III i IV występuje jedynie na ok. 40% użytków rolnych, brak jest natomiast na terenie gminy obszarów należących do I i II klasy bonitacyjnej.

Poważnym czynnikiem degradacji gleb jest ich nadmierne zakwaszenie i zubożenie w składniki pokarmowe, jak fosfor, potas i magnez. Przyczyną ubożenia gleb w składniki pokarmowe jest bardzo niskie i nieproporcjonalne zużycie nawozów mineralnych. Wpływ na to ma również zmniejszenie pogłowia zwierząt gospodarskich, co prowadzi do zmniejszenia ilości nawozów naturalnych wprowadzanych do gleb.

Na terenie Powiatu Poddębickiego występują następujące grupy surowców mineralnych:

- surowce węglanowe,
- surowce ilaste,
- surowce okrucowe,
- węgle brunatne i torfy,
- wody geotermalne.

Do surowców węglanowych zalicza się: wapienie, margle i opoki. Służą one głównie jako kamień budowlany. Surowce te występują w rejonie miejscowości Czepów - Roźniatów i Poddębic. Szczegółowo rozpoznane i udokumentowane jest złożo wapieni w Roźniatowie. Do surowców ilastych zalicza się: ily trzeciorzędowe – plioceńskie oraz gliny zwalowe. Ily plioceńskie tzw. poznańskie cechują się wielobarwnością oraz dobrą plastycznością. Występują w okolicy Wielenina i Uniejowa. Zostały one tu rozpoznane i udokumentowane na potrzeby produkcji wyrobów ceramiki budowlanej:

- złożo „Wielenin” – złożo, z którego wydobyte zostało zaniechane, zasoby geologiczne bilansowe to 1 245 tys. m³,
- złożo „Uniejów I” – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C1), zasoby geologiczne bilansowe na poziomie 510 tys. m³,

- złoża „Uniejów” - złoża, z którego wydobycie zostało zaniechane, zasoby geologiczne bilansowe na poziomie 158 tys. m³,

oraz do produkcji kruszywa lekkiego – keramzytu:

- złoża „Uniejów” – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie w kat. C2, zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 3 338 tys. m³.

Gliny zwałowe na terenie Powiatu Poddębickiego występują głównie na Równinie Szadkowskiej oraz w północnej części Powiatu. Złoża tego surowca zostały rozpoznane koło Zadzimia, w miejscowości Wola Zaleska, w rejonie miejscowości Ralewice – Rzeczyca oraz Popów. Badania wykazały, że są to gliny miernej jakości z uwagi na znaczną zawartość margla. W celu wykorzystania ich do produkcji cegły należałoby stosować specjalne technologie. W związku z tym nie sporządzono dla tych złóż dokumentacji geologicznych i nie uwzględniono ich w Bilansie Zasobów Kopalni i Wód Podziemnych. Do surowców okruchowych należy zaliczyć kruszywa naturalne: piaski, żwiry i piaski ze żwirem (pospółki). Surowce te wykorzystywane są do różnych celów w budownictwie. Na terenie Powiatu Poddębickiego występują piaski wydymowe, rzeczne oraz akumulacji lodowcowej i wodno-lodowcowej. Piaski wydymowe występują w formach nieregularnych o różnej miąższości, przeważnie porośnięte są lasami. Spotyka się je w południowej i północnej części Powiatu. Piaski te nadają się do zapraw murarskich i produkcji betonu (w rejonie Rzeczycy). Piaski rzeczne występują głównie w dolinach rzecznych. Na szczególną uwagę zasługują piaski w dolinie Warty. Są to na ogół czyste piaski kwarcowe. Piaski lodowcowe i wodnolodowcowe występują na wysoczyznach w formie różnej wielkości płatów. Są to przeważnie piaski drobnoziarniste z zawartością pyłów mineralnych. Lokalnie posiadają domieszkę żwirów. Obszary perspektywiczne dla występowania złóż kruszywa naturalnego znajdują się w środkowej części Powiatu. Węgiel brunatny w Powiecie Poddębickim występuje w okolicy Uniejowa. W wyniku prac geologiczno - poszukiwawczych stwierdzono tu występowanie pokładu tego surowca o miąższości do 4,6 m pod nakładem osadów trzeciorzędowych i czwartorzędowych o miąższości 0,5 - 21,5 m. Złoża to zostało udokumentowane i wprowadzone do Bilansu Zasobów Kopalni i Wód Podziemnych pod nazwą „Uniejów” – zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 42 000 ton. Występowanie torfów stwierdzono w rejonie Drozdowa, Grabiszewa, Niewiesza, Pałek, Siedlątkowa oraz Ujazdu. Jednakże ze względu na małą miąższość podkładów torfowych oraz popielność powyżej 20% zasoby tych torfów zaliczono do pozabilansowych i nie zostały one wprowadzone do Bilansu⁵.

---

⁵ Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016

WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Przez teren Powiatu Poddębickiego przepływają dwie główne rzeki: Warta i Ner oraz ich dopływy:

- **rzeka Warta** jest prawobrzeżnym dopływem Odry, jej źródła znajdują się w Kromoławie k. Zawiercia na wysokości 400 m n.p.m. Do Powiatu Poddębickiego wpływa na wysokości ok. 118 m n.p.m. w gminie Pęczniew (zbiornik „Jeziorsko”), a wypływa w gminie Uniejów na wysokości ok. 97 m n.p.m. W granicach Powiatu Warta płynie, nie licząc zbiornika „Jeziorsko”, na odcinku ok. 30 km. Jej spadek jest niewielki i wynosi ok. 0,48 %. Bieg rzeki - ok. 0,6 m/s. Głębokość waha się w granicach 1,5 - 3,5 m. W 1975 r rozpoczęto na Warcie budowę Zbiornika retencyjnego „Jeziorsko”; wstępne napełnianie nastąpiło we wrześniu 1986 r., pełen zakres piętrzenia i gospodarki wodnej podjęto w 1992 r., całość inwestycji zakończono w grudniu 1996 r. Pod zalew przeznaczono tereny pomiędzy wsią Skęczniew w powiecie tureckim a miastem Warta w powiecie sieradzkim. Na terenie Powiatu Poddębickiego znajduje się część zbiornika pomiędzy 489 a 504 km biegu rzeki Warty, licząc od jej źródeł w Kromoławie. Lustro wody „Jeziorska”, przy stanie maksymalnym, obejmuje powierzchnię 42 km², pojemność całkowita zbiornika – 203 mln m³, maksymalna wysokość piętrzenia – 11,5 m. Długość zbiornika na terenie Powiatu wynosi 12 km, szerokość 1,8 - 3,0 km. Zbiornik spełnia rolę retencjonowania wód z wiosennych roztopów, czyli przechowuje i reguluje pojawiającą się falę powodziową. Niejako przy okazji, zbiornik wykorzystuje się dla celów energetycznych. W 1995 r. wprowadzono do eksploatacji elektrownię „Jeziorsko”, zbudowaną przy zaporze czołowej. Elektrownia posiada turbinę, przez którą może przepływać 35 m³ wody na sekundę. Wojewoda Łódzki rozporządzeniem nr 22/2005 z dnia 19 lipca 2005 r. w sprawie ustanowienia obrębów ochronnych na publicznych śródlądowych wodach powierzchniowych płynących województwa łódzkiego, ustanowił obręb ochronny na rzece Warcie w Siedlątkowie, gm. Pęczniew, obejmujący odcinek rzeki Warty od zapory czołowej Zbiornika Jeziorsko w dół rzeki do miejsca znajdującego się 200 m poniżej II progu wodnego. W południowej części zbiornika, na obszarze tzw. cofki, bardzo dobre warunki bytowania i rozwoju znalazły liczne gatunki ptactwa wodno-błotnego. Teren o powierzchni 2 350,6 ha jest objęty ochroną jako rezerwat ornitologiczny. Bytuje w nim niezwykle bogaty skład gatunkowy, pozwalający zaliczyć rezerwat do ostoi ptaków o znaczeniu europejskim. Dotychczas stwierdzono występowanie ok. 250 gatunków ptaków, w tym 150 lęgowych. Na mocy prawa miejscowego gmin Warta i Pęczniew, obszar pomiędzy mostem na Warcie a umowną linią łączącą wieś Jeziorsko i Brodnia, został objęty ochroną w postaci strefy ciszy;
- **rzeka Ner** jest prawostronnym dopływem rz. Warty. Na terenie Powiatu znajduje się ok. trzydziestokilometrowy odcinek rzeki. Wypływa na wysokości 208 m n.p.m. w pobliżu Wiśniowej Góry - na pld.-wsch. od Łodzi. Na teren Powiatu wpływa w okolicy Małynia na wys. ok. 127 m n.p.m., dalej płynie przez Bałdrzychów, Poddębice, Wartkowice i opuszcza Powiat w okolicy Kolonii Borek na 37+600 km swego biegu, na wys. ok. 113 m n.p.m. Wpada do Warty na 444,4 km jej biegu - w woj. wielkopolskim na

wys. 94 m n.p.m. Nie posiada wałów przeciwpowodziowych - brzegi rzeki są zabezpieczone groblami;

- **rzeka Pisia II** jest lewobrzeżnym dopływem Neru. Uchodzi do Neru na 59 km jego biegu. Źródła rzeki znajdują się w okolicach Wrzeszczewic Nowych, na wys. 180 m n.p.m. Uchodzi do Neru na wysokości 122 m n.p.m. Dorzecze pokrywają piaski i gliny zwałowe. W dolinie liczne rowy melioracyjne. Zlewnię Pisi II stanowi zamknięta sieć rowów i cieków;
- **rzeka Pichna** wypływa w okolicach Zduńskiej Woli na wysokości ok. 180 m n.p.m. Całkowita powierzchnia zlewni rzeki Pichny wynosi 356 km² do przekroju - pompownia Pęczniew. Jej długość na terenie Powiatu Poddębickiego wynosi 9,1 km. Odcinek ten stanowi stare koryto rzeki. W górnej części rzeki występują głównie gliny zwałowe, a dolina rzeki Pichny na tym odcinku charakteryzuje się dużymi spadkami podłużnymi, dochodzącymi do 2 %. W środkowej i dolnej części biegu rzeki występują piaski polodowcowe. W dolinie rzeki występuje bardzo gęsta sieć rowów melioracyjnych. Główne dopływy rzeki Pichny to: Pichna z Szadkovic i Jadwichna. Występuje także stare koryto rzeki Urszulinki, która skierowana została po jej przełożeniu bezpośrednio do zbiornika „Jeziorsko”(grawitacyjnie).

Na terenie Powiatu Poddębickiego wydzieliła się dwa podstawowe użytkowe zbiorniki wód podziemnych: czwartorzędowy i górnokredowy. Wody podziemne występują także w utworach trzeciorzędowych i dolnokredowych, jednak nie mają one znaczenia dla potrzeb zaopatrzenia w wodę: w trzeciorzędzie z uwagi na jego ograniczony zasięg występowania – jedynie lokalnie, natomiast w dolnej kredzie ze względu na dużą głębokość zalegania warstw wodonośnych.

Biorąc pod uwagę wyniki wieloletnich badań, można stwierdzić, że jakość wód podziemnych produkowanych na potrzeby ludności Powiatu nie stwarza ryzyka zdrowotnego. Są to wody o stałym składzie, zawierające śladowe (poniżej normy) ilości metali ciężkich oraz niewielkie ilości związków azotu, głównie amoniaku (występujące w kilku przypadkach azotany są również w ilościach poniżej dopuszczalnego stężenia). Jedyne zastrzeżenia na podstawie aktualnego zakresu badań dotyczą ponadnormatywnych zawartości związków żelaza i manganu oraz związanych z tym podwyższonej barwy i mętności.

Powiat Poddębicki położony jest na terenach zasobnych w energię geotermalną związaną z wodami podziemnymi o temperaturze 65 - 70⁰C (Uniejów i Poddębice). Stanowią one drugi co do znaczenia kompleks hydrotermalny na Niżu Polskim. Wody termalne na terenach obecnego Powiatu Poddębickiego zostały rozpoznane podczas wykonywania odwiertów poszukiwawczych w celu znalezienia złóż ropy naftowej i gazu w latach 1970 – 1971 przez Państwowy Instytut Geologiczny. Wody geotermalne po ich wydobyciu na powierzchnię oraz przetworzeniu w odpowiednich procesach technologicznych, mogą być wykorzystywane w wielu dziedzinach:

- energetyce,
- energetyce cieplnej,
- balneologii,
- rekreacji,
- ogrzewaniu upraw pod osłonami,

- hodowli ryb.

Stanowią swoisty rodzaj wód podziemnych, zaliczonych do kopalin podstawowych. Występują one na terenie Powiatu Poddębickiego w utworach dolnokredowych oraz niżej zalegających w podłożu kredowej niecki łódzkiej, utworach jurajskich.

Wody geotermalne zostały rozpoznane i udokumentowane w rejonie Uniejowa. Wykonano tu do celów grzewczych 3 otwory do stropu górnej jury, którymi ujęto wody z piaskowców dolnej kredy:

- otwór IGH-1 - głębokość 2 254,0 m,
- otwór PIG/AGH-1 - głębokość 2 665,0 m,
- otwór PIG/AGH-2 - głębokość 2 031,0 m.

Zasoby eksploatacyjne wód geotermalnych w rejonie Uniejowa udokumentowano w kat. C dla wycinka regionu o powierzchni 7 km² w ilości:

- $Q = 235,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy S do 26 m,

w tym w kat. B dla ujęcia składającego się z 3 w/w otworów:

- $Q = 145,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $S = 26 \text{ m}$.

W/w wielkości zasobów zostały zatwierdzone decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 17.12.1991 r., znak: KDH/013/56663/91.

Wody geotermalne w rejonie Uniejowa należą do wód chlorkowo - sodowych i posiadają temperaturę 67 - 70°C. Z dokumentacji tych wód wynika, że są one wodami poligenetycznymi, stanowiącymi mieszaninę wód słonych reliktowych ze słodkimi młodymi wodami. Zasilanie wód geotermalnych występujących w omawianym rejonie odbywa się na wychodniach kredy dolnej od strony Antyklinorium Kujawskiego oraz od strony Monokliny Przedsudeckiej.

Wody termalne w Poddębicach zostały rozpoznane i udokumentowane w 2010 roku, gdy Spółka Geotermia Poddębice Sp. z o. o. wykonała odwiert Poddębice GT-2. Wypływają one z pokładów piaskowcowych kredy dolnej z głębokości 2 101 m i mają charakter wodorowęglanowo-sodowo-wapniowy, hipertermalny o mineralizacji 0,432 g/dm³ i temperaturze 71°C. Wydajność odwiertu Poddębice GT-2 jest na poziomie 116,5 m³/godz. przy samowypływie oraz 290 m³/godz. przy pompowaniu. Poddębicka woda termalna z powodzeniem stosowana jest w ciepłownictwie, w termo i hydroterapii oraz w rekreacji.⁶

KLIMAT

Klimat Powiatu Poddębickiego posiada cechy klimatu przejściowego pomiędzy klimatem morskim a kontynentalnym i pomiędzy klimatem wyżyn i nizin. Warunki bioklimatyczne są łagodzone przez bliskość zbiorników wodnych i kompleksów leśnych. Jest to klimat umiarkowany, którego średnie parametry zbliżone są do odpowiednich wartości Polski. Suma rocznych opadów wynosi 550 mm. Najbardziej obfite opady występują w miesiącu lipcu, najmniejsze natomiast w styczniu. Średnia roczna temperatura wynosi około 7°C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń, gdzie średnia temperatur wynosi -5°C, z kolei najcieplejszym lipiec, ze średnią temperaturą 19°C. Okres wegetacyjny wynosi około 210 dni.

⁶ Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016

W skali całego roku na terenie Powiatu Poddębickiego przeważają wiatry zachodnie - ponad 20% częstotliwości i południowo - zachodnie - około 12% częstotliwości. Dość często (ponad 10% częstotliwości) napływa tu powietrze ze wschodu, jak również z południowego wschodu. Biorąc pod uwagę dane stacji badających stan warunków atmosferycznych w województwie łódzkim stwierdzić można pewnego rodzaju prawidłowości co do zmienności warunków cyrkulacji. Stwierdzono wzrost częstotliwości wiatrów północnych w miesiącach wiosennych, a spadek jesienią. Wiatry wschodnie najczęściej mają miejsce wiosną i jesienią, przy ich całorocznym występowaniu. Najczęściej są to wiatry słabe, co przy stabilnej temperaturze powietrza kształtuje niekorzystne warunki dla rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Istotną cechą warunków anemometrycznych jest niezbyt częste występowanie bardzo silnych wiatrów. Znacznie częściej występują bardzo duże prędkości wiatru w porywach, co przyczynia się do powstawania trąb powietrznych, związanych z występowaniem burz, obejmujących ograniczone obszary.

OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE

Do obszarów chronionych na terenie Powiatu Poddębickiego należą: rezerwy przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. Tabela zamieszczona poniżej zawiera także informacje na temat występujących na terenie Powiatu Poddębickiego pomników przyrody. Warto także zauważyć, iż na terenie omawianego Powiatu znajdują się obszary Natura 2000.

Tabela 3. Obszary prawnie chronione na terenie Powiatu Poddębickiego w latach 2007-2013

Obszary prawnie chronione	Jedn.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
rezerwy przyrody	ha	1 029,3	1 029,3	1 029,3	1 029,3	1 029,3	1 029,3	1 029,29
obszary chronionego krajobrazu	ha	21 148,0	21 148,0	21 148,0	21 148,0	21 148,0	21 148,0	21 148,0
użytki ekologiczne	ha	18,9	18,9	18,9	18,9	18,9	18,9	18,90
stanowiska dokumentacyjne	ha	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	9,87
zespoły przyrodniczo - krajobrazowe	ha	88,0	88,0	104,0	104,0	104,0	104,0	103,99
pomniki przyrody	szt.	80	80	79	77	77	77	77
udział obszarów prawnie chronionych	%	24,14	24,14	24,16	24,16	24,16	24,16	24,16

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Obszary prawnie chronione na terenie Powiatu Poddębickiego według GUS w 2013 roku zajmowały powierzchnię 22 310,1 ha. Udział procentowy obszarów chronionych w ogólnej powierzchni Powiatu wyniósł 24,2 %. Ponadto na obszarze Powiatu znajduje się 77 pomników przyrody. Na szczególną uwagę zasługują również trzy rezerwy przyrody.

- **Rezerwat Przyrody „Jeziorsko”** – założony w 1998 roku, w granicach „Strefy Ciszy” (którą wcześniej utworzono w celu ochrony najwartościowszego obszaru na terenie Zbiornika Jeziorsko). Utworzony rezerwat, będący obszarem wód i nieużytków w południowej części zbiornika na terenie Gminy Pęczniew oraz Miasta i Gminy Warta, zajmuje powierzchnię 2 350,6 ha. Chroni ostoje ptactwa wodno – błotnego, w tym licznie występujące gatunki ptactwa rzadkiego i chronionego. Stwierdzono tu występowanie około

250 gatunków ptaków, w tym 150 lęgowych. W okresie przelotu liczebność ptaków w rezerwacie przekracza 10 000 osobników, zdarzają się nawet gatunki egzotyczne, które sporadycznie przylatują na teren Polski. W granicach rezerwatu zabronione jest: niszczenie roślinności, polowanie, rybołówstwo, płoszenie i zabijanie zwierząt, niszczenie nor i lęgówisk, wędkowanie, gromadzenie odpadów, zakłócanie ciszy, palenie ognisk, używanie motolotni i lotni oraz ruch pojazdów.

Rysunek 7. Rezerwat ornitologiczny Jeziorsko

Źródło: www.naszemiasto.pl

- **Rezerwat Przyrody „Dąbrowa Napoleonów”** – zajmuje powierzchnię 38,63 ha. Utworzony w celu zachowania dla potrzeb nauki i piękna krajobrazu naturalnej fitocenozy dąbrowy świetlistej oraz stanowisk chronionych i rzadkich gatunków roślin. Chroni między innymi fragment drzewostanów dębowo – sosnowych z zachowaną roślinnością występującą obecnie bardzo rzadko w Polsce.
- **Rezerwat Przyrody „Jodły Oleśnickie”** – o powierzchni 11,70 ha, usytuowany jest w leśnictwie Oleśnica, w kompleksie leśnym położonym w gminie Dalików. Utworzony w celu zachowania fragmentu lasu jodłowego na granicy zasięgu jodły. Jodły pospolite na terenie tego rezerwatu mają od 30 – 124 lat. Największa jodła ma wysokość 35 metrów i obwód ponad 2 metrów.

Na obszarze Powiatu Poddębickiego znajdują się tereny należące do obszarów Natura 2000. Należą do nich Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków: Pradolina Warszawsko – Berlińska oraz Dolina Środkowej Warty. Na obszarze Powiatu nie występują Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk. Na poniższym rysunku zaznaczone są wspomniane tereny: Pradolina Warszawsko – Berlińska i Dolina Środkowej Warty.

Rysunek 8. Obszary Natura 2000

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/

- **Pradolina Warszawsko – Berlińska** – kod obszaru: PLB100001, zaznaczona na powyższym rysunku kolorem fioletowym, zajmuje całkowity obszar 23 412,4 ha. Na terenie Powiatu Poddębickiego (Gminy Uniejów) - 135,1 ha. W krajobrazie Pradoliny Warszawsko – Berlińskiej dominują tereny rolnicze, głównie łąki. Równinę przecinają cieki spływające z Wzniesień Południowomazowieckich do Bzury. Dolina jest silnie zatorfiona, pokryta mozaiką szuwarów turzycowych i roślinności łąkowej, a ponadto pocięta gęstą siecią rowów melioracyjnych. Podobny charakter ma dolina Neru. Obie rzeki są uregulowane, nie występują tu meandry i starorzecza. Ważnymi ostojami ptaków wodno – błotnych są stawy rybne. Obszar Pradoliny Warszawsko – Berlińskiej w obszarze swoich granic zawiera ostoje ptasie o randze europejskiej (Dolina Neru E 43) i krajowej (Dolina Bzury K 46, Stawy Psary K 47, Stawy Okręt i Rydwan K 48). Obszar stanowi ważną ostoję gatunków ptaków wodno – błotnych i drapieżnych oraz jest ważną częścią transeuropejskiego szlaku migracji ptaków, których liczba przekracza 20 000 osobników.
- **Dolina Środkowej Warty** – kod obszaru: PLB300002, całkowita powierzchnia wynosi 57 104,4 ha, w tym na terenie Powiatu Poddębickiego 4 271,6 ha na terenie gmin: Poddebice (512,8 ha) oraz Uniejów (3 758,8 ha). Na tym obszarze znajduje się jeden obiekt chroniony – Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu. Dolina Warty na obszarze ostoi ma szerokość od 500 metrów do około 5 kilometrów, wypełniona jest przez mady i piaski, a jedynie w bezodpływowych obniżeniach występują niewielkie powierzchnie płytkich torfów. Teren ten pokryty jest mozaiką ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk, zadrzewień łąkowych oraz zarastających szuwarem starorzeczy. Zachodni fragment obszaru (na zachód od ujścia Proсны) zajmuje duży kompleks zalewowych, zbliżonych do naturalnych, starych łągów jesionowo – wiązowych i grądów niskich. Większość ich fragmentów zachowała się ze względu na ochronę rezerwatową. W związku

z wybudowaniem na Warcie zbiornika Jeziorsko zmieniony został rytm hydrologiczny Warty co poniosło za sobą skutki zmian siedliskowych. Dolina Środkowej Warty jest jedną z najważniejszych w środkowej Polsce ostoi ptaków wodno – błotnych związanych z siedliskami doliny rzeki średniej wielkości, która częściowo zachowała naturalny charakter, w szczególności rybitw, kaczek i siewkowców.

Na terenie Powiatu Poddębickiego godne uwagi są również obszary i zespoły krajobrazowo – przyrodnicze:

- **Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu** – zajmuje obszar 29 390 ha, położony na terenie gmin: Goszczanów, Pęczniew, Poddębice, Sieradz, Zduńska Wola, gminy i miasta: Uniejów i Warta oraz miasta Sieradz. Nadzór nad Nadwarciańskim Obszarem Chronionego Krajobrazu sprawuje Wojewoda Łódzki. Celem utworzenia Obszaru była ochrona terenów szczególnie cennych ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe zróżnicowanych ekosystemów, w szczególności naturalnego koryta rzeki Warty, wartościowych, ze względu na potencjał tkwiący w turystyce i rekreacji, a także pełniąca funkcję korytarza ekologicznego łączącego tereny znajdujące się w Pradolinie Warszawsko – Berlińskiej z Parkiem Krajobrazowym Międzyrzecza Warty i Widawki.
- **Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu** – obejmuje tereny położone w środkowo – wschodniej części Nadleśnictwa Poddębice wraz z kompleksem lasów z sąsiedniego Nadleśnictwa Grotniki. Zajmuje obszar 6 276 ha. W obrębie granic Obszaru znajduje się rezerwat torfowiskowy – „Mianów”, oraz leśny – „Jodły Oleśnickie”. Cały obszar obejmuje gminy: Poddębice, Dalików oraz Lutomiersk.
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko – Berlińskiej** – swoim zasięgiem obejmuje gminy: Bolimów, Nieborów, Miasto Łowicz, Łowicz, Domaniewice, Bielawy, Bedno, Krzyżanów, Piątek, Góra Świętej Małgorzaty, Kutno, Witonia, Miasto Łęczycyca, Łęczycyca, Wartkowice, Świnice Warckie, Grabów i Uniejów, zajmuje powierzchnię 36 650 ha. Przedmiot ochrony na tym Obszarze stanowi zachowanie walorów przyrodniczych największej na terenie województwa pradolina powstałej w okresie plejstoceńskim o specyficznych, choć w dużym stopniu przekształconych warunkach środowiska przyrodniczego, wykorzystanej obecnie przez doliny Bzury i Neru. Stanowi część korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym, który łączy dolinę Wisły z doliną Warty. Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Pradolina Bzury-Neru PLH100006, obszar specjalnej ochrony ptaków Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001. Nadzór nad Obszarem sprawuje Wojewoda Łódzki.
- **Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Niemysłów”** – położony na terenie gminy Poddębice w oddziale Nadleśnictwa Poddębice, Leśnictwa Niemysłów, chroniący stary drzewostan sosnowo – dębowy o powierzchni zespołu 4,52 ha.
- **Zabytkowy Park Podworski w Czepowie Dolnym** – zajmuje powierzchnię 4,63 ha. Teren parku zlokalizowany jest we wsi Czepów. Uznany za zespół przyrodniczo – krajobrazowy park jest dawnym parkiem dworskim otaczającym siedzibę właściciela majątku. Drzewostan stanowiący szkielet parku liczy ok. 150-200 lat.

- **Park Podworski w Zadzimiu** – jego powierzchnia wynosi 6,61 ha. Zespół obejmuje obszar Parku Podworskiego, który jest zabytkiem kultury z XVIII wieku. Umieszczony w rejestrze zabytków sztuki stanowi otoczenie pałacu wybudowanego w latach 50 – tych XIX wieku.
- **Uroczysko Zieleń** – obejmuje obszar 77,67 ha, zlokalizowane jest na terenie leśnictwa Uniejów. Jest to cenny kompleks lasów łęgowych oraz łąk i pastwisk śródleśnych wraz z starorzeczem Niwy i oczkami wodnymi z dobrze wykształconą granicą polno – leśną.
- **Uroczysko Zieleń II** – zajmuje powierzchnię 15,68 ha. Obejmuje działki położone w obrębie miejscowości Uniejów i Zieleń. Zespół przyrodniczo – krajobrazowy zajmuje użytki zielone i zadrzewienia o charakterze łęgowym, będące naturalnym uzupełnieniem kompleksu leśnego Zieleń oraz fragmenty krajobrazu kulturowego, integralnie związanego z naturalną doliną rzeki Warty.
- **Uroczysko Wielenin** – położone przy drodze z Uniejowa do Dąbia. Znajduje się tu 240 gatunków roślin naczyniowych, w tym 12 gatunków podlegających ochronie prawnej (między innymi: goździk pyszny, gnieźnik leśny, kosaciec syberyjski, listera jajowata, mieczyk dachówkowaty)
- **Poddębicki Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy** – zajmuje powierzchnię 5,77 ha i obejmuje: Zabytkowy Park Miejski w Poddębicach, Bulwar nad Nerem oraz obiekty sportowe.

LASY

Ogólna powierzchnia gruntów leśnych w Powiecie Poddębickim wynosi ponad 14 tys. ha, a wynoszący 16,3% wskaźnik lesistości jest niższy od średniej województwa łódzkiego, która w 2013 roku utrzymywała się na poziomie 21,3%. Około 59% powierzchni gruntów leśnych Powiatu zajmują lasy publiczne. Pozostałe 41% powierzchni gruntów leśnych znajduje się w rękach prywatnych. Głównym gatunkiem porastającym lasy na terenie Powiatu Poddębickiego jest sosna zajmująca 85% powierzchni leśnej. Ważnymi gatunkami o znaczeniu gospodarczym są również: dąb szypułkowy i bezszypułkowy – 7,2%, brzoza brodawkowata – 2,9% i olsza czarna – 3%. Pozostałe gatunki to: modrzew europejski, świerk pospolity, sosna banksa, sosna czarna, sosna smołowa, sosna wejmutka, buk zwyczajny, dąb czerwony, klon jawor, jesion wyniosły, grab zwyczajny, topola czarna, topola osika, lipa drobnolistna, robinia akacyjowa - zajmują łącznie 0,9% powierzchni leśnej. Przez Powiat Poddębicki przebiega także północna granica naturalnego występowania jodły. Średni wiek drzewostanów charakteryzuje się tendencją wzrostową i wynosi około 65 lat⁷. Cechą charakterystyczną warunków lokalnych jest bardzo duże rozczłonkowanie powierzchni leśnej.

⁷ www.poddebice.lodz.lasy.gov.pl/zasoby-lesne#.U9dfoieHPFw

Tabela 4. Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Powiatu Poddębickiego

	Jedn.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
lasy ogółem	ha	13 977,2	14 016,0	14 100,9	14 114,1	14 112,2	14 168,4	14 363,65
wskaźnik lesistości	%	15,9	15,9	16,0	16,0	16,0	16,1	16,3
las prywatne	ha	5 566,3	5 566,3	5 634,8	5 642,8	5 642,8	5 700,8	5 892,29
grunty leśne publiczne ogółem	ha	8 677,1	8 718,0	8 739,0	8 745,0	8 743,0	8 740,8	8 743,50
w tym Skarbu Państwa	ha	8 629,0	8 669,9	8 690,9	8 696,9	8 694,9	8 692,7	8 695,40

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W poniższej tabeli przedstawiony jest udział drzewostanów w klasach wieku. Klasą wieku określa się przedział 20 lat (I klasa to lasy do 20 lat, II klasa wieku – od 20 do 40 lat itd.). Największy udział wynoszący 20,8% mają lasy IV klasy, czyli drzewostany w wieku 60 – 80 lat, natomiast w trakcie odnawiania jest obecnie 11,6% drzewostanu Powiatu.

Tabela 5. Udział drzewostanów w klasach wieku

klasa wieku	udział procentowy
I klasa	10,9
II klasa	10,6
III klasa	18,2
IV klasa	20,8
V klasa	17,3
klasa VI i starsze	10,6
drzewostany w trakcie odnowienia	11,6

Źródło: www.poddebice.lodz.lasy.gov.pl

Od 1999 roku, korzystając z różnego rodzaju dotacji i źródeł dofinansowań np. od Wojewody Łódzkiego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, na terenie Powiatu Poddębickiego prowadzone są działania służące zwiększaniu powierzchni leśnych.

W ramach realizacji nieobowiązującej już ustawy z dnia 8 czerwca 2001 roku o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz. U. Nr 73, poz. 764 z późniejszymi zmianami) w 2003 r. zalesiono na terenie Powiatu 37,16 ha gruntów, za które co miesiąc rolnicy otrzymują ekwiwalent, który w 2013 roku wyniósł 201,73 zł za 1 ha. Kwota wypłacona w 2012 roku wyniosła 81 853,95 zł.

Zgodnie z ustawą z dnia 28.09.1991 r. o lasach (Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59) starosta dokonuje oceny udatności upraw leśnych w czwartym lub piątym roku od zalesienia gruntu rolnego oraz przekwalifikuje z urzędu grunt rolny na leśny. Starosta Poddębicki sprawuje nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa o łącznej powierzchni 5 879,05 ha - poprzez trzy Nadleśnictwa: Poddębice, Turek i Grotniki, z którymi zostały podpisane porozumienia:

- Nadleśnictwo Poddębice nadzoruje – 5 059 ha,
- Nadleśnictwo Turek nadzoruje – 748,16 ha,
- Nadleśnictwo Grotniki nadzoruje – 71,89 ha.

Biorąc pod uwagę ochronę i zrównoważony rozwój lasów, cele średniookresowe do 2016 roku, w perspektywie średniookresowej zakładają dalsze prace w kierunku racjonalnego, użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej wraz z zachowaniem bogactwa biologicznego. Oznacza to rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

W 2009 roku zalesiono łącznie ok. 5 053 ha gruntów, w tym 1 745 ha stanowiących własność Skarbu Państwa oraz ok. 3 308 ha niestanowiących własności Skarbu Państwa w ramach działań zalesieniowych PROW 2007 – 2013. Powyższe informacje potwierdzają konieczność dalszego zwiększania lesistości. Przewiduje się zwiększenie powierzchni lasów do 30% w 2020 roku i 33% w roku 2050, ponadto ważne jest zapewnienie optymalnego przestrzenno – czasowego rozmieszczenia zalesień a także ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz instrumentów realizacyjnych⁸.

---

⁸ *Raport o stanie lasów w Polsce 2013*

2.3. Zagospodarowanie przestrzenne

Ta część diagnozy Powiatu Poddębickiego została poświęcona ładowi przestrzennemu, obejmującemu w szczególności analizę infrastruktury technicznej, uwarunkowań ochrony środowiska oraz infrastruktury społecznej.

2.3.1. Infrastruktura techniczna

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I TRANSPORT PUBLICZNY

Infrastruktura transportowa stanowi jeden z najważniejszych warunków rozwoju gospodarki. Przez teren Powiatu przebiegają następujące główne szlaki drogowe:

- **autostrada A2** (E30) relacji: Świecko – Kukuryki, która na odcinku ok. dwudziestokilometrowym w Powiecie Poddębickim przebiega przez teren gmin Wartkowice i Dalików. W odległości 10 km na północ od miasta Poddębice, przy drodze na Łęczycę, znajduje się węzeł drogowy Wartkowice ze zjazdem na autostradę A2, łączącą Poznań z Łodzią i Warszawą.
- **droga krajowa nr 72** relacji: Łódź – Aleksandrów Łódzki – Poddębice – Uniejów – Turek, która na terenie Powiatu obejmuje odcinek długości 34,543 km od m. Sarnówek, gm. Dalików przez Poddębice i Uniejów do m. Człopy gm. Uniejów. Trasa ta stanowi połączenie z trasą szybkiego ruchu Warszawa-Poznań (od m. Konin). Jezdnia asfaltowa o szerokości 12 m. Na szlaku tym w m. Poddębice most na rzece Ner o nośności 30 ton i dalej w m. Uniejów most na rzece Warta o nośności 30 ton. W m. Praga ok. 1 km od Poddębic w kierunku Uniejowa nad jezdnią- wiadukt kolejowy szer. 8 m i wys. 4,8 m.
- **droga wojewódzka nr 703** relacji: Poddębice - Gostków - Łęczycza. Długość tej trasy do granicy Powiatu wynosi 20,906 km. Jezdnia asfaltowa o szerokości 7 m.
- **droga wojewódzka nr 473** relacji: Uniejów - Szadek - Łask. Długość trasy w granicach Powiatu wynosi 34,603 km. Jezdnia asfaltowa o szerokości 7-8 m.
- **droga wojewódzka nr 479** relacji: Poddębice - Dąbrówka - Sieradz. Długość trasy w granicach Powiatu 13,063 km. Jezdnia asfaltowa o szerokość 8 m.
- **droga wojewódzka nr 469** relacji: Uniejów - Gostków – Ozorków. Długość w granicach Powiatu ok. 24,639 km.
- **droga wojewódzka nr 478** relacji: Rzymisko – Księża Wólka – Krępa. Długość trasy w granicach Powiatu to 12,018 km.⁹

Sieć dróg jest wystarczająca, jednak ich jakość i szerokość wymaga modernizacji, zwłaszcza drogi krajowej nr 72 oraz wojewódzkich nr 473 i 703, gdzie ruch samochodowy jest największy.

W poniższej tabeli przedstawiony jest wykaz dróg Powiatowych. Łączna ich długość na terenie Powiatu Poddębickiego wynosi 329,44 km.

⁹ Dane Starostwa Powiatowego w Poddębicach

Tabela 6. Wykaz dróg Powiatowych wg stanu na 01.01.2012r.

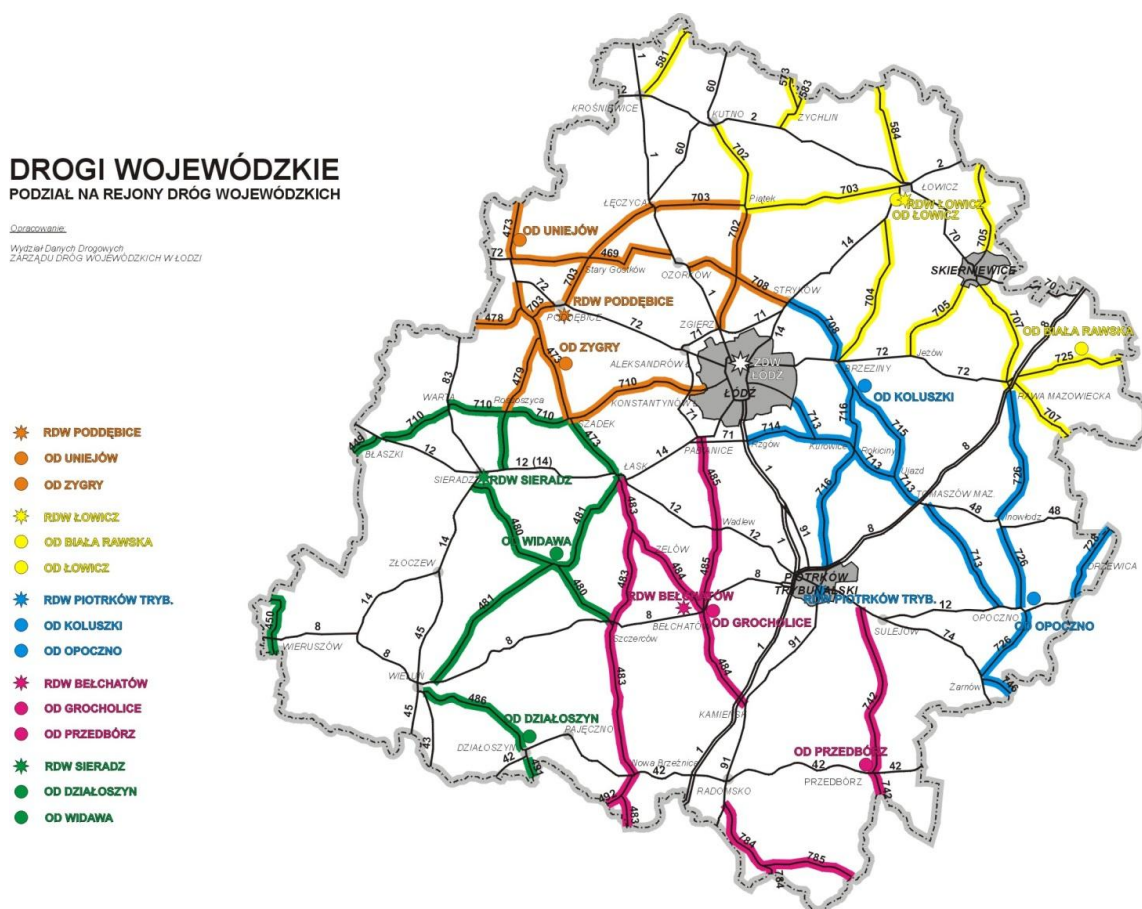
Nr drogi	Relacja drogi	Długość w mb
1700E	Sieradz (ul. Borek)–Włyń–Dzierżazna-Lubola-Pęczniew-Rzechta-Wierzchy	23 488
2523E	Wilczkowice-Borek-Podłęże-Świnice Warckie-Rożniatów	2 660
2526E	Chwalborzyce-Miniszew-Wielenin	3 648
2530E	Świnice Warckie-Wielenin-Orzeszków	3 786
2531E	Stawiszyn-Saków-Wartkowice-Praga-Pudłów-Wierzchy	26 608
2540E	Tolów-Żelgoszcz-Bronówek	3 907
3700E	Chodów-Biała Góra	3 303
3701E	Bronów-Niewiesz-Ewelinów-do drogi nr 483	12 800
3702E	Niewiesz-Wilczków-Karnice-Sędów	8 102
3703E	od drogi nr 469-Domaniew	5 902
3705E	Poddębice (ul. Parzęczewska)-Brudnów-Budzynek-Parzęczew	13 348
3706E	Nowa Wieś-Brudnów-Dalików-Kuciny-Kwiatkowice-Łask (ul. Lutomska)	19 096
3707E	Poddębice (ul. Mickiewicza)-Góra Bałdrzychowska-Kałów-Złotniki-Dalików-Bardzynie-Parzęczew	25 212
3708E	Poddębice (ul. Targowa)-Ciężków	5 567
3709E	Panaszew-Kałów-Puczniew-Lutomiersk	6 123
3710E	Łyszkowice-Dzierżazna-Krępa	11 265
3711E	Księża Młyny-Niemysłów-Porzyny	8 280
3712E	Siedlątków-Pęczniew-Zadzim-Chodaki	21 662
3713E	Księża Wólka-Popów	2 738
3714E	Niemysłów-Rzechta	4 380
3715E	Brodnia-Lubola-Rzeczyca-Szadek (ul. Przedmieście Grabowiny, ul. Stodolniana) (w km 5+745 do km 6+270 – Powiat sieradzki)	14 238
3716E	Poddębice: ul. Południowa	163
3717E	Drużbin-Busina Stara	7 282
3718E	Drużbin-Bratków Dolny	5 525
3719E	Sarnów-Malanów	2 940
3720E	Zadzim-Zalesie	5 953
3721E	Otok-Borki Prusinowskie	2 524
3722E	Zyгры-Borki Prusinowskie	2 630
3723E	Pudłówek-Małyń-do drogi 3706E	12 820
3724E	Zyгры-Małyń	6 340
3725E	Od drogi 3724E-Lichawa-Górna Wola-Wilamów	3 512
3726E	Kłoniszew-Lichawa	1 484
3727E	Biernacice-Felcjanów-Uniejów (ul. Wschodnia)	6 450
3728E	Uniejów: ul. Rynek	246
3729E	Brudzew-Warenka-Czepów Dolny	5 245
3730E	Uniejów (ul. Turecka, ul. Kościelnicka)-Wilamów-Chruścín	15 093
3731E	Chelmno-Cichmiana-Stanisławów	4 045
3732E	Skęczniew-Piekary-Człopy	4 240
3733E	Uniejów: ul. Rzeczna	2 235
3734E	Uniejów: ul. Kilińskiego, ul. Targowa	1 520
3735E	Uniejów: ul. Przechodnia, ul. Krótka	253
3736E	Uniejów: ul. Lipowa	157
3737E	Uniejów: ul. Bp. Owczarka, Orzechowa, Różana, Wiejska	872
3738E	Uniejów: ul. 22 Lipca	152
3739E	Uniejów: ul. Szkolna, ul. Konopnickiej	331
3740E	Uniejów: ul. Zielona	161
3741E	Uniejów: ul. Wiśniowa	515
3742E	Poddębice: ul. Przejazd	262
3743E	Poddębice: ul. Zielona, ul. Polna	858
3744E	Poddębice: ul. Polna	210
3745E	Poddębice: ul. Krasickiego	721
3746E	Poddębice: ul. Północna	800
3747E	Poddębice: ul. 1 Maja	750
3748E	Poddębice: ul. Piotrowskiego	680

Nr drogi	Relacja drogi	Długość w mb
3749E	Poddębice: ul. Krótka	770
5137E	Ozorków (ul. Maszkowska, ul. Południowa, ul. Nowy Rynek, ul. Konstytucji 3 Maja)-Parzęczew-Łążki-Powodów-Budzynek	5 585
Razem		329 437

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej, Starostwo Powiatowe w Poddębicach.

Na poniższej mapie znajduje się sieć dróg wojewódzkich z podziałem na rejony dróg wojewódzkich. Kolorem pomarańczowym zaznaczone są drogi wojewódzkie – nr 703, 473, 479, 469, 478, na terenie rejonu Poddębickiego.

Rysunek 9. Drogi krajowe i wojewódzkie

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi

Kilometr od miasta Poddębice przebiega **linia kolejowa nr 131** tzw. magistrala węglowa, łącząca Gdynię ze Śląskiem, na której znajduje się stacja kolejowa Poddębice. Przez teren Powiatu przebiega niemal 32 km tego szlaku. Jest to linia towarowa 131 łącząca Górnośląski, Częstochowski Okręg Przemysłowy oraz Rybnicki Okręg Węglowy z węzłem kolejowym w Tczewie oraz Portem Gdańskim i Portem Gdynia. Stacja Poddębice jest również uwzględniona w projekcie dotyczącym Kolei Dużych Prędkości łączącej Warszawę z Poznaniem i Wrocławiem, jako stacja techniczna z odgałęzieniem do linii 131.

GOSPODARKA MIESZKANIOWA I BUDOWNICTWO

Na przestrzeni lat 2006 – 2013 w Powiecie Poddębickim liczba oddanych do użytku mieszkań systematycznie wzrastała. W 2006 roku ogółem liczba mieszkań wynosiła 14,6 tys., natomiast w 2013 roku ich liczba osiągnęła 15,2 tys. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w m² w analizowanym okresie nieznacznie zwiększała się i w 2013 roku wyniosła 80,8 m². Uwzględniając powierzchnię mieszkania przypadającą na 1 osobę, również odnotowujemy tendencję rosnącą.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w Powiecie Poddębickim w latach 2006-2013

Zasoby mieszkaniowe	jednostka	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
mieszkania	szt.	14 661	14 742	14 801	14 841	15 008	15 072	15 137	15 237
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	m ²	77,3	77,5	77,7	78,1	80,1	80,3	80,5	80,8
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	26,9	27,3	27,5	27,8	28,5	28,8	29,1	29,4

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Analizując sytuację mieszkaniową poszczególnych obszarów w Powiecie Poddębickim, najniższą przeciętną powierzchnią użytkową jednego mieszkania odnotowano w mieście Poddębice – 67 m², z kolei największą w Gminie Pęczniew - 89,2 m². Jednocześnie najmniejsza liczba m², przypadająca na jednego mieszkańca odnotowana została w mieście Poddębice i wynosi 25,4 m²/os. Natomiast największa przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę jest w Gminie Pęczniew znacznie przoduje z wynikiem 37,8 m²/os. Kolejne miejsca w tej kategorii zajmują Gmina Zadzim oraz miasto Uniejów.

Tabela 8. Powierzchnia użytkowa mieszkań

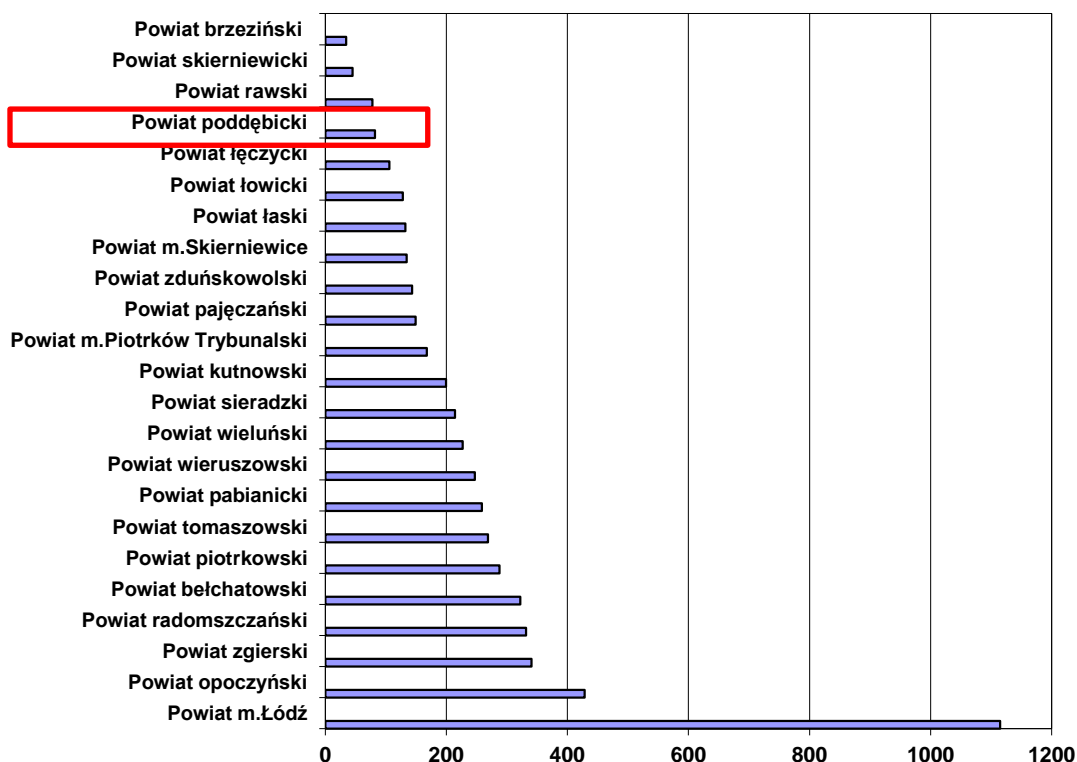
Gmina	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania m ²	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę m ²
Pęczniew	89,2	37,8
Zadzim	85,9	31,4
Poddębice - obszar wiejski	85,6	28,1
Wartkowie	84,8	26,5
Dalików	83	30,5
Uniejów - obszar wiejski	79,4	29,5
Uniejów	77,6	30,1
Poddębice	75,8	26,8
Uniejów - miasto	75,4	30,8
Poddębice - miasto	67	25,4

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

GOSPODARKA WODNA I ŚCIEKOWA

Poniższy wykres przedstawia Powiat Poddębicki na tle Powiatów województwa łódzkiego pod względem długości sieci kanalizacyjnej. Omawiany obszar zajął 20. miejsce w rankingu wszystkich Powiatów województwa łódzkiego. Według GUS Powiat Poddębicki w 2013 roku posiadał 81,9 km sieci kanalizacyjnej.

Wykres 7. Powiat na tle województwa pod względem długości sieci kanalizacyjnej w 2013r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak podaje Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Poddębicach, na omawianym obszarze funkcjonuje 30 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w tym 3 z wodą nieodpowiadającą wymaganiom oraz 5 wodociągów lokalnych, w tym 2 z wodą nieodpowiadającą wymaganiom, według stanu na koniec 2013 roku¹⁰.

Poniższa tabela przedstawia odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w 2013 roku na obszarze poszczególnych gmin Powiatu Poddębickiego.

¹⁰ <http://poddebice.pis.lodz.pl/poddebice/files/tabela-2013.pdf>

Tabela 9. Odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w 2013r.

Obszar	Wodociągi %	Kanalizacja %
Uniejów - miasto	99,2	76,6
Poddębice - miasto	97,2	91,2
Zadzim	82,4	7,3
Pęczniew	79,3	5,3
Uniejów - obszar wiejski	79,2	14,9
Wartkowice	75,7	14,7
Dalików	74,7	0,7
Poddębice - obszar wiejski	70,4	5,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największy odsetek osób korzystających z dostępu do sieci znajduje się w miastach. W Uniejowie z wodociągów korzystało 99,2% mieszkańców, zaś z sieci kanalizacyjnej znacznie mniej, bo ok. 77%. Z kolei w Poddębicach sieć wodociągową użytkowało 97,2% mieszkańców, natomiast sieć kanalizacyjną - 91% z nich. Najgorzej sytuacja wygląda na obszarze wiejskim – gminy Poddębice, gdzie odsetek osób korzystających z wodociągów wynosi 70% i 5,9% z sieci kanalizacyjnej. Niewielki odsetek mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej w gminie Dalików(0,7%) oraz gminie Pęczniew (5,3%).

W wyniku różnic między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na obszarach wiejskich bardzo częstą praktyką staje się odprowadzanie ścieków surowych do rowów przydrożnych lub wywożenie szamb przydomowych w miejsca niedozwolone. Aby poprawić czystość wód na terenie Powiatu Poddębickiego podejmowane są działania inwestycyjne w postaci budowy nowych, bądź rozbudowy czy modernizacji istniejących już urządzeń do oczyszczania ścieków. Gospodarka wodno – ściekowa jest kluczowym problemem, który samorządy będą musiały rozwiązać w kolejnym okresie programowania. Gminy planują inwestycje z zakresu oczyszczania ścieków oraz budowy sieci kanalizacyjnej, która potrzebna jest zwłaszcza w gminach: Zadzim, Pęczniew i Dalików.

Z roku na rok rozbudowywana jest sieć kanalizacyjna i wodociągowa, jednak w Powiecie długość sieci wodociągowej znacznie przewyższa długość sieci kanalizacyjnej, w związku z tym jednym z rozwiązań może być budowa małych przydomowych oczyszczalni ścieków, na terenach o rozproszonej zabudowie mieszkalnej.

Na terenie Powiatu znajduje się 7 oczyszczalni ścieków. Duża część zakładów obsługiwana jest przez miejskie lub gminne oczyszczalnie ścieków.

Zużycie wody na terenie Powiatu Poddębickiego w 2013 roku wyniosło 8 741,8 dam³ w tym na potrzeby przemysłu wykorzystano średnio 165 dam³, zaś 1 493,4 dam³ zużyto na potrzeby gospodarstw domowych. ¹¹,

¹¹ Dekametr sześcienny. 1 dam³ równa się 1000 m³

Ujęcia wód podziemnych na terenie Powiatu Poddębickiego zlokalizowane są w następujących miejscowościach¹²:

1. Gmina Poddębice:
  - ujęcie miejskie w Poddębicach,
  - Porczyny,
  - Niewiesz,
  - Bałdrzychów,
  - Łęzki,
  - Góra Bałdrzychowska,
  - Niemysłów,
  - Sworawa,
  - Klementów,
  - Poddębice (ujęcie na terenie Poddębickiego Domu Kultury i Sportu),
  - Poddębice (ujęcie na terenie SPZOZ).
2. Gmina Uniejów:
  - Wola Przedmiejska,
  - Uniejów,
  - Spicimierz,
  - Ostrowsko,
  - Wilamów.
3. Gmina Zadzim:
  - Wierzchy,
  - Kłoniszew,
  - Wola Zaleska,
  - Bratków Dolny,
  - Bogucice,
  - Skęczno,
  - Zadzim.
4. Gmina Wartkowice:
  - Wierzbowa,
  - Tur,
  - Wartkowice,
  - Stary Gostków,
  - Kłódno,
  - Wartkowice (ujęcie na terenie Spółdzielni Mleczarskiej „Mleczwart”),
  - Stary Gostków (ujęcie na terenie zakładu JTI sp. z o.o.).
5. Gmina Pęczniew:
  - Pęczniew,
  - Luboła,
  - Księża Wólka.

---

¹² Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2016 (z perspektywą na lata 2017-2020)

6. Gmina Dalików:

- Sarnów,
- Dalików,
- Zdrzychów,
- Budzynek,
- Domaniew.

GOSPODARKA ODPADAMI

Od 1 lipca 2013 roku uległ modyfikacji system odbierania odpadów stałych – zgodnie z ustawą z dnia 25 stycznia 2013 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, każda z gmin staje się właścicielem odpadów wytworzonych przez mieszkańców. Zadaniem gminy jest ich odbiór, odzysk, unieszkodliwienie i składowanie. W wyniku przeprowadzonych w każdej jednostce postępowań przetargowych wyłonione zostały podmioty odpowiedzialne za usługę odbioru odpadów komunalnych.

Analizując dane przedstawione w poniższej tabeli, widać jak kształtowała się gospodarka odpadami w całym Powiecie. Zauważyć można 51,8% w stosunku do roku 2010. Również widoczny jest spadek udziału odpadów pochodzących z gospodarstw domowych. Analogicznie widać trend spadkowy jeśli chodzi o odpady z gospodarstw domowych, przypadających na 1 mieszkańca, w 2013 roku wyniósł 70,7 kg, podczas gdy rok wcześniej wynosił 80,3 kg.

Powierzchnia dzikich wysypisk również uległa znacznemu spadkowi i w 2013 roku zmniejszyła się do powierzchni 30 m², zlikwidowano tym samym 15 dzikich wysypisk.

Tabela 10. Gospodarowanie odpadami w latach 2010 – 2013

	jednostka	2010	2011	2012	2013
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku					
ogółem	t	7 414,44	7 733,49	4 232,19	3 577,05
z gospodarstw domowych	t	5 684,42	6 011,60	3 370,20	2 950,86
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	134,4	142,6	80,3	70,7
Dziki wysypiska					
powierzchnia - stan w dniu 31 XII	m ²	1 338	1 288	40	30
istniejące - stan w dniu 31 XII	szt	20	19	4	3
zlikwidowane	szt	0	6	7	15
odpady komunalne zebrane podczas likwidacji dzikich wysypisk	t	0	15,0	12,4	20,1

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Ponadto na terenie Powiatu Poddębickiego w wyznaczonych miejscach i terminach prowadzone są zbiórki odpadów wielkogabarytowych oraz problemowych.

Na terenie Powiatu Poddębickiego funkcjonowało 5 gminnych składowisk odpadów. Ze względu na niespełnienie wymagań zostały zamknięte i zrehabilitowane, bądź są w trakcie rekultywacji.

Poniżej przedstawiono informacje na temat lokalizacji składowisk oraz stanu ich rekultywacji:

- składowisko odpadów komunalnych w Poddębicach – całkowita powierzchnia obszaru zrehabilitowanego wynosi 1,7 ha,

- składowisko odpadów komunalnych, Uniejów – zamknięte z dniem 31.12.2007r. rekultywacja planowana w najbliższym czasie,
- składowisko odpadów komunalnych w Starym Gostkowie, wykonano szereg działań mających na celu rekultywację tego obszaru.
- składowisko odpadów komunalnych w Kraczyńkach, również podjęto szereg przedsięwzięć służących rekultywacji,
- składowisko odpadów komunalnych w Zygrach, składowisko dzierżawione jest przez Firmę Wywóz Nieczystości oraz Przewóz Ładunków Wiesław Strach w Częstochowie. Firma posiada zezwolenie na odzysk odpadów innych niż niebezpieczne na składowisku celem wykorzystania ich do rekultywacji składowiska obejmującej wypełnienie wolnych przestrzeni kwater, wykonanie warstwy izolacyjnej, warstwy drenażowej i glebowej¹³.

ENERGETYKA

Miasta i gminy z terenu Powiatu Poddębickiego obsługiwane są przez Rejon Energetyczny Sieradz (RE 3):

- Dalików,
- Pęczniew,
- Poddębice – gmina i miasto,
- Wartkowice,
- Zadzim.

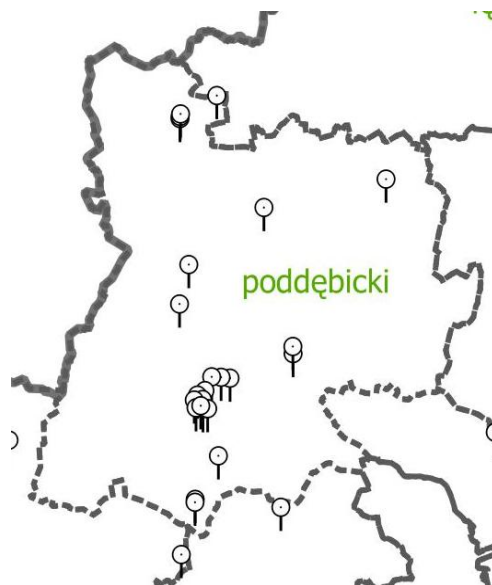
Zasilanie odbiorców w energię elektryczną realizowane jest poprzez równomiernie rozłożoną sieć średnich napięć – głównie 15 kV, stacje transformatorowe oraz sieci niskiego napięcia. Dostawa energii odbywa się poprzez linie napowietrzne i kablowe oraz słupowe i wewnętrzne stacje trafo. Zużycie energii elektrycznej o niskim napięciu ogółem według GUS w Powiecie Poddębickim w 2012 roku wyniosło 34 851 MWh, odbiorcami energii elektrycznej było 17 232 gospodarstwa domowe.

W Powiecie Poddębickim z roku na rok zwiększa się wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Występujące w Uniejowie i w Poddębicach zasoby wód geotermalnych wykorzystywane są także w ciepłownictwie. Na terenie Powiatu funkcjonuje szereg elektrowni wodnych, wiatrowych, słonecznych – kolektory słoneczne do ogrzewania wody, kotłownie na biomasę, planowana jest również budowa farm fotowoltaicznych¹⁴. Zamieszczona poniżej mapa ilustrująca rozmieszczenie elektrowni wiatrowych na terenie Powiatu wskazuje, iż największa ich koncentracja występuje w południowej części Powiatu na terenie Gminy Zadzim. Jak wynika z wykazu farm wiatrowych zamieszczonego tabeli nr 11, na terenie Gminy Zadzim działało 14 z 24 turbin zlokalizowanych się na terenie całego Powiatu.

¹³ Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2016 (z perspektywą na lata 2017 – 2020)

¹⁴ www.doklip.zpp.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=69:Powiat-poddębicki-oszczędnia-i-chroni-natur&catid=35:aktualnoci&Itemid=27

Rysunek 10. Elektrownie wiatrowe na terenie Powiatu Poddębickiego

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi, stan na dzień 10.07.2014 r.

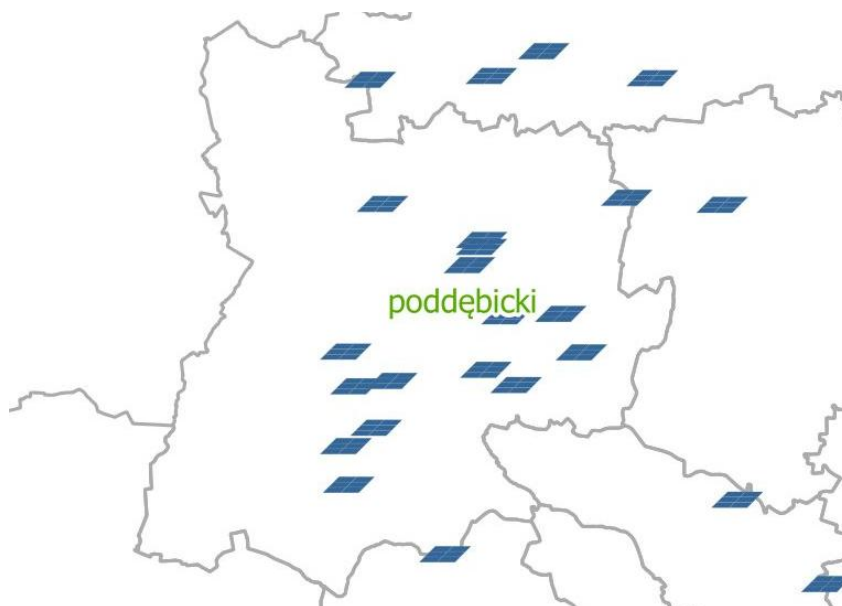
Tabela 11. Wykaz farm wiatrowych

Gmina	Miejscowość	Wysokość max. n.p.t. [m]	Moc max. jednej turbiny [MW]	Ilość turbin
Zadzim	Rzeczycza	105	1	2
Zadzim	Dąbrówka, Bratków, Charchów Pański, Charchów Księży,	176	2,5	11
Zadzim	Pietrachy	85	1	1
Poddebice	Lipnica		2	1
Poddebice	Góra Bałdrzychowska	180	3,2	2
Poddebice	Krępa	99,7	0,8	1
Uniejów	Kozanki Wielkie	100	1	1
Uniejów	Wielenin Kolonia	104,5	0,8	3
Wartkowice	Wierzbowa	105	0,8	1
Wartkowice	Polesie	120	1	1

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi, stan na dzień 10.07.2014 r.

Powiat Poddębicki dysponuje również dogodnymi warunkami do pozyskiwania energii przy wykorzystaniu farm fotowoltaicznych. Instalacje do pozyskiwania energii słonecznej nie są jednak jeszcze zbyt rozpowszechnione w związku z czym gminy nie dysponują dokładnymi informacjami w zakresie funkcjonowania paneli słonecznych na budynkach prywatnych. Można zakładać, że wykorzystywanie energii słonecznej do ogrzewania stanie się coraz bardziej popularne przy odpowiedniej polityce państwa gwarantującej wsparcie dla rozwoju mikro- i małych instalacji OZE zawartej w ustawie o odnawialnych źródłach energii. Poniższy rysunek przedstawia dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi odnośnie lokalizacji farm fotowoltaicznych na terenie Powiatu Poddębickiego.

Rysunek 11. Lokalizacja wydanych decyzji środowiskowych dla planowanych farm fotowoltaicznych na terenie Powiatu Poddębickiego

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej, RDOŚ w Łodzi.

Według stanu na 16 lipca 2014r. na terenie Powiatu Poddębickiego instalacje fotowoltaiczne planowane są w następujących miejscowościach:

- Gmina Poddębice – Tarnowa, Sworawa, Porczyny, Wólka, Borki Lipkowskie, Busina Kolonia,
- Dalików - Krzemieniew, Fułki, Dalików,
- Wartkowice - Bronów, Tur, Nowa Wieś, Wilkowice, Łążki,
- Zadzim – Bratków, Bogucice, Charchów Księży, Pietruchy.

Kolejnym odnawialnym źródłem energii jest biomasa. Stanowi trzecie co do wielkości na świecie, naturalne źródło energii. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 9 grudnia 2004 roku biomasa to stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej oraz leśnej, a także przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także części pozostałych odpadów, które ulegają biodegradacji.

Największe wykorzystanie biomasy na terenie Powiatu Poddębickiego mają:

- kotłownia na biomasę w Uniejowie,
- 2 kotłownie w Poddębicach,
- kotłownia w Środowiskowym Domu Pomocy w Pęczniewie.

Wykorzystując energię wodną tworzone są małe elektrownie wodne (MEW) o mocy zainstalowanej poniżej 5 MW. Na terenie Powiatu działa sześć Małych Elektrowni Wodnych:

- Mała Elektrownia Wodna na jazie „BOREK” w km 35+830 rzeki Ner, posiadająca cztery turbiny wodne, poziome wirnikowe o średnicy 60 i mocy 10kW każda, piętrzenie wód rzeki Ner do rzędnej max 104,70 m n.p.m.,

- Mała Elektrownia Wodna na jazie „WÓLKA” w km 39+750 rzeki Ner, posiadająca trzy turbiny śmigłowe – dwie o średnicy 900 mm i jedna o średnicy 700 mm o sumarycznej mocy 66 kW,
- Mała Elektrownia wodna na jazie „WILKOWICE” w km 45+050 rzeki Ner, posiadająca dwie turbiny wodne typu Kaplana o osi pionowej i mocy 60kW oraz turbinę typu Knoppa o mocy 25 KM służącą do napędu młyna,
- Mała Elektrownia Wodna na jazie „BAŁDRZYCHÓW” w km 55+700 rzeki Ner, posiadająca jedną turbinę osiowa typu Kaplana o mocy 90 kW,
- Mała Elektrownia Wodna na jazie „MAŁYŃ” w km 68+800 rzeki Ner, posiadająca dwie turbiny o średnicy 70 i mocy 13 kW każda,
- Mała Elektrownia Wodna na rzece Pichnie w km 11+125 w miejscowości Skęczno, gm. Zadzim – posiadająca jedną turbinę pionową typu Kaplana współpracującą z prądnicą synchroniczną.¹⁵

CIEPŁOWNICTWO

Na obszarze Powiatu Poddębickiego zaopatrzenie w ciepło pochodzi głównie z lokalnych kotłowni lub pieców. Większość stanowią węglowe źródła ciepła o niskiej sprawności wytwarzania, ich eksploatacja wiąże się z poważnymi konsekwencjami dla środowiska przyrodniczego. Na terenie Powiatu Poddębickiego znajdują się dwa większe źródła sieciowe zapatrujące w energię cieplną miasta Uniejów oraz Poddębice. W Uniejowie energię cieplną pozyskuje się z wód geotermalnych, natomiast w Poddębicach energię cieplną produkowano do tej pory w kotłowni gazowej, kotłowni na biomasę oraz gazowej z dodatkiem biomasy¹⁶.

Na terenie Miasta Uniejów funkcjonuje spółka ciepła Geotermia Uniejów Sp. z o. o., która gwarantuje część potrzeb ciepłych miasta. Ciepłownia miejska Geotermia Uniejów Sp. z o. o. o mocy cieplnej 7,4 MW posiada trzy źródła ciepła:

- wymiennikowe odzyskujące ciepło z wód termalnych – 3,1 MW,
- kotłownię szczytową na zrębki drzewne – 1,8 MW,
- kotłownię szczytową na olej opałowy – 2,5 MW.

Ogrzewanie geotermalne funkcjonuje na terenie Zamku w Uniejowie. Na obszarze Gminy Uniejów funkcjonuje kilka mniejszych kotłowni zasilających pojedyncze obiekty, w większości są to węglowe źródła ciepła o niskiej sprawności¹⁷.

Z kolei w Poddębicach do 2012 roku ciepło produkowane było w 3 lokalnych kotłowniach:

- gazowej – o mocy 3,36 MW,
- biomasowej – o mocy 1,0 MW,
- gazowo-biomasowej – o mocy 3,015 MW,

W latach 2012 - 2014 wybudowano ciepłownię geotermalną o mocy 10 MW wraz z ciepłociągami, dzięki którym ciepło odebrane z wód termalnych przesyłane jest do wszystkich obiektów użyteczności publicznej i wielorodzinnych korzystających z sieci cieplnej, ponadto

¹⁵ Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2016 (z perspektywą na lata 2017 – 2020)

¹⁶ Raport oceny śladu węglowego Powiatu Poddębickiego dla lat 2005 i 2010

¹⁷ Strategia Rozwoju Gminy Uniejów na lata 2013 – 2020

podłączono nowych odbiorców, m. in. obiekty sportowe, liceum ogólnokształcące, szpital, zespół szkół ponadgimnazjalnych. Istniejące kotłownie lokalne zostały wyłączone i pełnią obecnie rolę źródeł szczytowo-rezerwowych.

Gmina Poddębice w ramach ograniczania niskiej emisji planuje rozbudowę sieci ciepłej na pozostałe obszary miasta (osiedla domów jednorodzinnych) tak, aby ograniczyć emisję szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery.

W Powiecie Poddębickim w 2013 roku według GUS funkcjonowało 13 kotłowni, zaś całkowita długość sieci ciepłej wynosiła 12,5 km.¹⁸

ZAOPATRZENIE W GAZ

Dostawcą gazu jest Mazowiecka Spółka Gazownictwa w Warszawie – Gazownia Łódzka. Sieć gazownicza dostępna jest na terenie gmin: Dalików, Poddębice, Uniejów, Wartkowice oraz miasta Poddębice. Pod względem liczby ludności korzystających z instalacji gazowej, Powiat Poddębicki w 2013 roku zajmował 13. pozycję wśród Powiatów województwa łódzkiego.

Na przestrzeni lat 2006 – 2013 długość czynnej sieci przesyłowej wzrastała w niewielkim stopniu i zwiększyła się o blisko 1 km. Z kolei liczba osób korzystających z sieci gazowej w 2013 roku wyniosła 1 769 osób. Zdecydowaną większość odbiorców stanowią mieszkańcy Gminy Poddębice.

Tabela 12. Sieć gazowa

	j.m.	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
długość czynnej sieci ogółem	m	78 530	80 276	78 483	78 735	78 735	78 990	79 029	79 432
odbiorcy gazu	gosp. dom.	560	556	562	568	580	584	594	649
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	19	39	48	329	400	427	436	441
odbiorcy gazu w miastach	gosp. dom.	482	475	480	485	497	497	508	552
zużycie gazu	tys. m ³	220,10	210,50	272,70	705,50	746,80	715,80	704,4	705,2
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys. m ³	4,4	3,6	101,0	306,8	598,1	619,5	616,3	446,3
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	1 252	1 242	1 251	1 562	1 602	1 589	1 640	1 769

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

¹⁸ GUS, BDL

2.3.2. Ochrona środowiska

Polityka Powiatu w zakresie ochrony środowiska oraz działania podejmowane w celu jej realizacji określone zostały w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2016 (z perspektywą na lata 2017 – 2020)”. Na podstawie dokumentu określono następującą wizję: „Powiat Poddębicki przyjazny dla klimatu, środowiska i mieszkańców, atrakcyjny turystycznie i rekreacyjnie, wykorzystujący odnawialne źródła energii, ze szczególnym uwzględnieniem wód termalnych.” Celem nadrzędnym jest poprawa jakości środowiska w Powiecie Poddębickim dzięki działaniom uświadomionej ekologicznie społeczności dążącej do ochrony zmieniającego się klimatu i przystosowanie się do tych zmian. W opracowaniu wskazano cele długoterminowe obejmujące okres do 2020 roku:

- poprawa jakości powietrza i życia mieszkańców dzięki rozwojowi gospodarki niskoemisyjnej,
- poprawa jakości wód powierzchniowych i minimalizacja zagrożeń dla odtwarzalności i jakości zasobów wód podziemnych,
- zmniejszenie zagrożenia hałasem i ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona zasobów kopalin,
- ochrona zasobów przyrody i różnorodności biologicznej,
- zmniejszenie wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności, przy wzroście wykorzystania źródeł odnawialnych,
- racjonalna gospodarka leśna,
- zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska i powstawaniu poważnych awarii,
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

W związku ze specyfiką Powiatu Poddębickiego, bogactwa przyrodniczego, dostępności odnawialnych źródeł energii i ustalonego kierunku rozwoju – turystyki, rekreacji i balneologii oraz mając na uwadze wynikające z analizy stanu środowiska największe problemy, dotyczące Powiatu Poddębickiego, zaproponowano poniższe priorytety ekologiczne:

- poprawa jakości powietrza – gospodarka niskoemisyjna, wdrażanie alternatywnych źródeł energii – redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- racjonalne gospodarowanie i ochrona zasobów wód podziemnych,
- poprawa jakości wód powierzchniowych i Zbiornika Jeziorsko – zrównoważone wykorzystanie ich do celów rekreacyjnych i turystycznych,
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców i zmiana zachowań na proekologiczne,
- właściwa gospodarka odpadami - minimalizacja powstawania odpadów, osiągnięcie właściwego poziomu odzysku i recyklingu,
- wzrost lesistości Powiatu,
- ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej,

- ograniczenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego¹⁹.

W celu realizacji Programu Ochrony Środowiska wyróżnia się instrumenty o charakterze prawnym, finansowym i społecznym, w powyższym opracowaniu wyróżnia się między innymi:

- plany zagospodarowania przestrzennego,
- raporty oddziaływania na środowisko,
- przeglądy ekologiczne,
- koncesje geologiczne,
- pozwolenia wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- pozwolenia na wytwarzanie odpadów,
- pozwolenia zintegrowane,
- opłaty i kary za korzystanie ze środowiska,
- opłaty koncesyjne,
- strategię rozwoju gospodarczego,
- plany gospodarki niskoemisyjnej,
- zezwolenia na zbieranie, przetwarzanie i transport odpadów,
- monitoring środowiska,
- programy naprawcze,
- bazy danych,
- system informacji o środowisku,
- koncepcje i plany działania,
- dotacje, pożyczki, dopłaty do kredytów z funduszy ekologicznych,
- ekologiczne fundusze unijne²⁰.

Jednostki realizujące i monitorujące Program, to: samorząd Powiatowy i samorzady gminne, WIOŚ, RDOŚ, PSSE, RZGW, Nadleśnictwa, Straż Pożarna, Policja, podmioty gospodarcze, mieszkańcy i pozostałe instytucje.

Czynnikiem który może mieć wpływ na stan środowiska naturalnego Powiatu jest również stopień natężenia promieniowania elektromagnetycznego. Na terenie Powiatu Poddębickiego usytuowane są punktowe źródła promieniowania elektromagnetycznego – 25 stacji bazowych telefonii komórkowej. Rozmieszczenie stacji telefonii komórkowej na obszarze Powiatu przedstawiono na rysunku nr 12.

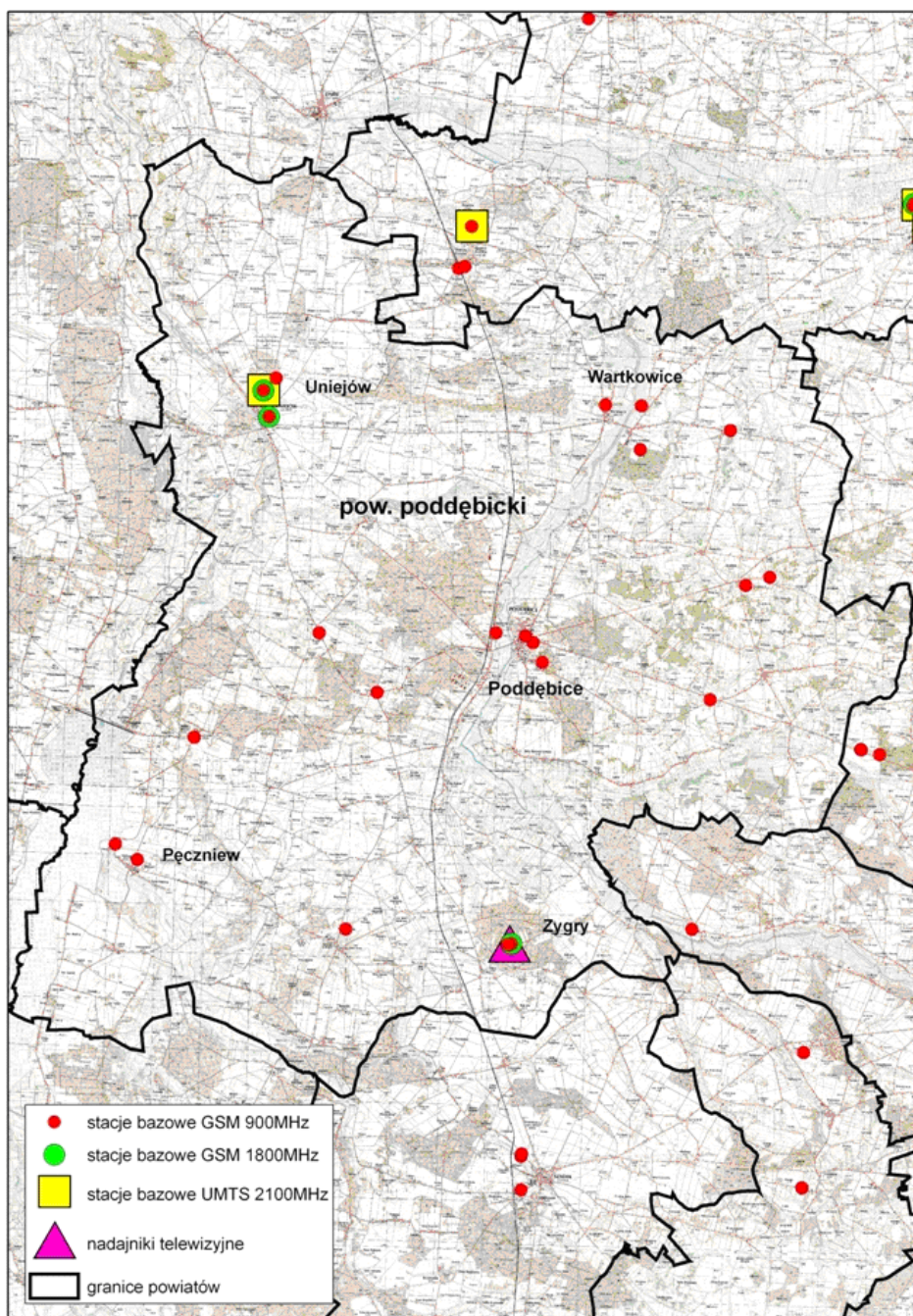
---

¹⁹ Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2016 (z perspektywą na lata 2017 – 2020)

²⁰ Tamże

Rysunek 12. Wykaz sieci telefonii komórkowej na terenie Powiatu Poddębickiego

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2016

W 2012 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi wykonał w miastach: Poddębice, Uniejów oraz miejscowościach Ewelinów, gm. Poddębice i Nowy Świat gm. Zadzim pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego. Po przeprowadzeniu serii pomiarów nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wartości natężenia pola elektromagnetycznego w żadnym z punktów²¹.

Jednym z powszechnie występujących elementów zanieczyszczenia środowiska jest hałas. Na terenie Powiatu, nadmierny hałas emitują: zakłady przetwórcze, rzemieślnicze i handlowe. Należą do nich: mleczarnia, młyny zbożowe, stolarnie, masarnie wyposażone w urządzenia klimatyzacyjne i chłodnicze. Innym czynnikiem silnie ingerującym w klimat akustyczny jest hałas

²¹ <http://www.wios.lodz.pl/docs/r13-v-promieniowanie.pdf>

komunikacyjny. Największy hałas występuje przy autostradzie A-2, drogach dojazdowych do niej oraz drodze krajowej 72, biegnącej przez Poddębice i Uniejów. W miejscowości Dzierżawy i Pełczyska między jezdniami autostrady a punktem pomiarowym znajdują się ekrany akustyczne. Wyniki wskazują, że zastosowanie ekranów powoduje spadek poziomu dźwięku o ok. 7 – 9,5 dB w stosunku do terenów, gdzie nie zastosowano ekranów.

W 2011 roku na terenie Powiatu Poddębickiego został poddany kontroli poziom hałasu w Zakładzie Przetwórstwa Biomasy Roślinnej „BIOMASA” Sp. z o.o. oddział w Zadzimiu. Kontrola WIOŚ związana była m.in. ze skargą na emisję hałasu podczas prób linii do produkcji brykietu. W trakcie kontroli zaprzestano prowadzenia prób linii.

W 2012 roku na terenie Powiatu były skontrolowane dwa inne podmioty gospodarcze: Młyn Zbożowy „KŁOS”, w związku ze skargą na emisję hałasu oraz Fermę Drobiu w Bałdrzychowie – w wyniku okresowej kontroli. W żadnym z podmiotów nie wykazano przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu.

2.4. Infrastruktura społeczna

EDUKACJA

Powiat Poddębicki zapewnia szeroką ofertę edukacyjną dla dzieci, młodzieży i dorosłych z regionu. Według danych Starostwa Powiatowego na jego terenie działała 15 szkół podstawowych oraz 8 gimnazjów.

W ramach szkół ponadgimnazjalnych na terenie Powiatu funkcjonują: zasadnicza szkoła zawodowa, licea ogólnokształcące, technikum i szkoła muzyczna oraz szkoła policealna.

Poniżej przedstawiono szczegółowe informacje na temat placówek edukacyjnych zlokalizowanych w poszczególnych gminach Powiatu.

1. Gmina Dalików

Na terenie gminy funkcjonują dwie szkoły w Dalikowie i Domaniewie, przy których działają dwa publiczne przedszkola. Placówki są dobrze wyposażone w pomoce naukowe, posiadają sale komputerowe z dostępem do Internetu.

2. Gmina Pęczniew

Na terenie Gminy Pęczniew działalność edukacyjną prowadzi Zespół Szkół w Pęczniewie, w skład którego wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum, Szkoła Podstawowa w Pęczniewie z filią w Brzegu oraz jedno publiczne przedszkole. W Pęczniewie funkcjonuje nowoczesna hala sportowa sprzyjająca rozwojowi sportu i rekreacji.

3. Gmina Poddębice

Poddębice są centrum kształcenia podstawowego i ponadgimnazjalnego dla gminy, a także Powiatu. Najstarszą szkołą jest Liceum Ogólnokształcące im. M. Konopnickiej. Kształcenie ponadgimnazjalne oferuje także Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, w skład którego wchodzi: Technikum im. Jana Pawła II oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa im. Jana Pawła II. Szkoła przygotowuje młodzież do pracy w przyszłym zawodzie w różnych specjalnościach. W mieście funkcjonuje także Gimnazjum, Szkoła Podstawowa oraz dwa publiczne przedszkola. Sieć szkół tworzą także szkoły podstawowe w Bałdrzychowie, Niemysłowie oraz Porczynach. W Poddębicach swoją siedzibę mają również szkoły niepubliczne dla dorosłych: Liceum Ogólnokształcące „Prymus” oraz Szkoła Policealna „Prymus”.

4. Gmina Uniejów

Na terenie gminy funkcjonuje Zespół Szkół w Uniejowie, w którego skład wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum. W gminie działa także Szkoła Podstawowa w Spycimierzu, w Wieleninie oraz w Wilamowie. W Uniejowie działa również przedszkole miejskie.

5. Gmina Wartkowice

Na terenie gminy funkcjonują 3 placówki oświatowe: Zespół Szkół w Wartkowicach (oddział przedszkolny, szkoła podstawowa i gimnazjum), Szkoła Podstawowa w Kłodnej wraz z oddziałem przedszkolnym oraz Publiczne Przedszkole w Warkowicach z punktami przedszkolnymi w Drwalewie, Parądzicach i Pełczyskach. Przy Zespole Szkół w Wartkowicach znajduje się oddana do użytku w 2011 r. nowoczesna hala sportowa.

6. Gmina Zadzim

W gminie Zadzim funkcjonują dwa Zespoły Szkół: Zespół Szkół w Zadzimiu i Zespół Szkół w Zygrach. Przy Zespole Szkół w Zadzimiu funkcjonuje Publiczne Przedszkole.

Ponadto opiekę w zakresie diagnozy, terapii i pomocy psychologicznej zapewnia Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Poddębicach.

W Powiecie funkcjonuje Szkoła Muzyczna I Stopnia w Uniejowie wraz z Oddziałem w Poddębicach.²²

W 2013 roku, według GUS Powiat Poddębicki na oświatę i wychowanie poniósł wydatki w kwocie 7 558 953,69 zł, natomiast w 2014 była to kwota 8 518 278,54 zł.

Na terenie Powiatu Poddębickiego dostępna jest baza sportowa w postaci boisk, stadionów oraz obiektów sportowych. Poniżej przedstawiona jest lista wspomnianych obiektów:

- kompleks boisk sportowych im W. Smolarka – Uniejów,
- kompleks basenów termalnych w Uniejowie,
- stadion, boisko oraz baseny termalne – Poddębice,
- hala sportowa – Poddębice,
- Centrum Turystyki i Rekreacji – Kraina bez Barrier w Byczynie,
- boisko PISIA ZYGRY – Zyгры,
- boisko MGLKS Baszta Uniejów – Uniejów,
- boisko MKS Mianów – Ciężków,
- boisko LKS Sarnów – Dalików,
- kompleks boisk sportowych „Orlik” w Poddębicach,
- kompleks boisk sportowych „Orlik” w Pęczniewie,
- kompleks boisk sportowych „Orlik” w Wartkowicach.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (dla całej Polski) w roku szkolnym 2012/2013, w porównaniu do roku poprzedniego, liczba komputerów z dostępem do Internetu wzrosła: w podstawówkach o 7,5 %, gimnazjach – 6,4 %, liceach ogólnokształcących – 2,8 %, a w szkołach zawodowych o 7,5 %.

Zbliżony poziom komputeryzacji szkół na wsi i w mieście, przy jednocześnie lepszej dostępności do komputerów dla uczniów na wsi jest istotnym czynnikiem wyrównywania szans edukacyjnych (w szkołach podstawowych: 7 uczniów na komputer na wsi wobec 13 - w mieście, a w gimnazjach odpowiednio 8 i 11).

W ostatnich latach nastąpiła istotna poprawa wielu czynników determinujących szanse edukacyjne uczniów na wsi m.in. poprawa wyposażenia szkół w sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu. Maleje jednak liczba szkół zlokalizowanych na wsi, w stosunku do poprzedniego roku szkolnego ubyło 236 szkół podstawowych (2,7%)²³. Poniższa tabela przedstawia liczbę komputerów z dostępem do Internetu w szkołach ponadgimnazjalnych w Powiecie Poddębickim na przestrzeni lat 2008 – 2012. Jak podaje GUS najwięcej komputerów dostępnych dla uczniów jest w technikach. Dostrzec można niepokojący spadek

²² <http://www.poddebicki.pl/asp/?typ=14&sub=1&menu=13&strona=1>

²³ Raport „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2012/2013” dla GUS

liczby komputerów w 2010 roku w liceum ogólnokształcącym - o ponad połowę. Ogółem według stanu na koniec 2012 roku w szkołach ponadgimnazjalnych na terenie Powiatu Poddębickiego było 171 sztuk komputerów z dostępem do Internetu.

Tabela 13. Komputery z dostępem do Internetu

szkoły	jedn.	2008	2009	2010	2011	2012
zasadnicze szkoły zawodowe	szt.	20	20	20	20	20
technika	szt.	55	55	50	50	79
licea profilowane	szt.	0	17	17	17	17
licea ogólnokształcące	szt.	95	128	128	58	55

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Kolejna tabela obrazuje liczbę uczniów w Powiecie Poddębickim przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu. Najlepszy wynik mają licea profilowane, gdzie na 1 komputer przypada niespełna 2 uczniów, z kolei w liceum ogólnokształcącym wynik oscyluje wokół 9 uczniów na 1 komputer.

Tabela 14. Liczba uczniów przypadająca na 1 komputer

szkoły	jedn.	2008	2009	2010	2011	2012
zasadnicze szkoły zawodowe	osób	7,25	8,20	9,35	10,00	9,00
licea profilowane	osób	0,00	8,41	7,59	4,06	1,59
licea ogólnokształcące	osób	5,88	5,13	5,10	10,77	9,38

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Jednym ze wskaźników obrazujących poziom edukacji na terenie Powiatu Poddębickiego mogą być wyniki przeprowadzanych corocznie sprawdzianów i egzaminów na poszczególnych szczeblach kształcenia.

Na zakończenie szóstej klasy szkoły podstawowej uczniowie przystępują do tzw. sprawdzianu szóstoklasisty. Sprawdzian jest egzaminem powszechnym i obowiązkowym, co oznacza, że muszą do niego przystąpić wszyscy uczniowie - zarówno uczniowie szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, jak i słuchacze szkół podstawowych dla dorosłych. Przystąpienie do sprawdzianu jest jednym z warunków ukończenia szkoły. Na sprawdzianie badany i oceniany jest poziom osiągnięć uczniów w zakresie pięciu obszarów umiejętności:

- czytania,
- pisania,
- rozumowania,
- korzystania z informacji,
- wykorzystywania wiedzy w praktyce.

Poniższa tabela przedstawia porównanie wyników sprawdzianu szóstoklasisty za rok 2013.

Tabela 15. Porównanie wyników sprawdzianu szóstoklasisty uczniów z Powiatu Poddębickiego ze średnią szkół łódzkich oraz średnią krajową. Dane za rok 2013 [średni wynik punktowy]

	Powiat Poddębicki	Łódź	Średnia krajowa	Różnica [do średniej krajowej]	Różnica [do Łodzi]
czytanie	6,97	7,26	7,3	-0,33	-0,29
pisanie	6,34	6,38	6,34	0	-0,04
rozumowanie	3,76	4,14	4,16	-0,4	-0,38
korzystanie z informacji	2,26	2,43	2,48	-0,22	-0,17
wykorzystanie wiedzy	3,29	3,68	3,75	-0,46	-0,39
wynik ogólny	22,61	23,9	24,03	-1,42	-1,29

Źródło: OKE, CKE

Szóstoklasiści z Powiatu Poddębickiego w porównaniu do uczniów z Łodzi oraz kraju we wszystkich kategoriach wypadają gorzej, najslabiej wypadli w obszarze wykorzystania wiedzy w praktyce, różnica ta do średniej krajowej wynosi 0,46. Jedynie w obszarze „pisanie” wynik Powiatu Poddębickiego jest taki sam jak średnia krajowa i wynosi 6,34.

Egzamin gimnazjalny obejmuje natomiast wiadomości i umiejętności zawarte w wymaganiach określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w odniesieniu do wybranych przedmiotów. Egzamin ma formę pisemną i przystąpienie do egzaminu jest warunkiem ukończenia gimnazjum. Egzamin gimnazjalny składa się z trzech części:

- humanistycznej,
- matematyczno-przyrodniczej,
- części dotyczącej języka obcego nowożytnego.

Poniżej znajdują się wyniki testu gimnazjalnego uczniów uczęszczających do szkół na terenie Powiatu Poddębickiego, w odniesieniu do uczniów z Łodzi oraz średniej krajowej za 2013 rok.

Tabela 16. Wyniki egzaminu gimnazjalnego za rok 2013 [wyniki podane w %, różnica obliczona w punktach procentowych]

	Powiat Poddębicki	Łódź	Średnia krajowa	Różnica [do średniej krajowej]	Różnica [do Łodzi]
Język polski	64,20%	64,30%	62%	2,20%	-0,10%
Historia	56,80%	59,70%	58%	-1,20%	-2,90%
Matematyka	42,90%	49,60%	48%	-5,10%	-6,70%
Przedmioty przyrodnicze	51,10%	61,50%	59%	-7,90%	-10,40%
Język angielski - poziom podstawowy	57,80%	68,50%	63%	-5,20%	-10,70%
Język angielski - poziom rozszerzony	36,50%	50,80%	45%	-8,50%	-14,30%
Język niemiecki - poziom podstawowy	57,10%	62,30%	58%	-0,90%	-5,20%
Język niemiecki - poziom rozszerzony	36,30%	44%	40%	-3,70%	-7,70%

Źródło: OKE, CKE

Analizując wyniki egzaminu gimnazjalnego z 2013 roku można zauważyć, iż gimnazjaliści z Powiatu Poddębickiego, na tle swoich rówieśników z Łodzi i kraju, najlepiej wypadli w zakresie znajomości języka polskiego. Reszta wyników wypada poniżej średniej krajowej oraz uczniów z miasta Łodzi.

Kolejnym etapem kształcenia młodzieży są różnego typu szkoły ponadgimnazjalne. Poniższa tabela prezentuje zdawalność egzaminu maturalnego przeprowadzonego w roku 2013- młodzież z Powiatu Poddębickiego w porównaniu do wyników maturzystów z Łodzi oraz średniej krajowej.

Tabela 17. Zdawalność egzaminów maturalnych w 2013 roku [wyniki podane w %; różnica obliczona w punktach procentowych]

	Powiat Poddębicki	Łódź	Kraj	Różnica [do Łodzi]	Różnica [do średniej krajowej]
Liczba zdających ²⁴	231	5 787	326 602		
Zdawalność (%)	86,1%	83,7%	81,0%	2,4%	5,1

Źródło: OKE, CKE

Analizując zamieszczone powyżej dane liczbowe można zauważyć, iż zdawalność egzaminów maturalnych w Powiecie Poddębickim jest wyższa zarówno jeśli chodzi o średnią krajową (o 5,1 p.p.) jak i wyniki zdawalności egzaminów maturalnych w stolicy województwa łódzkiego (o 2,4 p.p.).

²⁴ Osoby przystępujące do egzaminu maturalnego po raz pierwszy

OPIEKA ZDROWIA

Zgodnie z artykułem 68 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, każdy obywatel ma prawo do ochrony zdrowia. Niezależnie od swojej sytuacji materialnej władze publiczne zobowiązane są zapewnić mu równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

Do głównych obowiązków samorządu Powiatowego w ramach ochrony zdrowia należą takie działania jak m.in.:

- dofinansowywanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- opiniowanie Planu Działań Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne dla Województwa Łódzkiego,
- organizacja i zapewnienie usług o odpowiednim standardzie w domach pomocy społecznej,
- zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, w tym w szczególności dzieci i młodzieży,
- zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, nikotynowych i innych typów uzależnień,
- promocja zdrowia i profilaktyki zdrowotnej w ramach programów polityki zdrowotnej.

Główną jednostką organizacyjną Powiatu w dziedzinie opieki zdrowotnej jest **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Poddębickie Centrum Zdrowia Sp. z o.o.** PCZ posiada certyfikat ISO 9001. W ramach podpisanych umów z NFZ oferuje dostęp do poradni specjalistycznych: rehabilitacji, ortopedycznej, chirurgicznej, chirurgii onkologicznej, urologicznej, proktologicznej, gruźlicy i chorób płuc, otolaryngologicznej, ginekologiczno-położniczej, neonatologicznej, dermatologicznej, medycyny pracy. Jako jeden z nielicznych ośrodków w województwie łódzkim PCZ Sp. z o.o. posiada również oddział onkologii stacjonarnej. Uzupełnieniem działań jest szeroka oferta rehabilitacyjna. Znajdujący się w strukturze PCZ Sp. z o.o. szpital poza funkcją zapewnienia specjalistycznej opieki medycznej, staje się w regionie promotorem usług związanych z balneologią. W ramach zabiegów w szpitalu wykonuje się m.in.:

- ćwiczenia rehabilitacyjne dla dorosłych i dzieci w schorzeniach ortopedycznych, neurologicznych chorobach wieku rozwojowego, geriatryi czy schorzeniach metabolicznych i dermatologicznych,
- masaże przy użyciu strumienia wody i pęcherzyków powietrza,
- kąpiele wirowe, bicze wodne,
- saunę.

Rozwój PCZ Sp. z o.o. jest konsekwentnym realizowaniem zapisanego w Planie Rozwoju Lokalnego celu strategicznego nastawionego na tworzenie warunków do rozwoju usług rehabilitacyjnych i medycznych opartych na balneologii poprzez wykorzystanie gorących źródeł

w ofercie medycznej oraz promowanie oferty turystyki uzdrowiskowej w oparciu o zasoby wód geotermalnych.

Rysunek 13. Poddębickie Centrum Zdrowia

Źródło: <http://www.nzozpzc.pl/>

Powiat podejmuje także liczne działania promujące wykorzystanie źródeł geotermalnych w celach medycznych, takie jak organizacja konferencji z udziałem wybitnych lekarzy, przedstawicieli samorządów lokalnych, jak i szczebla wojewódzkiego przeprowadzanych w ramach „Zjazdów Balneologicznych”. Podczas spotkań prezentowane są m.in. korzyści z balneologii i rehabilitacji w leczeniu chorób układu krążenia, schorzeń ginekologicznych, w zmniejszaniu konsekwencji zdrowotnych starzenia się społeczeństwa, a także prognozy rozwoju lecznictwa uzdrowiskowego.

Oprócz tego Powiat wspólnie z Gminą Poddębice podjął się realizacji projektu pod nazwą „Kraina bez Barier – Centrum Wodolecznictwa i Rekreacji w Poddębicach w oparciu o wykorzystanie miejscowych wód geotermalnych”, który wpisany został na listę projektów w ramach Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Łódzkiego jako przedsięwzięcie priorytetowe dla rozwoju regionu łódzkiego.

Oprócz szpitala mieszkańcy Powiatu Poddębickiego mają również do dyspozycji następujące placówki opieki zdrowotnej funkcjonujące na terenie ich gmin:

Gmina Uniejów

W Uniejowie i na terenie gminy działają obecnie trzy Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MAR-MED. (POZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Medycyny Rodzinnej A. Gawryś w Uniejowie,(POZ),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Salus, (POZ),
- PPL Uzdrowisko Uniejów Park.

Gmina Dalików

Usługi w zakresie ochrony zdrowia świadczy: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dalikowie, w którym po uzgodnieniu terminu, wykonywane są również konsultacje: kardiologiczne, ginekologiczne, USG oraz rehabilitacja. Funkcjonuje tu także Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „STOMA” w Dalikowie.

Gmina Pęczniew

W zakresie ochrony zdrowia usługi świadczy: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” Spółka Partnerska Lekarzy – Jaskólski i Waszkiewicz w Pęczniewie oraz Gabinet Lekarza Rodzinnego „ADRIAMED”.

Gmina Wartkowice

Usługi w zakresie ochrony zdrowia świadczą: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wartkowicach, w którym po uzgodnieniu terminu: wykonywane są również konsultacje: kardiologiczne, urologiczne, USG.

Gmina Zadzim

W Zadzimiu funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz dwa punkty lekarskie w Małyniu i Zygrach. W 2008 r. gmina pozyskała środki z nadwyżki budżetowej na rozbudowę placówki zdrowia. Zadzimski ośrodek zyskał dzięki dotacji dodatkowy budynek o kubaturze 156 m², a w nim nowe gabinety.

Gmina Poddębice

W mieście funkcjonują publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz szpital. Działają tu: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MOŻ-MED, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Stomatologiczna „Rodzina”, Ośrodek Zdrowia Spółka Cywilna Mirosława Bernatek-Kwiecień i Leszek Magin, ”Poddębickie Centrum Zdrowia” sp. z o.o. oraz Zespół Poradni „Zdrowie”. Opiekę lekarską zapewnia także Ośrodek Zdrowia w Niemysławie. W Poddębicach funkcjonuje również Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna²⁵.

POMOC SPOŁECZNA²⁶

Pomoc społeczna to narzędzie, które umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, korzystając z własnych zasobów i możliwości. Działania podejmowane w ramach pomocy społecznej służą także zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. W ramach swoich kompetencji pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej, a na poziomie Powiatów - samorząd powiatowy. Realizacją zadań na rzecz osób potrzebujących pomocy i niepełnosprawnych na terenie Powiatu zajmuje się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR). PCPR w Poddębicach jest jednostką organizacyjną wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej, która realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej oraz rehabilitacji społecznej. Jego misją jest wspieranie rodzin i osób w sytuacjach kryzysowych, pomoc rodzinom dysfunkcyjnym oraz pomoc osobom, których funkcjonowanie dotknięte jest niepełnosprawnością czy podeszłym wiekiem.

W 2012 roku z pomocy społecznej korzystało 4 519 osób, co stanowiło 11% mieszkańców Powiatu. Od 2006 roku w Powiecie Poddębickim odnotowano zmniejszanie się liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa (o 38%), w 2012 roku wsparcie z tego tytułu otrzymało 1 685 osób.

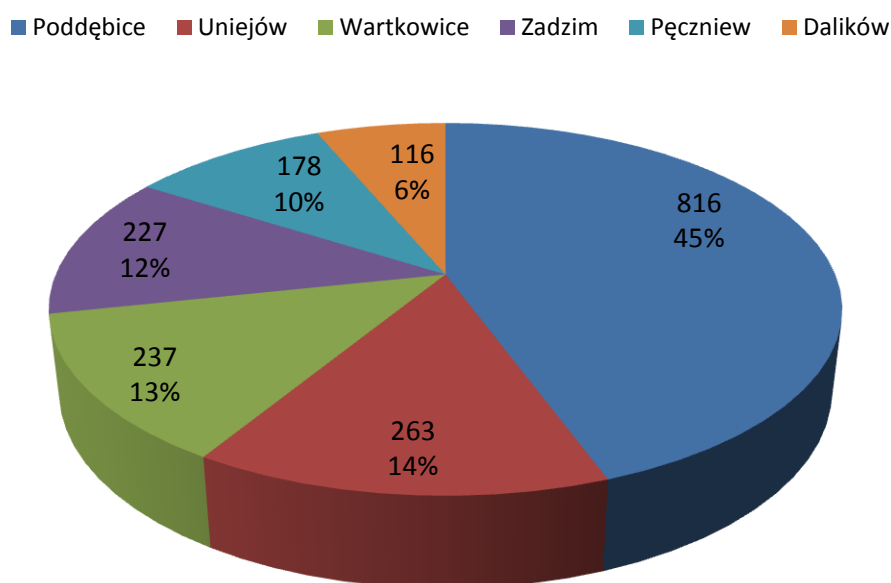
²⁵ Informacje ze Starostwa Powiatowego w Poddębicach

²⁶ Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2024, Poddębice 2014

PCPR podejmuje działania w ramach projektów własnych, jak również zewnętrznych. Od dwóch lat PCPR uczestniczy w realizacji pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”, w ramach którego świadczona jest m.in. pomoc w likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową (np. poprzez pomoc w zakupie sprzętu, dofinansowywanie szkoleń i kursów). W latach 2012 - 2013 r. zrealizowano 44 wnioski osób niepełnosprawnych.

Wg danych zawartych w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2009-2013 rehabilitacją społeczną na terenie Powiatu Poddębickiego objęto łącznie 1 837 osób niepełnosprawnych, z czego blisko połowę stanowili mieszkańcy z Gminy Poddębice (44,4%).

Wykres 8. Osoby niepełnosprawne korzystające z dofinansowania w zakresie rehabilitacji społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Osoby wnioskujące o wsparcie były najbardziej zainteresowane udziałem w turnusach rehabilitacyjnych oraz dofinansowaniem zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego. Najmniej wniosków dotyczyło likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i technicznych.

Władze Powiatu Poddębickiego aktywnie pozyskują środki zewnętrzne na realizację działań nakierowanych na poprawę sytuacji oraz szans rozwojowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W 2014 roku zakończono realizację projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego: „SAMODZIELNI – NIEPEŁNOSPRAWNI”, którego celem było podniesienie aktywności zawodowej i możliwości zatrudnieniowych osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy z Powiatu Poddębickiego poprzez: poradnictwo zawodowe, staż, pośrednictwo pracy. Ze środków PFRON Powiat otrzymuje także dofinansowanie do działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej w Poddębicach, prowadzonego przez Stowarzyszenie Gospodarczo - Edukacyjne

w Poddębicach. Zajęcia prowadzone są dla trzydziestu uczestników, a każdy z nich ma zapewniony transport.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) realizowane są również przez Powiatowy Urząd Pracy w Poddębicach. W latach 2010 - 2013 zwrot nakładów poniesionych w związku z przystosowaniem stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej przyznano 5 pracodawcom, a 6 osobom niepełnosprawnym (na 12 ubiegających się o wsparcie) udzielono jednorazowego dofinansowania na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Na terenie Powiatu Poddębickiego funkcjonują również placówki oferujące mieszkańcom usługi bytowe, opiekuńcze oraz wspomagające:

- Dom Pomocy Społecznej w Gostkowie – oferuje opiekę całodobową 106 osobom przewlekle psychicznie chorym.
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Pęczniewie – placówka pobytu dziennego. Jest ośrodkiem wsparcia dla osób przewlekle psychicznie chorych (typ A), upośledzonych umysłowo (typ B), osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych (typ C), które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy. Grupa liczy 42 uczestników..
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Czepowie – placówka pobytu dziennego. Jest ośrodkiem wsparcia dla osób przewlekle psychicznie chorych (typ A), upośledzonych umysłowo (typ B), osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych (typ C), które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy. Grupa liczy 52 uczestników.²⁷

Wsparcie osobom i grupom wykluczonym bądź zagrożonym wykluczeniem społecznym zapewnia także, znajdujący się na terenie Gminy Poddębice, Dom dla osób Starszych i Bezdomnych w Feliksowie. Placówka przeznaczona jest dla 30 osób starszych, bezdomnych, niepełnosprawnych, odrzuconych przez rodzinę, osób które z różnych powodów nie są w stanie zapewnić sobie wyżywienia, noclegu, niezbędnej odzieży. Dom prowadzony jest przez fundację „Metamorfoza”.

W celu zapewnienia wsparcia na rzecz dzieci pozbawionych opieki i wychowania w rodzinie biologicznej PCPR realizuje również działania związane z popularyzacją oraz rozwojem systemu rodzinnej opieki zastępczej (szkolenia, dofinansowanie wynagrodzenia dla osób prowadzących rodzinne domy dziecka i zawodowej rodziny zastępczej, pomoc pieniężna dla rodzin zastępczych). W Powiecie Poddębickim w 2013 roku poza rodzinami biologicznymi przebywało 104 dzieci, w tym 85 w pieczy rodzinnej i 19 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W tym czasie na terenie Powiatu powstały dwa rodzinne domy dziecka

---

²⁷ Informacje za stroną <http://www.poddebicki.pl/asp/?typ=14&sub=45&menu=277&strona=1>

(w Poddębicach i w gminie Pęczniew) oraz jedna zawodowa rodzina zastępcza (w gminie Wartkowice).

W ramach PCPR działa także Ośrodek Interwencji Kryzysowej udzielający wsparcia w przypadku:

- doznawania przemocy psychicznej i fizycznej,
- problemów rodzinnych będących konsekwencją uzależnienia od alkoholu,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- kryzysu emocjonalnego spowodowanego np. nagłym załamaniem planów życiowych, śmiercią osoby najbliższej,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- niepełnosprawności,
- doświadczania kryzysów małżeńskich lub problemów w relacjach z dziećmi,
- zaniedbywania dzieci lub osób starszych,
- niskiego poziomu wiedzy o przysługujących prawach, trudności w pisaniu podań, odwołań, pism procesowych i urzędowych,
- braku własnych możliwości zaradczych, poczucie bezsilności, beznadziejności, zagubienie.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE – AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Na terenie Powiatu funkcjonują liczne podmioty należące do sektora organizacji pozarządowych, co świadczy o aktywności i zaangażowaniu mieszkańców w życie lokalnych społeczności. Jak podkreślono w założeniach „Programu Współpracy Powiatu Poddębickiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2014”, współdziałanie jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców Powiatu Poddębickiego. Niezmiernie ważne jest więc budowanie i utrwalanie podstaw trwałej i systematycznej współpracy administracji samorządowej z organizacjami pozarządowymi.

Gmina Poddębice:

Cech Rzemiosł Różnych

Centrum Sportu i Rekreacji „Dragon” w Poddębicach

Fundacja Centrum Wspierania Przedsiębiorczości

Fundacja „Inicjatywy Powiatu Poddębickiego”

Hufiec ZHP w Łasku Drużyna w Poddębicach

Ludowy Klub Sportowy „Ner” w Poddębicach

Ludowe Zespoły Sportowe w Poddębicach

Poddębicki Ludowy Klub Sportowy „Dąb”

Poddębickie Stowarzyszenie Przedsiębiorczości

Poddębickie Towarzystwo Regionalne

Powiatowy Szkolny Związek Sportowy – Poddębice

Zarząd Powiatowy Związku OSP RP w Poddębicach

Stowarzyszenie Absolwentów i Wychowanków Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Konopnickiej w Poddębicach

Stowarzyszenie Abstynenckie „Klubu Życzliwych Serc” w Poddębicach
Stowarzyszenie Centrum Wspierania Inicjatyw w Poddębicach
Stowarzyszenie „Wzajemnie Potrzebni” w Poddębicach
Stowarzyszenie Przyjaciół Bałdrzychowa
Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Porczyn i okolicy
Stowarzyszenie Promocji Niewiesza i okolic
Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Chropy „Stokrotka”
Stowarzyszenie Agroturystyczne Ziemi Poddębickiej
Stowarzyszenie Promocji Kultury Ludowej w Poddębicach
Zarząd Miejsko – Gminny Związku OSP RP w Poddębicach

Gmina Wartkowie

Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy
Wartkowie
Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Turskiej
i Okolic
LGD Fundacja Rozwoju Gmin Prym
Zarząd Gminny Związku OSP RP
w Wartkowicach

Gmina Dalików:

Gminny Ludowy Klub Sportowy Sarnów/Dalików
Zarząd Gminny Związku OSP RP w Dalikowie
Stowarzyszenie Krzemieniew
Towarzystwo Śpiewacze w Dalikowie
Uczniowski Klub Sportowy „Tęcza” w Dalikowie

Gmina Pęczniew

Stowarzyszenie „My – dla Pęczniewa”
Stowarzyszenie Seniorów „Bliżej Siebie”
Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Brzeg
Uczniowski Klub Sportowy „Olimpijczyk”
LGD „Przymierze Jeziorsko”
Ludowy Klub Sportowy „Sazan”
Zarząd Gminny Związku OSP RP
w Pęczniewie

Gmina Zadzim:

Gminny Klub Sportowy w Zadzimiu
Liga Kobiet Polskich – Koło w Zadzimiu
Stowarzyszenie Przyjaciół Zadzimia
Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Wola Zaleska
Zarząd Gminny Związku OSP RP w Zadzimiu
Stowarzyszenie Przyjaciół Zadzimia

Gmina Uniejów:

Hufiec ZHP im. Marii Konopnickiej
Klub Biegacza „Geotermia Uniejów”
Ludowy Klub Sportowy Ostrowsko-Uniejów
Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Spicimierza i okolic
Towarzystwo Przyjaciół Uniejowa
Stowarzyszenie Historyczno-Kulturalne „Dworzanie”
Stowarzyszenie LGD „Między Wartą a Nerem”
Zarząd Miejsko - Gminny Związku OSP RP w Uniejowie

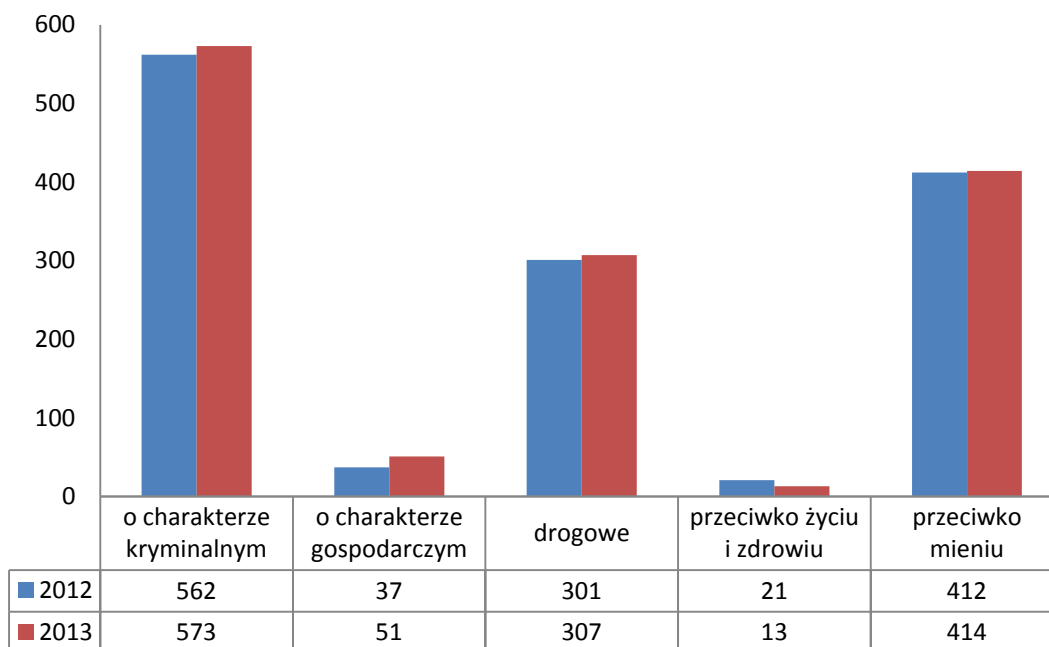
Zadania z zakresu ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego w Powiecie Poddębickim realizuje Komenda Powiatowa Policji w Poddębicach, w ramach której funkcjonują trzy rewiry dzielnicowych, z czego jeden podlega pod Komisariat Policji w Uniejowie. Pozostałe rewiry obsługuje KPP Poddębice.

Dzielnicowi propagują założenia programu pn. „Bezpieczne Miasto” oraz podprogramy częściowe pn. „Bezpieczny wypoczynek”, „Bezpieczna szkoła”, „Bezpieczny Parking”.

Na bazie założeń ww. programów został przekazany do dyspozycji społeczności lokalnych tzw. telefon zaufania 0 43 678 41 86.

Wykres poniżej przedstawia ilość i rodzaje przestępstw odnotowanych na terenie Powiatu w latach 2012-2013.

Wykres 9. Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w Powiecie Poddębickim

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Jak można zauważyć na wykresie zdecydowaną większość przestępstw stanowią te o charakterze kryminalnym. Nieco ponad 400 odnotowanych zdarzeń to przestępstwa przeciwko mieniu. Przestępstwa drogowe stanowią trzecią pod względem częstości występowania kategorię. W latach 2012 i 2013 odnotowano ich niewiele ponad 300. Niestety, w stosunku do roku 2012 wzrosła ogólna liczba zdarzeń drogowych – z 477 do 490. Zanoowano spadek ilości wypadków drogowych (2013 r. – 62), przy czym do 428 wzrosła liczba kolizji²⁸. Liczba przestępstw o charakterze gospodarczym wyniosła kolejno: 37 w 2012 roku i 51 w 2013 roku. Jednocześnie należy zauważyć, że w przypadku wszystkich omówionych rodzajów przestępstw ich liczba w 2013r. zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego. Wyjątkiem są jedynie te popełnione przeciwko życiu i zdrowiu, których liczba zmniejszyła się o 8. Ogółem w 2013 roku popełniono 1 005 przestępstw, a wskaźnik wykrywalności sprawców

²⁸ Odprawa roczna Komendy Powiatowej Policji w Poddębicach (20.02.2014)

przestępczości wyniósł 68%, co oznacza znaczący wzrost w porównaniu do poziomu 73% osiągniętego w roku poprzednim.

Komenda Powiatowa Policji w Poddębicach podjęła wdrażanie Programu "Razem bezpieczniej w Powiecie Poddębickim" a także realizuje kampanię "Wspólne Osiedla" na terenie Powiatu Poddębickiego. Wspólnie ze Starostą Poddębickim, w ramach realizacji Programu oraz "Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007-2013", zorganizowano dotychczas trzy konferencje z przedstawicielami samorządów gminnych, służb, inspekcji i organizacji pozarządowych, zmierzających do integracji działań wymienionych instytucji w sferze poprawy bezpieczeństwa.

Komenda Powiatowa Policji w Poddębicach przy udziale Starosty Poddębickiego powołała pięć Zespołów interdyscyplinarnych w skład których wchodzi dzielnicowi poszczególnych rejonów służbowych, a także przedstawiciele Sądów (kuratorzy), Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, MOPS, GOPS oraz Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej. Podlegli dzielnicowi, w ramach przekazanych wytycznych, sporządzili harmonogramy, gdzie umieszczone są cykliczne terminy spotkań (raz na kwartał) ze społecznością lokalną w poszczególnych rejonach. Ponadto opracowali analizy przestępczości w podległych rejonach, a także sporządzili mapy zagrożeń w poszczególnych kategoriach przestępstw, wykroczeń, zjawisk występowania demoralizacji nieletnich oraz miejsc zagrożonych przestępczością na terenie odpowiedzialności służbowej.

Z inicjatywy Zastępcy Komendanta Powiatowego w Poddębicach, przy współudziale Starosty Poddębickiego wydano przewodnik pn. „Razem bezpieczniej w Powiecie Poddębickim”, w którym zawarte są sfery działań Programu i kampanii pn. „Wspólne Osiedla”.

Głównym organizatorem Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego w powiecie jest Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, którego trzon stanowi Jednostka Ratowniczo - Gaśnicza wraz z wytypowanymi jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Powiatu tj.:

1. OSP Wartkowie,	9. OSP Spycimierz,
2. OSP Krzemieniew,	10. OSP Wilamów,
3. OSP Dalików,	11. OSP Charchów Pański,
4. OSP Kałów,	12. OSP Zygry,
5. OSP Bałdrzychów,	13. OSP Zadzim,
6. OSP Niemysłów,	14. OSP Pęczniew,
7. OSP Niewiesz,	15. OSP Biernacie.
8. OSP Uniejów,	

W ogólnej liczbie zdarzeń wymagających interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej, coraz większy procent stanowią miejscowe zagrożenia związane głównie z wypadkami i katastrofami drogowymi.

Na terenie Powiatu Poddębickiego działa również Powiatowa Stacja Sanitarно - Epidemiologiczna w Poddębicach zarejestrowana 26 maja 2000 roku przez Wojewodę Łódzkiego jako Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Do zadań stacji należy wykonywanie

wszelkich czynności związanych z realizacją zadań należących do Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poddębicach, a w szczególności:

1. Prowadzenie spraw związanych z wykonywaniem czynności kontrolnych i innych czynności wynikających z zadań nałożonych na inspektorów sanitarnych.
2. Wykonywanie badań i analiz laboratoryjnych.
3. Wykonywanie badań i pomiarów środowiskowych.
4. Opracowywanie ocen i analiz środowiskowych warunkujących zdrowie ludności.
5. Działalność przeciwepidemiczna.
6. Opracowywanie analiz i ocen epidemiologicznych oraz stanu higieniczno – sanitarnego.
7. Przygotowywanie projektów decyzji i wykonanie innych czynności w postępowaniu administracyjnym i w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
8. Przygotowywanie wniosków do kolegów ds. wykroczeń.
9. Przygotowywanie spraw związanych z prowadzeniem dochodzenia oraz wnoszenie i popieranie oskarżenia w postępowaniu uproszczonym, według odrębnych przepisów.
10. Inicjowanie, organizowanie, koordynowanie, prowadzenie i nadzorowanie działalności na rzecz promocji zdrowia.

Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Poddębicach prowadzi również postępowanie i dokumentację w sprawie stwierdzenia choroby zawodowej. W ciągu roku kalendarzowego stacja prowadzi kontrole m.in.:

- w obiektach produkujących i wprowadzających do obrotu żywność,
- w placówkach przedszkolnych, szkolnych i szkolno-wychowawczych,
- w obiektach podlegających działowi Higieny Komunalnej (zakłady fryzjerskie, zakłady ochrony zdrowia, stacje wodociągów, targowiska, cmentarze, środki transportu),
- w nowopowstałych i rozbudowywanych obiektach w zakresie odbioru tych obiektów do użytkowania.

SPORT I KULTURA W POWIECIE PODDĘBICKIM

Gmina Poddębice

W 1977 roku zarządzeniem Naczelnika Miasta i Gminy powstał Poddębicki Dom Kultury, który od września 1980 roku po zakończeniu remontu pałacu, otrzymał w nim swoją siedzibę. Rok 2005 to czas połączenia instytucji Poddębickiego Domu Kultury z funkcjonującymi na terenie Poddębic obiektami sportowymi i zmiany nazwy na Poddębicki Dom Kultury i Sportu. Od początku istnienia PDKiS prowadzi wielokierunkową działalność, której celem jest zaspokajanie potrzeb i oczekiwań lokalnego środowiska w dziedzinie kultury. Do jego podstawowych zadań należy:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnienie dóbr kultury,
- tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych.

W październiku 2010 roku Poddębicki Dom Kultury i Sportu zakwalifikował się do realizacji Programu Narodowego Centrum Kultury „Dom Kultury +”, którego celem nadrzędnym jest

wzmocnienie potencjału i roli domu kultury oraz sprzyjanie kształceniu postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze, a także zwiększenie atrakcyjności usług kulturalnych.

W Poddębicach działa również Centrum Promocji Sportu i Rekreacji „Dragon”, które organizuje liczne imprezy cykliczne, takie jak:

- „Weekend z Dragonem” – impreza rekreacyjna organizowana dla mieszkańców miasta i gminy Poddębice,
- Turniej Mocarzy,
- Turniej Siłaczy,
- Obozy letnie i zimowe,
- Egzamininy na stopnie uczniowskie w karate Fudokan,
- Puchar Polski w Karate Fudokan,
- Gwiazdkowe turnieje karate,
- Mistrzostwa Karate Fudokan.

Zawodnicy CPSiR „DRAGON” regularnie biorą udział w turniejach i zawodach w karate tradycyjnym i fudokan: turniejach klubowych krajowych i zagranicznych, turniejach Powiatowych i wojewódzkich, turniejach zagranicznych, Mistrzostwach Polski, Europy i Świata, seminariach szkoleniowych krajowych i zagranicznych, szkoleniach z zakresu karate i samoobrony oraz pokazach organizowanych podczas różnego rodzaju imprez krajowych i zagranicznych.

CPSiR „DRAGON” na co dzień współpracuje z organizacjami samorządu lokalnego w Poddębicach, Uniejowie i Łęczycy, organizacjami kultury, sportu i pomocy społecznej. Posiada wielu sponsorów, którzy w różny sposób wspomagają pracę CPSiR „DRAGON”. Stowarzyszenie było współorganizatorem wielu imprez o zasięgu lokalnym, okręgowym i ogólnokrajowym. Było współorganizatorem szkoleń dla instruktorów, sędziów i zawodników kadry okręgowej i narodowej karate i samoobrony.

Wpisując się w tworzony konsekwentnie wizerunek „Kraina bez barier” władze Gminy organizują również kilkudniowe zawody z udziałem osób niepełnosprawnych (Regionalny Turniej Piłki Nożnej Olimpiad Specjalnych). Poddębice są również od lat promotorem gry w piłkę plażową (Regionalne Mistrzostwa Beach Soccera), siatkonożę oraz piłkę ręczną.

LKS Ner Poddębice – powstał w 1958 r., klub skupia drużyny piłkarskie w różnych kategoriach wiekowych. Działają 4 sekcje piłki nożnej: seniorzy, młodzicy, trampkarze i juniorzy. Przy klubie istnieje również sekcja piłki ręcznej. Zawodnicy trenują w Centrum Turystyki i Rekreacji w Byczynie. Na terenie miasta zlokalizowany jest również kompleks odkrytych basenów wykorzystujących wodę termalną, udostępnianych w sezonie letnim.

Rysunek 14. Baseny termalne w Poddębicach

Źródło: <http://www.gmina.poddebice.pl/>

Na terenie gminy Poddębice funkcjonują następujące kapele i zespoły ludowe:

- Zespół Ludowy Bałdrzychowianie,
- Kapela Ludowa Bałdrzychowiaci,
- Zespół Ludowy „GÓRZANIE.

Na terenie gminy Poddębice funkcjonują również inne instytucje krzewiące kulturę są to m.in.: Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. Ziemowita Skibińskiego w Poddębicach, Wiejskie Centrum Kultury w Bałdrzychowie, Wiejskie Centrum Integracji Społecznej w Ciężkowie, Młodzieżowe Centrum Edukacji Europejskiej w Poddębicach oraz inne kluby i stowarzyszenia skierowane do różnych grup odbiorców.

Uniejów

Na terenie Gminy Uniejów od 2004 r. funkcjonuje Miejsko - Gminny Ludowy Klub Sportowy Uniejów - Ostrowsko, który powstał z połączenia Miejskiego Klubu Sportowego „Baszta” Uniejów oraz Ludowego Zespołu Sportowego Ostrowsko. Klub jest organizacją pożytku publicznego, mającą na celu wszechstronne krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Ponadto w gminie funkcjonują szkolne kluby sportowe: m.in. UKS „Impuls”, UKS „Wielenin” oraz inne kluby sportowe zrzeszające aktywnych mieszkańców gminy np. Klub Biegacza Geotermia Uniejów.

Obiekty sportowe i rekreacyjne na terenie Gminy Uniejów:

- hala sportowa przy Gimnazjum w Uniejowie,
- wielofunkcyjne asfaltowe boisko przy Szkole Podstawowej w Uniejowie,
- boisko trawiaste do gry w piłkę nożną przy Szkole Podstawowej w Uniejowie,
- sala gimnastyczna – Szkoła Podstawowa w Uniejowie,

- sala gimnastyczna – Szkoła Podstawowa w Wieleninie,
- korty tenisowe przy Szkole Podstawowej w Uniejowie,
- boiska do piłki nożnej MGLKS Uniejów-Ostrowsko zlokalizowane w Uniejowie i Ostrowsku,
- boisko do gry w piłkę siatkową,
- plaża miejska,
- kompleks sportowo - rekreacyjny przy PGK „Termy Uniejów”.

Rysunek 15. Termy Uniejów

Źródło: <http://www.termyuniejow.pl/>

W ramach działalności kulturalnej w Gminie Uniejów funkcjonują takie instytucje i grupy jak:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Uniejowie,
- Szkoła Muzyczna I Stopnia w Uniejowie,
- Muzeum Etnograficzne w Wilamowie,
- Zespół Ludowy „Cyja Kapela” z Wilamowa,
- Ludowy Zespół Śpiewaczy „Włośnianki” z Wielenina,
- Chór „Kantylena”.

Na terenie gminy Uniejów funkcjonuje również Miejsko-Gmina Biblioteka Publiczna w Uniejowie z filiami w Wilamowie, Roźniatowie i Spycimierzu.

Gmina Dalików

W 1953 r. na mocy Uchwały Gromadzkiej Rady Narodowej powołano w Dalikowie Gromadzką Bibliotekę Publiczną. W wyniku nowego podziału administracyjnego kraju w 1974 r. książnica została przemianowana na Gminną Bibliotekę Publiczną w Dalikowie wraz z Filią Biblioteczną w Kucinach. Biblioteka wraz z filią zapewnia obsługę biblioteczną mieszkańców, służy rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych oraz upowszechnianiu wiedzy i nauki.²⁹

²⁹ <http://bibliotekadalikow.pl/index.php?id=my>

Ponadto w Gminie Dalików w ramach oferty kulturalnej działają:

- Stowarzyszenie Krzemieniew,
- Zespół Śpiewaczy "JAWOR",
- Zespół Śpiewaczy "Biała Róża",
- Galeria Aleksego Matczaka.

W zakresie sportu działa natomiast Gminny Ludowy Klub Sportowy Dalików/Sarnów. Prywatna Galeria Aleksego Matczaka mieści się w zbudowanym przez artystę z kamienia polnego budynku. We wnętrzu można podziwiać kolekcję obrazów, grafik i rzeźb artysty, które przybliżają historię okolicy.

Gmina Pęczniew

W Pęczniewie działa Gminna Biblioteka Publiczna, która ma swoje filie biblioteczne w Brodni i Drużbinie. Dysponuje bogatym księgozbiorem z zakresu literatury pięknej i literatury popularno - naukowej dla dzieci i dorosłych, prowadzi także kartotekę regionalną. W miejscowości Brzeg aktywną działalność prowadzi Wiejski Dom Kultury.³⁰

Do imprez kulturalnych organizowanych w Gminie Pęczniew należą:

- Regionalne Święto Ryby w Pęczniewie
- Regaty Żeglarskie w miejscowości Pęczniew-Wylazłów,
- Dzień Matki połączony z dniem Dziecka w Luboli,
- Gminne Święto Plonów,
- Przegląd Nadwarciańskich Wiejskich Zespołów Śpiewaczych w Brzegu.

W Gminie działają także zespoły ludowe:

- Zespół Pieśni Dawnej „Jarzębina” z Brzegu,
- Ludowy Zespół Śpiewaczy „Lubolanki” z Luboli,
- Zespół Śpiewaczy „Sobótki” z Brodni.

Gmina Wartkowice

Jedną z ważniejszych instytucji edukacyjnych i kulturalno - oświatowych na terenie gminy Wartkowice jest Biblioteka Publiczna. Gminna Biblioteka oraz jej filia nie tylko zaspakajają potrzeby czytelnicze i informacyjne mieszkańców, ale także prowadzą działalność kulturalno -edukacyjną. Do najciekawszych form pracy z czytelnikiem należą m. in.: spotkania autorskie, warsztaty plastyczno - literackie, konkursy plastyczne i poetyckie, lekcje biblioteczne, głośne czytanie w ramach akcji „Cała Polska Czyta Dzieciom”.

Od 1986 r. istnieje w gminie Wartkowice Zespół Śpiewaczy „Polesianki” z Polesia, który od początku swego istnienia czynnie włącza się w życie gminy uświetniając wiele uroczystości patriotycznych, religijnych i kulturalnych.

Na terenie gminy, w miejscowości Bronów, znajduje się Dworek Marii Konopnickiej, w którym w latach 1862 - 1872 mieszkała i tworzyła słynna polska poetka i nowelistka. 1 IX 1995 r.

---

³⁰ <http://www.poddebicki.pl/asp/?typ=14&sub=1&menu=9&strona=1>

w Bronowie działalność rozpoczęło Muzeum Oświatowe, założone przez Wojewódzką Bibliotekę Pedagogiczną – Filię w Sieradzu. W muzeum wyeksponowane są dokumenty, fotografie, utwory jak również meble z epoki poetki.

Ponadto na terenie gminy organizowane są liczne wydarzenia kulturalne. Istnieje również czasopismo lokalne pn. „Do rzeczy”.

Gmina Zadzim

Od 2002 roku na terenie gminy Zadzim istnieje Zespół Śpiewaczy „Kaliny”. Członkowie zespołu pochodzą z miejscowości Ralewice i Rzeczyca. Zespół od czasu powstania bierze udział w dożynkach gminnych, powiatowych i wojewódzkich, przeglądach folklorystycznych, przeglądach piosenki biesiadnej. Swoimi występami uświetnia uroczystości gminne i wiejskie. Dorobek zespołu to liczne dyplomy, wyróżnienia, statuetki i puchary, jak również nagrody pieniężne. Zespół promował rodzimy folklor na wyjeździe zagranicznym w Chorwacji.

W 2006 roku powstał także Zespół Śpiewaczy „Koniczynki”, w skład którego wchodzi dorośli, młodzież i dzieci. Zespół liczy 20 osób - reprezentuje gminę na licznych imprezach wojewódzkich powiatowych i uświetnia uroczystości gminne. W 2011 roku brał udział w wyjeździe do Serbii, gdzie ukazał różnorodność polskiej piosenki ludowej i biesiadnej.

Na terenie gminy Zadzim działają trzy orkiestry dęte: w Wierzchach, Zadzimiu i Zygrach. Orkiestry uczestniczą we wszystkich ważnych wydarzeniach strażackich i gminnych. Stają się również znane poza granicami gminy uczestnicząc w różnych konkursach i przeglądach.

W ramach działalności sportowej na terenie gminy działa Gminny Klub Sportowy „Zadzim”. Baza umożliwiająca realizację zadań z zakresu kultury fizycznej to: sala gimnastyczna, boisko do piłki plażowej, boisko do piłki ręcznej przy Zespole Szkół w Zadzimiu, sala gimnastyczna przy Zespole Szkół w Zygrach, boisko sportowe w Zygrach. Na terenie gminy funkcjonuje również Gminna Biblioteka Publiczna w Zadzimiu w skład której wchodzi 2 filie Biblioteczne – w Zygrach i w Małyniu. Biblioteka realizuje szereg działań z zakresu upowszechniania kultury oraz jest organizatorem wielu imprez kulturalnych.³¹

Powiat Poddębicki znany jest również ze znakomitych orkiestr dętych, których na terenie Powiatu jest aż 15. Do nich należy zaliczyć: Orkiestrę Dętą OSP Dalików, OSP Drużbin, OSP Siedlątków, OSP Pęczniew, OSP Poddębice, OSP Sworawa, OSP Niemysłów, OSP Niewiesz, ZHP-OSP Uniejów, Oldband Uniejów, OSP Spycimierz, OSP Wielenin, OSP Zadzim, OSP Wierzchy i OSP Zyгры. Swoją dorobek przedstawiają podczas Powiatowych Przeglądów Orkiestr Dętych, które są wspaniałą okazją do prezentacji osiągnięć strażackich orkiestr dętych z terenu Powiatu Poddębickiego.

Orkiestry są laureatami wielu przeglądów oraz konkursów organizowanych na terenie kraju, a także zagranicą godnie reprezentując region. Uświetniają również swoimi występami organizowane przez Powiat i gminy imprezy kulturalne i okolicznościowe.

---

³¹ <http://www.gminazadzim.pl/biblioteka-gminna>

Ważne miejsce w życiu kulturalnym i sportowym Powiatu Poddębickiego pełnią Ochotnicze Straże Pożarne i pozostałe organizacje pozarządowe, które integrują środowisko lokalne organizując liczne wydarzenia sportowe i kulturalne uzupełniając w ten sposób ofertę samorządów.

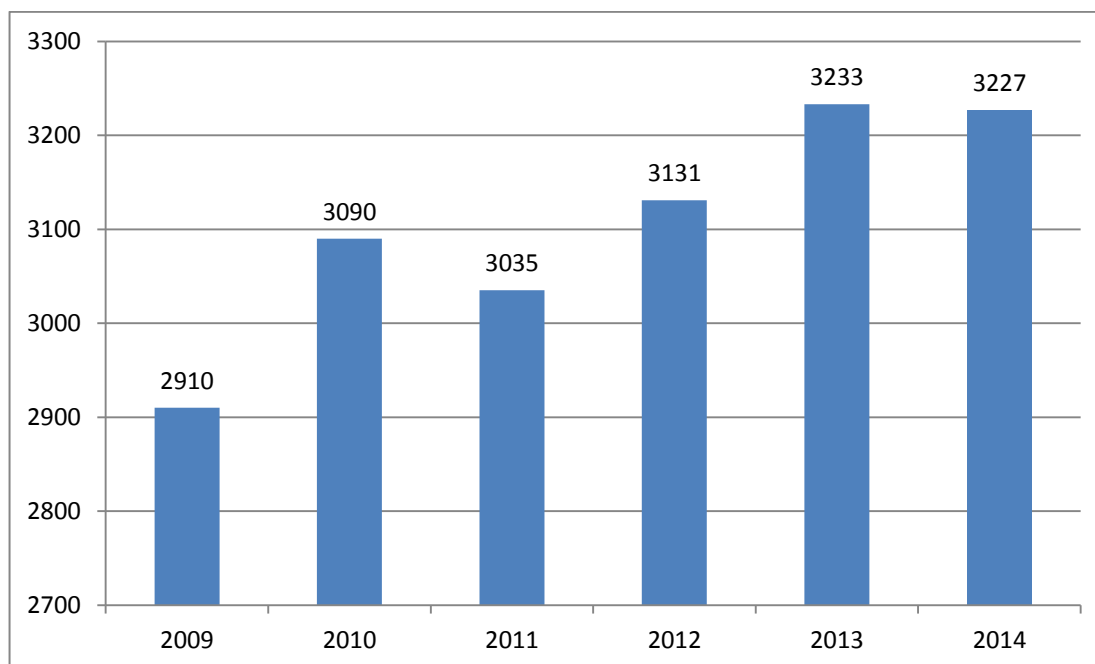
2.5. Sfera gospodarcza

W poniższym rozdziale opisano aktualną sytuację Powiatu Poddębickiego w zakresie przedsiębiorczości, wielkości i struktury podmiotów gospodarczych. Zaprezentowano również informacje dotyczące atrakcyjności Powiatu pod względem inwestycyjnym, turystyki i rekreacji.

2.5.1. Przemysł, przedsiębiorczość i struktura podmiotów gospodarczych

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Powiatu Poddębickiego wyniosła w 2014 roku 3 227, co stanowiło jeden z najwyższych wskaźników w analizowanym okresie i oznaczało wzrost w stosunku do bazowego 2009 roku o 11,1%. Jak można zauważyć na wykresie 2010 rok to znaczący wzrost liczby podmiotów gospodarczych w stosunku do roku poprzedniego, który odnotowano na poziomie 6,19%. Rok później nastąpił niewielki spadek liczby podmiotów o 55, by w następnych latach zaobserwować ich wzrost.

Wykres 10. Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w latach 2009-2014

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Powiatu Poddębickiego w 2014 roku w podziale na sektory własnościowe przedstawia tabela poniżej.

Tabela 18. Podmioty gospodarcze na terenie Powiatu Poddębickiego wg sektorów własności w 2014 roku

Podmioty gospodarki ogółem	3227
sektor publiczny - ogółem	109
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	75
sektor publiczny - spółki handlowe	7
sektor prywatny - ogółem	3 118
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2 615
sektor prywatny - spółki handlowe	83
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	13
sektor prywatny - spółdzielnie	21
sektor prywatny - fundacje	8
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	152

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Ogółem na terenie Powiatu Poddębickiego zarejestrowane są 3 227 podmioty gospodarcze (stan na 2014 rok). Najwięcej wszystkich zarejestrowanych na tym terenie przedsiębiorstw stanowią firmy prowadzące działalność z zakresu sekcji G: handel hurtowy i detaliczny (ok. 34%). 12% ogółu przedsiębiorstw to te działające w branży budowlanej. Trzecim pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów rodzajem działalności jest przetwórstwo przemysłowe, w którym w 2014 r. funkcjonowało 413 firm, co stanowiło ok. 9 % ogółu przedsiębiorstw z terenu Powiatu.

Liczbę podmiotów gospodarczych wg poszczególnych jednostek samorządowych Powiatu Poddębickiego prezentuje poniższa tabela.

Tabela 19. Podmioty gospodarcze wg JST z Powiatu Poddębickiego – dane za 2014 rok

Jednostka terytorialna	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem	% udział w stosunku do ogólnej liczby podmiotów gospodarczych z terenu Powiatu
Dalików	245	7,59%
Pęczniew	215	6,66%
Poddębice	1512	46,85%
Uniejów	618	19,15%
Wartkowice	335	10,38%
Zadzim	302	9,36%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Najwięcej podmiotów gospodarczych znajduje się w Gminie Poddębice, stanowią one ok. 47% wszystkich podmiotów z terenu Powiatu Poddębickiego. 19% firm z obszaru Powiatu funkcjonuje w Gminie Uniejów, a 10% w Gminie Wartkowice. We wszystkich gminach należących do Powiatu Poddębickiego najwięcej przedsiębiorstw prowadzi swoją działalność w sekcji G, tj. handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych. Drugą branżą pod względem liczebności stanowi natomiast budownictwo, które jest przodującym rodzajem działalności we wszystkich gminach Powiatu z wyjątkiem Gminy Dalików, gdzie działalność większości podmiotów opiera się na przetwórstwie przemysłowym.

2.5.2. Rolnictwo

W Powiecie Poddębickim dominują gleby średnie i słabe klas III i IV i niestety te gleby nadają się tylko do upraw żytnich i ziemniaczanych. Użytki rolne zajmują w Powiecie Poddębickim 666 219 ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 8,5 ha. W uprawie roślin specjalnością jest uprawa ziemniaka wczesnego i tytoniu. W hodowli zwierząt dominuje bydło mleczne, rzeźne, trzoda chlewna, produkcja drobiarska, a w mniejszym stopniu hodowla owiec i koni.

Obszar Powiatu Poddębickiego to teren typowo rolniczy:

- gmina Poddębice posiada około 15 000 ha użytków rolnych; dominuje uprawa zbóż i ziemniaków oraz hodowla trzody chlewnej, bydła, owiec, koni jak również drobiu,
- gmina Uniejów - ogólna powierzchnia użytków rolnych wynosi 10 791 ha, w tym grunty orne zajmują 7 761 ha,
- gmina Zadzim - ogólna powierzchnia użytków rolnych w gminie wynosi 11 628 ha, a gruntów ornyc 8 689 ha. Rolnictwo stanowi podstawę gospodarki gminy. Na obszarze 11 570 ha uprawia się przede wszystkim zboża i ziemniaki, a w produkcji zwierzęcej dominuje produkcja trzody chlewnej i bydła mlecznego. Na lepszych ziemiach w okolicach Zadzimia prowadzi się produkcję nowych odmian sadowniczych, szczególnie jabłoni,
- gmina Wartkowie jest to teren typowo rolniczy. Powierzchnia użytków rolnych wynosi 11 221 ha. Lasy i grunty leśne stanowią około 10% powierzchni gminy i niewątpliwie odgrywają szczególną rolę krajobrazowo - przyrodniczą i turystyczno - rekreacyjną. Rolnicy specjalizują się głównie w produkcji mleka i są dostawcami tego produktu do okolicznych zakładów mleczarskich w Wartkowicach, Ozorkowie, Łodzi, Kutnie,
- gmina Dalików - na powierzchni 8 638 ha użytków rolnych uprawia się głównie żyto i ziemniaki. Jest to także rejon chowu bydła mięsnego i trzody chlewnej;
- gmina Pęczniew – na ogólną powierzchnię gminy przypada 6 869 ha użytków rolnych, na których gospodaruje ok. 1 260 gospodarstw rolnych. Na terenie gminy przeważają gleby klasy IV - V. Występują tu skupiska gleb bagiennych oraz pseudobielicowych wytwarzanych z piasków. W produkcji roślinnej dominują zboża i ziemniaki, natomiast w zwierzęcej – hodowla bydła i trzody chlewnej oraz hodowla ryb. Rolnictwo w przeważającej części oparte jest na gospodarstwach o średniej wielkości.

Tabela 20. Powierzchnia użytków rolnych w gminach Powiatu Poddębickiego

Gmina	Poddębice	Uniejów	Zadzim	Wartkowie	Dalików	Pęczniew
Powierzchnia użytków rolnych (ha)	15 000	10 791	11 628	11 221	8 638	6 869

Źródło: Opracowanie własne

2.5.3. Turystyka i rekreacja

Gmina Poddębice

Gmina Poddębice posiada wiele walorów przyrodniczych, które w znacznym stopniu wpływają na atrakcyjność turystyczną tego regionu. Jedną piątą jej powierzchni zajmują lasy - prawdziwa atrakcja dla grzybiarzy, zbieraczy jagód i amatorów wypoczynku na świeżym powietrzu. Na szczególną uwagę, zarówno ze względów krajobrazowych jak i przyrodniczych, zasługuje rezerwat przyrody „Dąbrowa Napoleonów”. Znajduje się on przy trasie Poddębice - Uniejów. Został utworzony w celu ochrony około stuletniej świetlistej dąbrowy oraz mieszanego boru z bujnym runem, w którym występuje wiele gatunków rzadkich i chronionych roślin.

W Poddębicach można zrelaksować się w Ogrodzie Zmysłów, a także skosztować wody termalnej w Pijalni Wód Termalnych usytuowanej w poddębickim parku. Na aktywnych czeka Zbiornik Wodny w Górze Bałdrzychowskiej, natomiast dla miłośników pieszych i rowerowych wędrówek przygotowano szlaki turystyczne: rowerowy Gorących Źródeł i Po Ziemi Poddębickiej oraz pieszy im. Marii Konopnickiej. Amatorzy wycieczek konnych mogą skorzystać ze szlaku im. mjr Hubala. W Gminie Poddębice prężnie rozwija się agroturystyka. Stowarzyszenie Agroturystyczne Ziemi Poddębickiej zrzesza 26 gospodarstw oferujących noclegi, regionalne potrawy oraz inne atrakcje umilające wypoczynek m.in. możliwość wędkowania, grzybobrania, nauki jazdy konnej, przejażdżki bryczką oraz kuligi. Pośród znacznej liczby prężnie działających gospodarstw agroturystycznych na terenie gminy Poddębice wymienić można m.in.: gospodarstwo we wsi Pustkowie oferujące przez cały rok 10 - 12 miejsc noclegowych dla gości w domu, latem zapewniające możliwość korzystania z basenu, wypożyczenia łódki, pontonu oraz roweru wodnego. Gospodarstwo znajdujące się w Golicach jest przygotowane do przyjmowania gości przez cały rok – oferuje 16 miejsc noclegowych oraz możliwość wędkowania, wypożyczenia rowerów, rozbicia namiotów i nurkowania. Na uwagę zasługuje również ZOO Safari znajdujące się we wsi Borysew, które od 2010 roku posiada status „ogrodu zoologicznego”. Obecnie Ogród Zoologiczny zajmuje 22 hektary. Dotychczas zgromadzono tam ponad 300 zwierząt reprezentujących 85 gatunków z 5 kontynentów, w tym białe tygrysy bengalskie oraz białe lwy.

W Powiatowej Bibliotece Publicznej funkcjonuje Punkt Informacji Turystycznej, w którym można uzyskać wiele cennych informacji na temat atrakcji turystycznych.

Gmina Pęczniew

Gmina jest interesującym obszarem rekreacyjno - wypoczynkowym głównie dzięki zbiornikowi Jeziorsko, gdzie utworzono Rezerwat Ornitologiczny, na którym w sezonie letnim odbywają się zawody w sportach wodnych, m. in. windsurfing i żeglarstwo. Występuje tu bogata, niespotykana w Europie ornitofauna. Można zaobserwować około 230 gatunków ptaków, w tym rzadko spotykane w Polsce: sokół wędrowny, ibis kasztanowaty, czapla nadobna, bocian czarny, warzęcha, kormoran mały i inne. Atutem gminy są także stawy rybne i lasy bogate w grzyby i owoce leśne. Lasy zajmują powierzchnię 1 746 ha, koncentrują się w dwóch zespołach: w rejonie Księżych Młynów oraz wzdłuż wschodniej granicy gminy. Ponad połowa

powierzchni Pęczniewa leży w obrębie Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Odwiedzając gminę można liczyć na gościnność mieszkańców, ciszę miejscowych lasów, a także skorzystać z wielu przygotowanych atrakcji. Dla turystów lubiących wypoczynek nad wodą przygotowane są pola namiotowe, campingi i ośrodki wypoczynkowe w Pęczniewie, Księżych Młynach i Popowie. Funkcjonuje tu także kilkanaście gospodarstw agroturystycznych w miejscowościach: Brzeg, Brodnia, Kraczynki, Księża Młyny, Siedlątków i Pęczniew. W miejscowości Popów dodatkowo można skorzystać również z jazdy konnej. Aktywnemu wypoczynkowi turystów sprzyja także bogata sieć szlaków turystycznych. Przez gminę przebiegają następujące szlaki turystyczne: rowerowe Po Ziemi Poddębickiej oraz Gorących Źródeł, Łódzki Konny im. mjr Hubala oraz pieszy im. Kazimierza Deki Deczyńskiego. Punkt Informacji Turystycznej, który udziela wszelkich informacji na temat walorów i atrakcji Gminy, mieści się w budynku Urzędu Gminy w Pęczniewie. Teren wokół zbiornika to nie tylko tereny rekreacyjne, to także znakomite miejsce do wykorzystania siły wiatru i wody. Na zaporze czołowej działa Elektrownia Wodna „Jeziorsko”, a w miejscowości Siedlątków energia elektryczna wytwarzana jest przez wiatr.

Gmina Dalików

Dalików posiada dobre warunki rekreacyjno – wypoczynkowe. Rozwojowi turystyki sprzyjają także zachęcające do spacerów duże kompleksy leśne, cisza, zdrowy klimat oraz bliskość zbiorników wodnych. Stawy rybne w okolicach Sarnowa (o pow. 180 ha) oraz w miejscowości Kontrewers sprzyjają wędkarstwu i rekreacji. Czyste, uregulowane rzeki (Zian, Gnida, Kucinka i Beldówka) pozwalają aktywnie wypoczywać nad wodą. Dodatkowym atutem są obszary chronionego krajobrazu, obejmujące kompleksy leśne o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych – Rezerwat Leśny „Jodły Oleśnickie”. Na terenie gminy Dalików funkcjonują gospodarstwa agroturystyczne, z gościnności których korzystają przede wszystkim miłośnicy odpoczynku nad wodą. W Brudnowie Starym znajduje się gospodarstwo „Tartak”, w którym goście przyjmowani są przez cały rok i zapewnionych mają 8 miejsc noclegowych w trzech pokojach z możliwością wyżywienia u gospodarzy. Z kolei gospodarstwo znajdujące się w Madajach Starych oferuje zatrzymującym się turystom noclegi z wyżywieniem w domkach usytuowanych nad stawem lub w lesie. Dodatkową atrakcją stanowi możliwość zobaczenia hodowli koni huculskich, a także nauki jazdy konnej i wycieczek szlakiem im. mjr Henryka Dobrzyńskiego. Miłośnicy turystyki rowerowej mogą podziwiać walory gminy podążając szlakami: Po Ziemi Poddębickiej i Gorących Źródeł.

Gmina Wartkowie

Zgodnie z podziałem na krainy geologiczne gmina Wartkowie leży na terenie Kotliny Kolskiej, którą tworzy rozszerzona dolina rzeki Warty oraz wylot Pradoliny Warszawsko – Berlińskiej. Głównym elementem krajobrazu jest płaska i rozległa dolina rzeki Ner, będąca dopływem rzeki Warty, który jest na całej swej długości uregulowany i obwałowany. Rzeką odwadniającą zachodnią część gminy jest rzeka Pisia, natomiast część wschodnią odwadnia rzeka Gnida. Przez teren gminy przebiegają oznakowane szlaki turystyczne: szlak rowerowy „Gorących Źródeł” oraz szlaki piesze „Św. Faustyny Kowalskiej” i „Marii Konopnickiej”. W gminie Wartkowie w zakresie agroturystyki działa gospodarstwo w Orzeszkowie oferujące m. in.

wakacje w wojskowym stylu oraz gospodarstwo w Truskawcu, w którym oprócz działalności agroturystycznej właściciele prowadzą także hodowlę koni angloarabów rasy małopolskiej.

Gmina Zadzim

Czyste powietrze, sześć niewielkich rzek: Pichna, Pisia, Śródmera, Urszulanka, Szadkówka i Ner oraz bogactwo lasów, które zajmują aż 13% ogólnej powierzchni gminy, stwarzają znakomite warunki do wypoczynku i rekreacji. Największą turystyczną popularnością wśród mieszkańców dużych aglomeracji cieszą się tereny położone właśnie wśród lasów w okolicach takich miejscowości jak: Rzeczyca, Ralewice, Grabina, Skęczno, Małyń i Józefów. W gminie Zadzim znajduje się gospodarstwo agroturystyczne p. Raczkowskich, które prowadzi usługi w zakresie turystyki, wypoczynku i hipoterapii. Dla osób lubiących czynną turystkę w gminie czekają szlaki turystyczne rowerowe: Do Gorących Źródeł oraz Po Ziemi Poddębickiej.

Gmina Uniejów

Cisza, czysty klimat i zwarte tereny leśne powodują, że gmina posiada niezaprzeczalne walory turystyczne. Na bazie wód geotermalnych działa Geotermia Uniejów, oferująca szeroką ofertę leczniczych zabiegów, a także kompleks Termy Uniejów, w skład którego wchodzi baseny, Kasztel Rycerski, Zagroda Młynarska oraz baza gastronomiczna. Zarówno w basenach jak i balniach drewnianych znajdujących się w kasztelu, można zażywać kąpiele w leczniczych solankach termalnych. Uniejów posiada dobrze rozwiniętą bazę rekreacyjną, gastronomiczną i noclegową. Na turystów czekają liczne restauracje, hotel w zabytkowym Zamku oraz bary, kawiarnie i nowoczesna dyskoteka. Dodatkowy atut stanowią odbywające się tu cykliczne zloty Indian, Turnieje Rycerskie, koncerty i liczne imprezy kulturalne. W miejscowości Brzozówka znajduje się Ośrodek Praktyki Hatha Jogi „Wytwórnia ciszy”. Uniejów leży na trasie łódzkiego szlaku konnego im. mjr Henryka Dobrzańskiego "Hubala". Na terenie gminy Uniejów odbywają się spotkania hodowców koni. Podczas imprez kulturalnych mają miejsce pokazy z udziałem konnych rycerzy. Na miłośników pieszych i rowerowych wypraw czekają szlaki turystyczne m.in.: Ziemi Uniejowskiej, Św. Faustyny Kowalskiej, szlak rowerowy Gorące Źródła, Szlak Bursztynowy oraz wspomniany wyżej konny majora Hubala.

Atrakcje Turystyczne Powiatu Poddębickiego:

- gmina Dalików:
  - Kościół neogotycki p.w. św. Mateusza w Dalikowie wzniesiony w latach 1908 -1913 według projektu warszawskiego architekta Apoloniusza Niniewskiego,
  - Drewniany Kościół parafialny p.w. Ścięcia św. Jana Chrzciciela w Budzynku, wzniesiony jako kaplica myśliwska w latach 1710-1711, rozbudowany w XVII w. przebudowany w XX wieku, siedziba parafii od 1926 r.,
  - Gotycko-renesansowy kościół p.w. św. Floriana z początku XVI w. w Domaniewie, ufundowany przez chorążego łęczyckiego Stanisława Zalewskiego,
  - Wyposażenie kaplicy cmentarnej św. Rocha w Dalikowie,
  - Park zabytkowy założony w połowie XIX w. przez rodzinę Węderskich ówczesnych właścicieli majątku Dalików w stylu naturalistycznym (naśladownictwo angielskich parków krajobrazowych z piękną aleją grabową i jesionową).

- gmina Pęczniew:
  - Kościół p.w. św. Stanisława w Drużbinie zbudowany w 1630 r. - styl późnorenesansowy,
  - Kościół p.w. św. Katarzyny w Pęczniewie - drewniany zbudowany w miejscu wcześniejszego w 1761 r. z fundacji Tomasza z Głogowa Kossowskiego, rozbudowany w XIX wieku,
  - Kościół p.w. św. Marka w Siedlątkowie, stoi na sztucznie usypanym półwyspie, otoczony wysokim wałem od zalewu „Jeziorsko”, wzniesiony w 1683 r. - styl późnorenesansowy,
  - Kościół p.w. św. Stanisława w Brodni, drewniany zbudowany około 1556 r.
  - Park krajobrazowy o pow. 3,3 ha w Brodni,
  - Rezerwat przyrody obejmujący południową część zbiornika wodnego „Jeziorsko” do granicy strefy ciszy, mający na celu ochronę ptactwa,
  - Na terenie Gminy co roku organizowane są Regaty o Puchar Wójta Gminy Pęczniew oraz lokalne Święto Ryby.

Rysunek 16. Regaty o Puchar Wójta Gminy Pęczniew

Źródło: <http://www.peczniew.pl/>

- gmina Wartkowie:
  - Zabytkowy park późnobarokowy o pow. 3,90 ha w Starym Gostkowie oraz zespół pałacowy z 1802 r. - obecnie siedziba Urzędu Gminy. W parku występują cenne gatunki drzew, takie jak: modrzew europejski, modrzew japoński, akacja biała, jawor, grab,
  - Dworek z XIX w. zlokalizowany w Bronowie w parku o pow. 7,60 ha ze słynną altanką grabową stanowiącą pomnik przyrody - obecnie siedziba Muzeum Oświatowego,
  - Podworski park o pow. 5,10 ha z ruinami pałacowymi i spichlerzem w Biernacicach,
  - Kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła w Turze - wzniesiony w 1745 r. o drewnianej konstrukcji zrębowej oraz barokowych ołtarzach z rzeźbami z XVIII w.,
  - Obelisk upamiętniający żołnierzy Legionów Józefa Piłsudskiego.

- gmina Zadzim:
  - Zespół dworsko-pałacowy w Zadzimiu z XIX w. założony przez Karola Dąbskiego pułkownika wojsk koronnych z pomnikowymi drzewami,
  - Park z XIX w. w Woli Flaszczynie o pow. 2,50 ha.,
  - Park z XVIII w. w Zadzimiu o pow. 6,30 ha.,
  - Późnorennesansowy kościół parafialny p.w. św. Małgorzaty w Zadzimiu, zbudowany w latach 1640-1642 przez Aleksandra Zalewskiego,
  - Kościół drewniany p.w. św. Wojciecha i p.w. św. Rocha w Zygrach,
  - Drewniana świątynia parafialna p.w. św. Mikołaja w Wierzchach - obecna wzniesiona w 1727 r. restaurowana w 1785 i 1966 r.,
  - Kaplica grobowa z I połowy XIX w. w Wierzchach,
  - Kościół parafialny p.w. św. Andrzeja w Małyniu - zbudowany w 1752 r.,
  - Dwory z końca XIX w. w Małyniu i Woli Flaszczynie,
  - Mogiła powstańcza w parku dworskim w Zadzimiu z 1863 r.,
  - Mogiła zbiorowa powstańców z 1863 r. w Zaborowie.
- miasto i gmina Poddębice:
  - Renesansowy Pałac z XVII w. w Poddębicach i znajdujący się w nim Dom Pracy Twórczej,
  - Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny w Poddębicach,
  - Pijalnia Wód Termalnych i Teatr Integracji w Poddębicach (urządzone w Kościele ewangelicko-augsburskim z końca XIX w.),
  - Kościół p.w. św. Mikołaja z XVIII w. w Kałowie,
  - Drewniany dwór w Tumusinie z początku XIX w.

Rysunek 17. Pijalnia Wód Termalnych i Teatr Integracji w Poddębicach

Źródło: <http://www.gmina.poddebice.pl/>

- Kościół p.w. św. Michała Archanioła w Niemysłowie,
- Najstarsze domy sukienne z drugiej połowy XIX w. w Poddębicach,
- Pieszy szlak turystyczny im. Marii Konopnickiej biegnący z Poddębic do Bronowa - miejsca zamieszkania pisarki,
- Rezerwat przyrody „Dąbrowa Napoleonów” o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych.
- miasto i gmina Uniejów:
  - Zamek w Uniejowie - XIV w. budowla gotycka wzniesiona w latach 1360-1365 w miejscu starej, drewnianej fortyfikacji zniszczonej przez Krzyżaków, zbudowany przez arcybiskupa Jarosława Bogorię Skotnickiego. Wielokrotnie przebudowany m.in. przez arcybiskupów - Jana Wężyka i Macieja Łubieńskiego w połowie XVII w. stanowił do czasu II rozbioru Polski jedną z rezydencji biskupów gnieźnieńskich. W latach 1848-1850 generał Aleksander Toll przebudował go na klasyczny pałac,

Rysunek 18. Zamek w Uniejowie

Źródło: <http://www.rotwl.pl/>

- Kolegiata p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny ufundowana przez arcybiskupa Bogorię Skotnickiego w 1349 r. Wielokrotnie przebudowywana zachowała wiele elementów wystroju reprezentujących kolejne style, od gotyckiego portalu, poprzez barokowe kaplice i rokokowy ołtarz główny. W kolegiacie mieści się sarkofag błogosławionego Bogumiła z 1666 r.,
- Późno klasycystyczny dworek szlachecki z 1845 r.,
- Cerkiewka - kaplica grobowa rodziny Tollów z 1885 r. w formie dwukondygnacyjnego mauzoleum na planie krzyża greckiego - obsadzona kręgiem dębów, umiejscowiona w lesie na obrzeżach Uniejowa.

- Wieś Spycimierz w pobliżu Uniejowa 4 km na południowy zachód od miasta - z ciekawym układem zabudowy przestrzennej opartym na historycznych założeniach. Wieś ma zwartą zabudowę o nieregularnym, wielodrożnym rozmieszczeniu siedlisk, określoną jako „kupowa”. Wieś ta słynie z oryginalnej, w skali krajowej tradycji przygotowywania kwiatowych dywanów podczas uroczystości Bożego Ciała przyciągającej co roku rzesze turystów.

Powiat Poddębicki dysponuje niezbyt rozbudowaną, ale różnorodną bazą noclegową. Do dyspozycji turystów znajdują się m.in.:

- Motel „Złota Gwiazda” w Poddębicach,
- Motel „Skorpion” w Poddębicach,
- Hotel Zamek w Uniejowie,
- Hotel Medical SPA „Lawendowe Termy” w Uniejowie,
- Hotel Uniejów Eco Active & Spa,
- Gościniec „Nad Wartą” w Uniejowie,
- Gospoda „Pod Brzozami” w Uniejowie,
- PHU „Sumex” w Pęczniewie,
- Hotel, Restauracja „Manhatan” w Zygrach.

Można skorzystać również z noclegów oferowanych przez gospodarstwa agroturystyczne działające we wszystkich sześciu gminach powiatu.

Bazę gastronomiczną stanowią m.in.:

- Restauracja „Złota Gwiazda” w Poddębicach,
- Pizzeria K-2 w Poddębicach,
- Restauracja „Siesta” w Poddębicach,
- Restauracja Oscar Burger w Poddębicach,
- Pierogarnia „Złote Jabłko” w Poddębicach,
- Mała gastronomia „Hot-Dog” w Poddębicach,
- Restauracja „Złoty Róg” w Uniejowie,
- Restauracja „Termalna Bistro&Cafe” w Uniejowie,
- Restauracja „Herbowa” w Uniejowie,
- Pizzeria Twister w Uniejowie,
- Restauracja „Fregata” w Pęczniewie,
- PHU „Sumex” w Pęczniewie,
- Hotel, Restauracja „Manhatan” w Zygrach.

2.5.4. Atrakcyjność inwestycyjna

O atrakcyjności inwestycyjnej Powiatu Poddębickiego stanowi m.in. jego położenie w centralnej Polsce i dostępność infrastruktury drogowej umożliwiającej połączenia z takimi ośrodkami miejskimi jak Łódź, Piotrków Trybunalski i Rawa Mazowiecka. Największym atutem Powiatu jest jednak jego położenie na terenach zasobnych w energię geotermalną związaną z wodami podziemnymi o temperaturze 65 – 70⁰C (Uniejów i Poddębice). Stanowią one drugi co do znaczenia kompleks hydrotermalny na Niżu Polskim. Wody te wykorzystywane są w wielu dziedzinach:

- energetyce,
- energetyce cieplnej,
- balneologii,
- rekreacji,
- ogrzewaniu upraw pod osłonami,
- hodowli ryb.

O atrakcyjności wód geotermalnych w głównej mierze decydują:

- odnawialność energii,
- możliwość użytkowania bez degradacji środowiska naturalnego,
- ekonomiczna opłacalność ich uzyskania.

W oparciu o złoża wód geotermalnych w trzecim kwartale 1999 r. powstała Spółka "Geotermia Uniejów". Decyzją z dnia 5.02.2007 r. Minister Środowiska udzielił Geotermii Uniejów koncesji na wydobywanie wód termalnych z utworów kredy dolnej ze złoża „Uniejów” otworem „Uniejów PIG/AGH-2”. Drugim podmiotem w powiecie poddębickim prowadzącym działalność w oparciu o wody i energię geotermalną jest Geotermia Poddębice Sp. z o.o., która powstała w 2000 roku. Spółka wykorzystuje gorące źródła do celów grzewczych, balneologicznych oraz rekreacyjnych. Ponadto Gmina Poddębice w sąsiedztwie geotermii, ogrodu zmysłów oraz szpitala, dysponuje terenami przeznaczonymi pod inwestycje związane z wykorzystaniem wód termalnych, m.in. hotele, baseny, kliniki, centra zdrowia i urody, itp.

2.5.5. Sytuacja finansowa Powiatu

Zestawienie dochodów oraz wydatków zostało przedstawione w postaci tabel. Poniżej znajduje się tabela ilustrująca dochody Powiatu wg działów klasyfikacji budżetowej.

Tabela 21. Dochody Powiatu Poddębickiego wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2010 – 2014

Działy klasyfikacji budżetowej	2010		2011		2012		2013		2014	
	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	91969,82	0,23%	83120,00	0,12%	664621,00	1,90%	484768,6	1,32%	339705,4	0,91%
Dział 020 - Leśnictwo	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 050 - Rybołówstwo i rybactwo	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 100 - Górnictwo i kopalnictwo	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 150 - Przetwórstwo przemysłowe	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 500 - Handel	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 550 - Hotele i restauracje	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 600 - Transport i łączność	1715427,76	4,30%	2242820,43	3,35%	266078,90	0,76%	2301399,52	6,25%	1740933,7	4,68%
Dział 630 - Turystyka	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	103294,61	0,26%	83016,18	0,12%	277318,38	0,79%	128534,09	0,35%	313650,91	0,84%
Dział 710 - Działalność usługowa	432847,00	1,09%	1605090,58	2,40%	969259,52	2,78%	868573,91	2,36%	1070781,46	2,88%
Dział 720 - Informatyka	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 730 - Nauka	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%

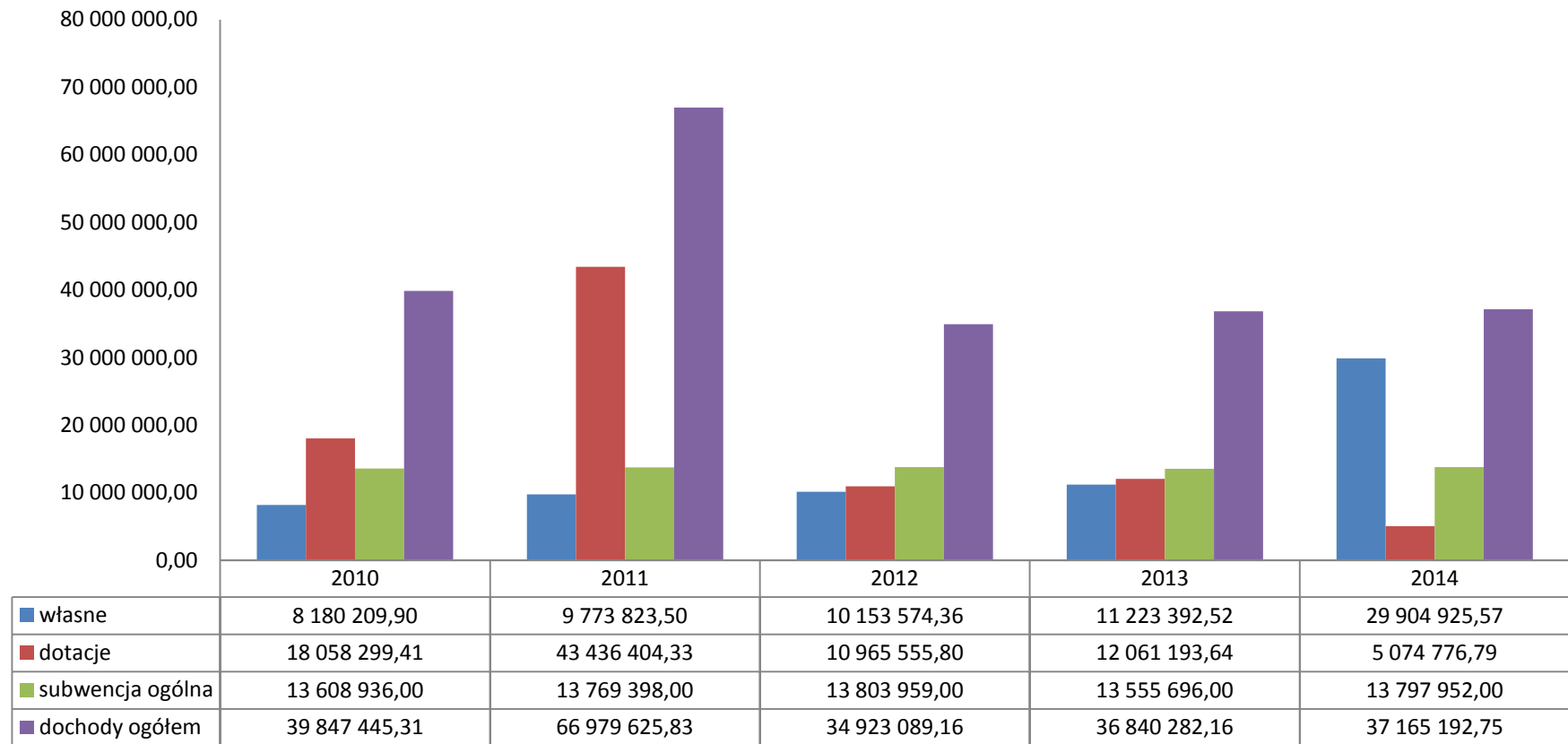
Działy klasyfikacji budżetowej	2010		2011		2012		2013		2014	
	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%
Dział 750 - Administracja publiczna	1383356,11	3,47%	1358208,95	2,03%	1302816,76	3,73%	2394098,64	6,50%	2853021,02	7,68%
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	16197,00	0,04%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	43091,62	0,12%
Dział 752 - Obrona narodowa	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2862337,74	7,18%	2787009,33	4,16%	2959444,51	8,47%	3089166,2	8,39%	3127419,32	8,41%
Dział 755 - Wymiar sprawiedliwości	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	2922513,92	7,33%	3513282,06	5,25%	3816368,74	10,93%	4015248,19	10,90%	4414100,44	11,88%
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 758 - Różne rozliczenia	22316737,27	56,01%	13910605,06	20,77%	13943692,41	39,93%	13744463,8	37,31%	14061769,71	37,84%
Dział 801 - Oświata i wychowanie	574301,58	1,44%	477224,36	0,71%	922684,02	2,64%	913410,72	2,48%	597585,27	1,61%
Dział 803 - Szkolnictwo wyższe	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%		0,00%		0,00%
Dział 851 - Ochrona zdrowia	2787110,58	6,99%	35891313,14	53,59%	3196947,74	9,15%	3601613,64	9,78%	2735192,2	7,36%
Dział 852 - Pomoc społeczna	3697862,39	9,28%	4322044,35	6,45%	4651003,05	13,32%	4555859,53	12,37%	4940634,98	13,29%

Działy klasyfikacji budżetowej	2010		2011		2012		2013		2014	
	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	476434,92	1,20%	529849,57	0,79%	1688861,10	4,84%	504878,02	1,37%	669211,27	1,80%
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	133090,95	0,33%	126754,50	0,19%	144008,12	0,41%	165587,32	0,45%	172415,44	0,46%
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	157495,42	0,40%	49287,32	0,07%	119984,91	0,34%	72679,98	0,20%	85680,01	0,23%
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	58000,00	0,15%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 925 - Ogrody botan. i zoolog. oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 926 - Kultura fizyczna	118468,24	0,30%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Łączna kwota dochodów	39847445,31	100,00%	66979625,83	100,00%	34923089,16	100,00%	36840282,16	100,00%	37165192,75	100,00%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Największe dochody odnotowano w kategorii *Rozliczenia różne*, które stanowiły w 2014 roku blisko 38% całkowitych dochodów Powiatu. Kategorią, która stanowiła ponad 10% udziału w dochodach Powiatu, były również dochody od osób prawnych (ok. 12%) i z tytułu *Pomocy społecznej* (13,29%).

Wykres 11. Dochody budżetu Powiatu Poddębickiego w latach 2010 – 2014

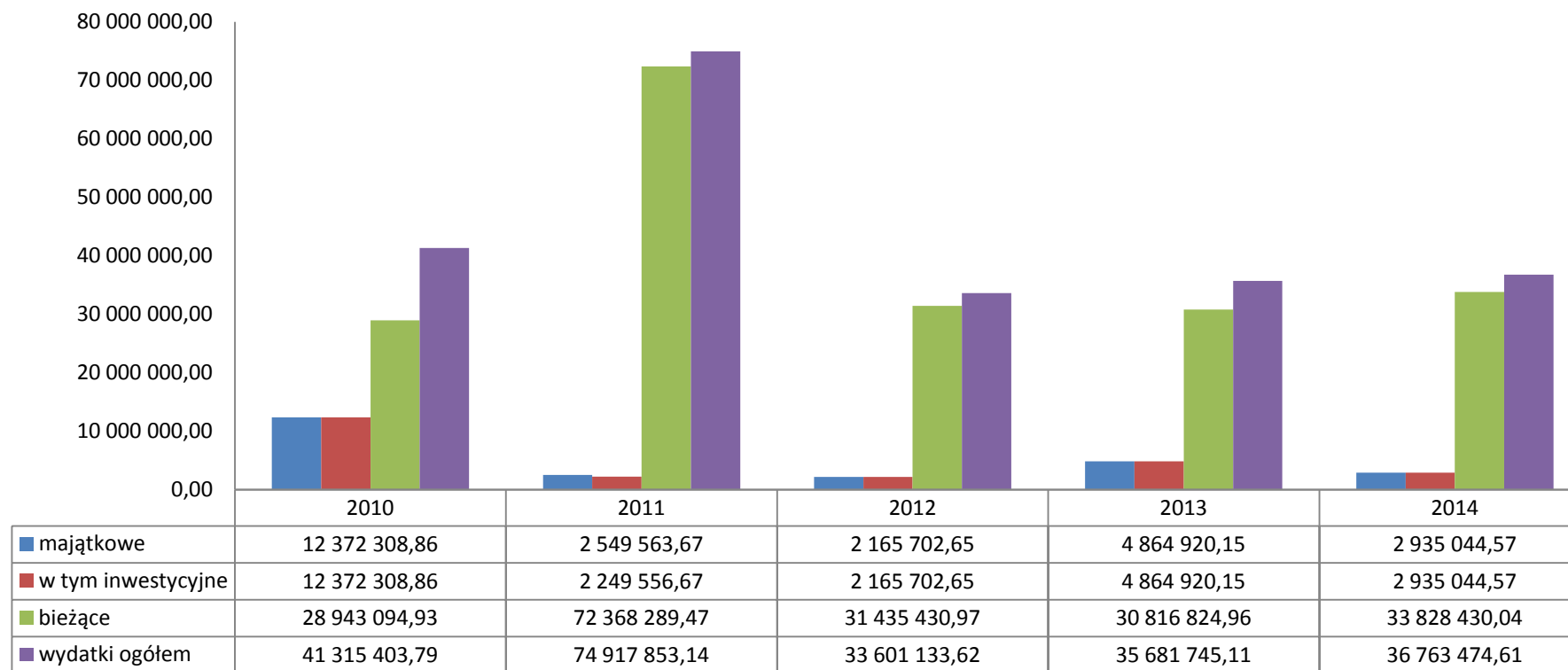

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, rok 2014 dane Starostwa Powiatowego w Poddębicach

Najwyższa kwota dochodów Powiatu ogółem przypadła na 2011 r. i wynosiła wówczas 66 979 625,83 zł., z czego 9 773 823,5 zł stanowiły dochody własne, 43 436 404,33 – dotacje, a 13 769 398,83 zł – subwencję ogólną.

Kolejny wykres przedstawia kwoty wydatków budżetu Powiatu w latach 2010-2014.

Wykres 12. Wydatki budżetu Powiatu Poddębickiego w latach 2010-2014

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, rok 2014 dane Starostwa Powiatowego w Poddębicach

Tabela 22. Wydatki budżetu Powiatu Poddębickiego wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2010-2014

Działy klasyfikacji budżetowej	2010		2011		2012		2013		2014	
	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	411719,45	1,00%	684897,30	0,91%	993610,46	2,96%	97150,00	0,27%	145835,40	0,40%
Dział 020 - Leśnictwo	108376,15	0,26%	103486,75	0,14%	132205,43	0,39%	82996,72	0,23%	68019,49	0,19%
Dział 050 - Rybołówstwo i rybactwo	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 100 - Górnictwo i kopalnictwo	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 150 - Przetwórstwo przemysłowe	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 500 - Handel	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 550 - Hotele i restauracje	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 600 - Transport i łączność	3602083,09	8,72%	3421905,02	4,57%	1694436,36	5,04%	5572879,54	15,62%	4 030 871,22	10,96%
Dział 630 - Turystyka	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%		0,00%		0,00%
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	22680,40	0,05%	26873,00	0,04%	82697,42	0,25%	21748,52	0,06%	25674,49	0,07%
Dział 710 - Działalność usługowa	682847,00	1,65%	535352,38	0,71%	573016,30	1,71%	541744,96	1,52%	656195,77	1,78%
Dział 720 - Informatyka	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 730 - Nauka	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 750 - Administracja publiczna	5847420,00	14,15%	5674132,26	7,57%	5433097,41	16,17%	5809185,55	16,28%	6580250,35	17,90%
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	16197,00	0,04%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	43091,62	0,12%
Dział 752 - Obrona narodowa	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%

Działy klasyfikacji budżetowej	2010		2011		2012		2013		2014	
	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%
Dział 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2991890,51	7,24%	2794495,74	3,73%	2974393,12	8,85%	3097104,15	8,68%	3139636,34	8,54%
Dział 755 - Wymiar sprawiedliwości	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%		0,00%		0,00%
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	698680,96	1,69%	917967,25	1,23%	1346337,02	4,01%	1009050,19	2,83%	908721,14	2,47%
Dział 758 - Różne rozliczenia	568375,96	1,38%	0	0,00%	121003,81	0,36%		0,00%		0,00%
Dział 801 - Oświata i wychowanie	6763627,05	16,37%	7057295,72	9,42%	7692030,08	22,89%	7558953,69	21,18%	8518278,54	23,17%
Dział 803 - Szkolnictwo wyższe	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%		0,00%		0,00%
Dział 851 - Ochrona zdrowia	10943202,00	26,49%	44683108,13	59,64%	2056527,06	6,12%	2341101,75	6,56%	2408380,58	6,55%
Dział 852 - Pomoc społeczna	5744959,41	13,91%	6212875,41	8,29%	6374741,49	18,97%	6454725,27	18,09%	6882126,9	18,72%
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1295692,50	3,14%	1337163,48	1,78%	2549688,48	7,59%	1450930,36	4,07%	1653788,54	4,50%
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	1366945,70	3,31%	1337866,86	1,79%	1447591,07	4,31%	1500727,77	4,21%	1550694,84	4,22%
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa	243807,60	0,59%	127420,66	0,17%	127531,61	0,38%	141529,61	0,40%	149258,85	0,41%

Działy klasyfikacji budżetowej	2010		2011		2012		2013		2014	
	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%
narodowego										
Dział 925 - Ogrody botan. i zoolog. oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dział 926 - Kultura fizyczna	6899,01	0,02%	3013,18	0,00%	2226,50	0,01%	1917,03	0,01%	2650,54	0,01%
Łączna kwota wydatków	41315403,79	100%	74917853,14	100%	33601133,62	100%	35681745,11	100,00%	36763474,61	100,00%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W budżecie na 2010 rok największe wydatki Powiatu zostały poniesione na rzecz ochrony zdrowia (26% łącznych wydatków), oświaty i wychowania (16%), administracji publicznej (14%) i pomocy społecznej (14%).

W 2011 rok największa kwota pieniędzy z budżetu Powiatu została przeznaczona na Dział Ochrona zdrowia (44 683 108,13 zł) i stanowiła ona 60% sumy wydatków na ten rok budżetowy,

W roku 2012 największe wydatki Powiat Poddębicki poniósł na rzecz oświaty i wychowania (7 692 030,08 zł), które stanowiły 23% wszystkich poniesionych wydatków. Niewiele mniejsza kwota została poniesiona na Dział 852 – Pomoc społeczna (6 374 741,49 zł).

Rok 2013 największe wydatki poniesiono w Działach oświata i wychowanie które stanowiły 21,18% całkowitej kwoty wydatków, pomoc społeczna - 18,09%, administracja publiczna - 16,28% oraz transport i łączność -15,62%.

Rok 2014 to przede wszystkim wydatki związane z oświatą (ponad 23% ogółu wydatków) i pomocą społeczną (ok 19%). Pozostałe znaczące kategorie to koszty poniesione na administrację (ok 18%) oraz transport i łączność (prawie 11%).

3. Analiza SWOT Powiatu Poddębickiego

ZASOBY, ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I STREFA GOSPODARCZA POWIATU PODDĘBICKIEGO

Tabela 23. Analiza SWOT Powiatu Poddębickiego

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość aglomeracji łódzkiej i poznańskiej • Dobre położenie komunikacyjne (bliskość autostrady A2) • Pokłady wód geotermalnych • Szpital Powiatowy • Balneologia • Zasoby przyrodnicze (Natura 2000), w tym duża liczba terenów leśnych (państwowych) • Zbiornik wodny Jeziorsko i dorzecze rzeki Warty (obszar funkcjonalny Doliny Rzeki Warty) • Dobrze rozwinięte szkolnictwo • Wysoka zdawalność egzaminów maturalnych • Dobrze rozwinięta działalność kulturalna • Zasoby historyczno-turystyczne • Brak uciążliwego przemysłu • Wzrost liczby podmiotów gospodarczych • Infrastruktura sportowa • Poprawa estetyki przestrzeni Powiatu • Aktywność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych • Sprzyjające warunki dla agroturystyki • Aktywność mieszkańców i LGD • Obecność uzdrowiska Uniejów • Dobra współpraca z jednostkami porządku publicznego (policja, straż pożarna) • Marka „Kraina bez barier” • Marka „Rehabilitacja balneologiczna marką turystyki zdrowotnej powiatu poddębickiego” • Marka „Regionalne Święto Ryby” • Marka „Termy Uniejów” 	<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość aglomeracji łódzkiej (rynek pracy) • Oferta edukacyjna niedostosowana do potrzeb • Odpływ młodych mieszkańców • Ujemny przyrost naturalny, niż demograficzny w szkołach • Słabo rozwinięte zaplecze noclegowo-gastronomiczno-turystyczne • Poziom skanalizowania i zwodociągowania • Rozdrobnione rolnictwo • Bezrobocie • Trudności komunikacyjne wewnątrz Powiatu • Słabo rozwinięta infrastruktura drogowa • Mało efektywna promocja Powiatu • Brak współpracy JST w ramach Powiatu • Brak instytucji wspierającej mikro i małe przedsiębiorstwa (punkt konsultacyjny) • Zanieczyszczenie rzeki Ner • Słabo rozwinięta infrastruktura socjalna (np. mieszkaniowa) • Brak doradztwa dla rolników • Brak podstrefy ŁSSE • Bezpieczeństwo wodne (powodzie) • Brak jednolitej oferty inwestycyjnej • Brak planów zagospodarowania przestrzennego poszczególnych JST Powiatu, brak rozwiniętego systemu informacji przestrzennej, • Słabe wyposażenie jednostek porządku publicznego (policja, straż pożarna)

Szanse	Wyzwania
<ul style="list-style-type: none"> • Dogodne warunki (wietrzne) do rozwoju OZE (farmy wiatrowe) • Specjalizacja gospodarstw rolnych • Wykorzystanie potencjału obszaru Natura 2000 • Utworzenie podstrefy ŁSSE • Wykorzystanie zjazdu z autostrady (np. centrum logistyczne) • Współpraca z innymi JST • Wykorzystanie środków zewnętrznych • Rozwój szkolnictwa zawodowego • Położenie w centrum Polski (bliskość autostrady) • Rozwój ŁKA • Zagospodarowanie turystyczne zbiornika Jezioro • Wzrost zainteresowania turystyką uzdrowiskową wśród Polaków • Promocja zdrowego trybu życia • Wykorzystanie tendencji demograficznych dla rozwoju regionu (starzejące się społeczeństwo) • Kompleksowe wykorzystanie wód geotermalnych (balneologia, ogrzewanie, uzdrowisko) • Rozwój infrastruktury szpitala (np. ładowisko, ośrodek radioterapii) • Suburbanizacja (tendencja do wyprowadzania się z miast na tereny wiejskie) • Polityka państwa związana z konsolidacją gospodarstw, tworzeniem grup producenckich 	<ul style="list-style-type: none"> • Efektywna polityka społeczna • Ograniczenia inwestycyjne związane z obszarem Natura 2000 • Niekorzystne finansowanie zadań publicznych • Zmiana uwarunkowań prawnych w zakresie dozwolonego poziomu zadłużenia • Bezrobocie • Kryzys • Polityka państwa preferująca rozwój dużych miast • Obniżenie poziomu wód w Jezioro • Konflikty lokalne • Odływ młodych osób • Przeciwdziałanie negatywnym tendencjom demograficznym

Źródło: Opracowanie własne

4. Sondaż opinii publicznej

Badanie ankietowe, którego celem było zebranie informacji dotyczących zdefiniowania kluczowych dla rozwoju Powiatu obszarów, zostało przeprowadzone w miesiącu lipcu 2014 roku. Ankiety zostały skierowane do następujących grup interesariuszy: przedstawiciele jednostek samorządowych z Powiatu Poddębickiego, jednostek i instytucji działających na jego terenie oraz mieszkańców. Kwestionariusze zostały udostępnione zarówno w formie papierowej (w Starostwie Powiatowym), jak również w formie elektronicznej. Łącznie otrzymano: 31 ankiet wypełnionych przez mieszkańców, 13 ankiet wypełnionych przez instytucje oraz 4 ankiety od jednostek samorządowych.

4.1. PODSUMOWANIE INFORMACJI Z BADANIA ANKIETOWEGO – OPINIE MIESZKAŃCÓW

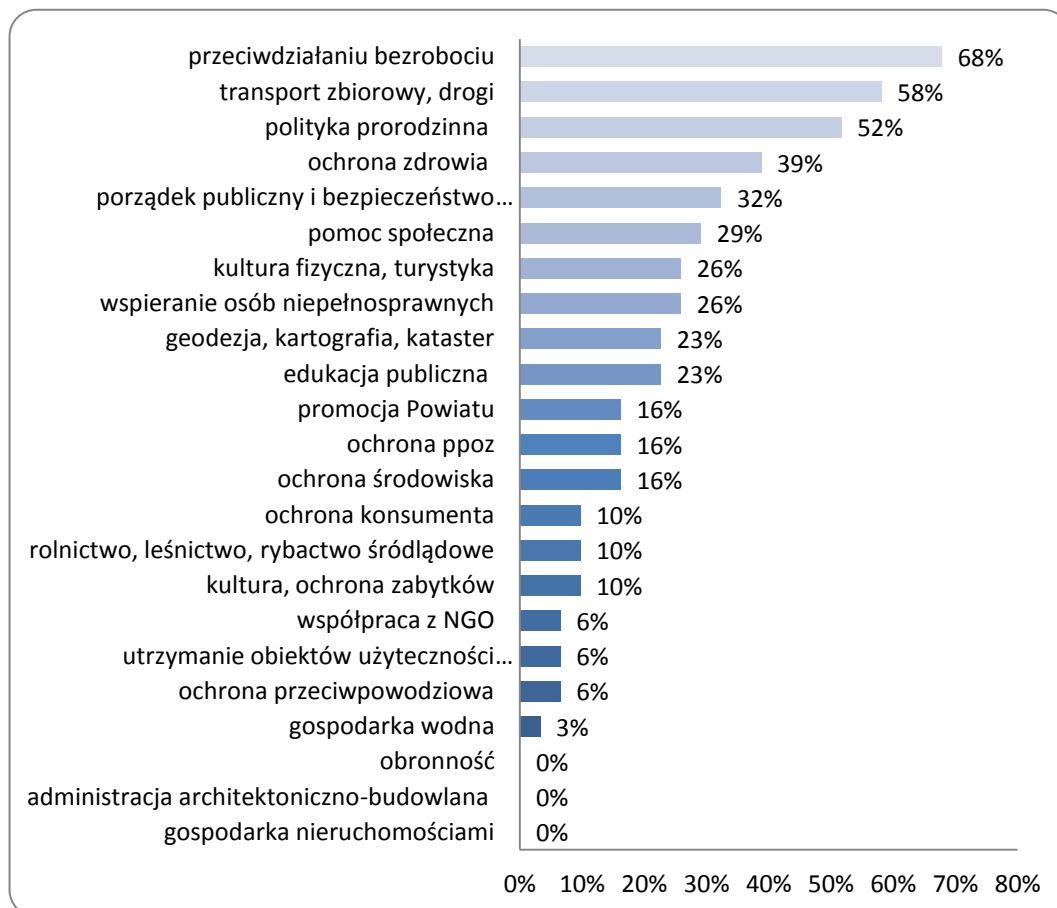
W pierwszym pytaniu mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie pięciu obszarów priorytetowych, które ich zdaniem, będą istotne dla Powiatu w perspektywie najbliższych 5 lat. Respondenci mieli do wyboru dwadzieścia trzy predefiniowane obszary, odnoszące się do zakresu pozostających w jego gestii zadań:

1. Edukacja publiczna (szkoły ponadgimnazjalne)
2. Promocja i ochrona zdrowia
3. Pomoc społeczna
4. Polityka prorodzinna
5. Wspieranie osób niepełnosprawnych
6. Transport zbiorowy i drogi publiczne
7. Kultura oraz ochrona zabytków i opieka nad zabytkami
8. Kultura fizyczna i turystyka
9. Geodezja, kartografia i kataster
10. Gospodarka nieruchomościami
11. Administracja architektoniczno – budowlana
12. Gospodarka wodna
13. Ochrona środowiska i przyrody
14. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo śródlądowe
15. Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli
16. Ochrona przeciwpowodziowa, w tym wyposażenie i utrzymanie Powiatowego magazynu przeciwpowodziowego
17. Ochrona przeciwpożarowa i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska
18. Przeciwdziałaniu bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy
19. Ochrona praw konsumenta

- 20. Utrzymanie Powiatowych obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych
- 21. Obronność
- 22. Promocja Powiatu
- 23. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Poniższy wykres obrazuje odpowiedzi udzielane przez mieszkańców:

Wykres 13. Obszary priorytetowe w działaniach Powiatu (w opinii mieszkańców)

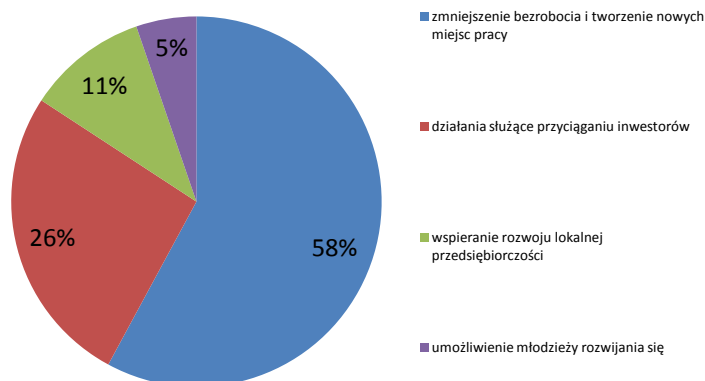

Źródło: Opracowanie własne

Najbardziej istotnym dla mieszkańców obszarem, który powinien stanowić priorytet dla władz Powiatu na najbliższe lata, jest przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy, obszar ten został wskazany przez 68% ankietowanych. Następane istotne obszary wskazywane przez mieszkańców Powiatu Poddębickiego to: transport zbiorowy i poprawa stanu dróg (58%) oraz polityka prorodzinna (52%). Żaden z respondentów nie wskazał na zadania związane z takimi kategoriami jak: obronność, administracja architektoniczno – budowlana, czy gospodarka nieruchomościami.

Celem drugiego pytania było skonkretyzowanie wymienianych przez respondentów obszarów o kluczowe inicjatywy, które ich zdaniem należy podejmować na terenie Powiatu. Zadania wskazywane w ramach każdego z obszarów opisano poniżej. Opis poszczególnych obszarów uszeregowano od najczęściej do najrzadziej wskazywanego w pytaniu pierwszym.

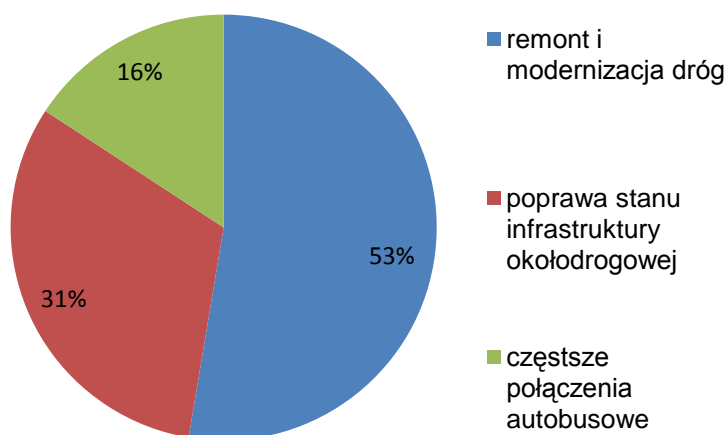
Wykres 14. Obszary priorytetowe w ramach przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy (w opinii mieszkańców)

Źródło: Opracowanie własne

Ponad połowa ankietowanych osób wskazała na konieczność działań w ramach obszaru dotyczącego przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy. Najczęściej wymieniano potrzeby związane z tworzeniem nowych miejsc pracy (58% wskazań) oraz podejmowaniem działań służących przyciąganiu inwestorów (26% wskazań). Wg ankietowanych warto także rozważyć inicjatywy związane z utworzeniem na terenie Powiatu Poddębickiego Podstrefy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Kolejne działanie wskazane przez 11% respondentów to wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, w tym obszarze ankietowani uznali za konieczne dofinansowanie dla własnych działalności i ułatwienia dla firm. Na drugim miejscu pod względem istotności uplasował się obszar dotyczący transportu zbiorowego i dróg publicznych, który wskazało 58% respondentów.

Wykres 15. Obszary priorytetowe w ramach transportu zbiorowego i dróg publicznych (w opinii mieszkańców)

Źródło: Opracowanie własne

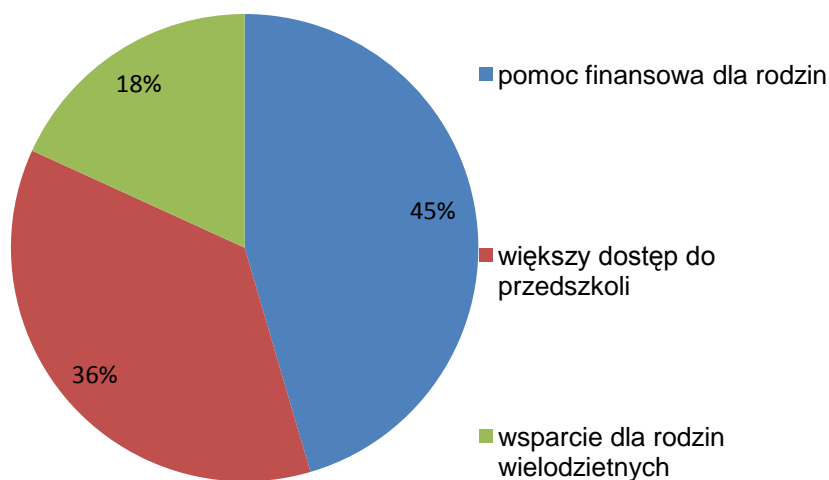
W ramach obszaru transport zbiorowy i drogi publiczne mieszkańcy wskazali następujące działania:

- remont i modernizację dróg – 52%,
- poprawę stanu infrastruktury okołodrogowej – 32%,
- poprawę połączeń komunikacji zbiorowej – 16%.

Mieszkańcy oczekują przede wszystkim poprawy stanu dróg na terenie Powiatu Poddębickiego, w tym obszarze pojawiła się również potrzeba konserwacji istniejących dróg, czy zakupu maszyn do ich remontu. Następnie wśród komentarzy mieszkańców pojawiły się inicjatywy związane z poprawą infrastruktury okołodrogowej. Respondenci w tej kategorii wskazali często na działania leżące w gestii poszczególnych gmin, takie jak: poprawę stanu chodników i poboczy (w tym także wykaszanie traw i chwastów), budowę ścieżek rowerowych oraz lepsze oznakowanie dróg. Mieszkańcy dostrzegają potrzebę poprawy połączeń komunikacji zbiorowej. W ankietach zwrócono uwagę, iż autobusy oraz busey powinny odbywać kursy częściej, a także zapewniać odpowiednie skomunikowanie miejscowości oddalonych od centrum miast i gmin.

Kolejnym obszarem kluczowym najczęściej wskazanym przez respondentów była polityka prorodzinna. Poniższy wykres przedstawia wymieniane w kwestionariuszach działania priorytetowe:

Wykres 16. Obszary priorytetowe w ramach polityki prorodzinnej (w opinii mieszkańców)

Źródło: Opracowanie własne

W tej kategorii mieszkańcy zwrócili szczególną uwagę na pomoc finansową dla rodzin będących w potrzebie, zwłaszcza wielodzietnych. W ankietach wspomniano także o wyższych zasiłkach dla rodzin oraz pieniężnych dodatkach dla osób samotnie wychowujących dzieci. Zasygnalizowano również problem związany z dostępem do przedszkoli (które pozostają

w gestii poszczególnych gmin). Wśród innych propozycji działań priorytetowych zgłaszanych przez mieszkańców wskazywano wsparcie (inne niż finansowe) dla rodzin wielodzietnych.

Czwarte miejsce na liście priorytetowych obszarów zajęła promocja i ochrona zdrowia. Wskazało na nią 39% mieszkańców. Niestety tylko 5 osób skorzystało z możliwości wymienienia inicjatyw, jakie powinien podjąć Powiat w celu ochrony zdrowia. W ankietach podkreślono konieczność rozwoju Poddębickiego Centrum Zdrowia m.in. poprzez inwestycje, nowe oddziały, poszerzenie oferty czy promocję tego obiektu. Wśród propozycji działań wskazano także rozwój rehabilitacji z wykorzystaniem potencjału wód termalnych. Respondenci wymienili problem związany z dostępem do lekarzy specjalistów oraz uznali za konieczne skrócenie czasu oczekiwania na wizytę.

Kolejne miejsce pod względem istotności zajmuje porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli, na które wskazało 32% respondentów. Mieszkańcy wskazali między innymi potrzebę zwiększenia ilości patroli policyjnych, zwłaszcza nocą. Skuteczne również ich zdaniem mogłoby okazać się zainstalowanie monitoringu.

Szóstym obszarem wymienianym przez ankietowanych jako priorytetowy była pomoc społeczna. W tej dziedzinie mieszkańcy Powiatu Poddębickiego wskazywali m.in. następujące działania: wsparcie dla najzdolniejszych uczniów, dodatki do czynszu dla osób potrzebujących, czy ulgi w innych należnościach. Respondenci wskazali również potrzebę stworzenia pracy społecznej, która pozwoliłaby na usamodzielnienie się osoby zagrożonej wykluczeniem społecznym. Zwrócono także uwagę na problem bezdomności i brak odpowiedniego miejsca dla osób pozostających bez miejsca zamieszkania.

Kolejnymi obszarami priorytetowymi wymienionymi w ankietach były wspieranie osób niepełnosprawnych – 26% oraz kultura fizyczna i turystyka – 26%. Wymieniając propozycję działań w pierwszym wspomnianym obszarze ankietowani wskazywali: potrzebę tworzenia miejsc pracy dla niepełnosprawnych, dofinansowania oraz organizację turnusów rehabilitacyjnych. W obszarze kultury fizycznej i turystyki zdaniem mieszkańców należałoby podjąć inicjatywy związane z rozwojem bazy sportowo – turystycznej oraz organizacją darmowych zajęć wychowania fizycznego. Wskazywano również potrzebę budowy zadaszania nad basenem (obiekt pozostający w gestii Miasta Poddębice) i promocję Powiatu Poddębickiego pod kątem turystyki.

Po 23% wskazań otrzymały takie obszary jak: geodezja, kartografia, kataster oraz edukacja publiczna. Wymieniając propozycję działań ankietowani wskazali potrzebę powszechnego dostępu do baz danych dotyczących geodezji, kartografii i katastru. Dobrym rozwiązaniem kwestii dostępności do danych mogłoby się okazać powstanie e-wydziału geodezji. Respondenci zwrócili również uwagę na założenie ewidencji budynków na terenie Powiatu Poddębickiego. Do obszaru edukacji zgłoszono zaledwie trzy propozycje działań. Mieszkańcy oczekują poprawy warunków nauki poprzez nowe inwestycje i remonty oraz promocję szkół (przy czym respondenci pisali o placówkach edukacyjnych ogólnie bez rozróżnienia na

jednostki prowadzone przez gminy i szkoły ponadgimnazjalne należące do zadań Powiatu). Odnotowano również jeden głos proponujący kształcenie w zakresie samoobrony.

Następnymi obszarami wskazanymi przez 16% ankietowanych były: promocja Powiatu, ochrona przeciwpożarowa i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, a także ochrona środowiska i przyrody. W obszarze promocji Powiatu nie zostały wymienione żadne propozycje działań. Z kolei w obszarze związanym z ochroną przeciwpożarową, jak i ochroną środowiska respondenci najczęściej zgłaszali problemy lokalne, które powinny zostać rozwiązane na szczeblu gminnym. Postulowano np. potrzebę zwiększenia liczby jednostek Ochotniczych Stażów Pożarnych oraz doposażanie ich w niezbędny sprzęt. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na konieczność organizacji szkoleń dla strażaków. W obszarze ochrona środowiska respondenci zasygnalizowali problem „dzikich wysypisk”, w celu zapobiegania tego typu praktykom proponowano zwiększenie wysokości kar dla osób wywożących śmieci do lasu. Kolejnym problemem zgłaszanym przez mieszkańców było kłusownictwo – mieszkańcy stwierdzili, iż należy podjąć działania przeciwdziałania temu negatywnemu zjawisku.

Kolejne obszary działań, na które wskazywał co dziesiąty z ankietowanych to: ochrona praw konsumenta, rolnictwo, leśnictwo, rybactwo śródlądowe oraz kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami. W pierwszym wymienionym obszarze respondenci oczekują bezpłatnej pomocy w problemach konsumenckich oraz łatwiejszego dostępu do informacji o prawach konsumenta. W obszarze rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego proponowano stworzenie możliwości dla rolnictwa ekologicznego oraz odpowiednie dopłaty dla tej działalności, polepszenie zagospodarowania lasów oraz zarybianie akwenów wodnych, a także budowa stanowisk wędkarskich. W ramach kultury, ochrony zabytków i opieki nad nimi nie wymieniono żadnych inicjatyw.

Przedostatnie miejsce w rankingu działań priorytetowych dla Powiatu zajęły: współpraca z organizacjami pozarządowymi, utrzymanie Powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, jak również ochrona przeciwpowodziowa po 6% wskazań.

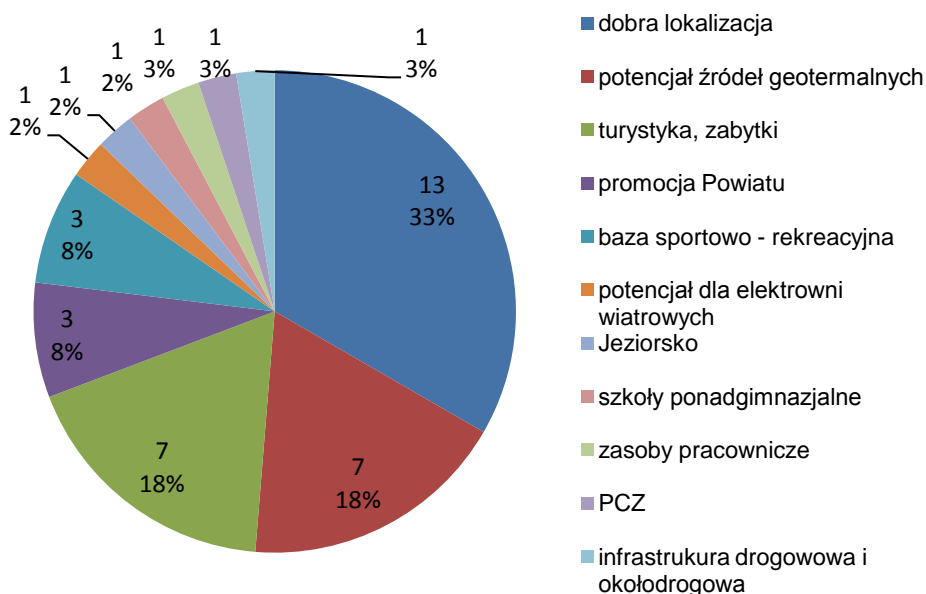
Najmniej istotne z punktu widzenia mieszkańców są inicjatywy związane z gospodarką wodną, na co wskazała tylko jedna osoba, stanowi to 3% ankietowanych. Żaden z respondentów nie podjął jednak próby wskazania działań jakie należy ich zdaniem zrealizować w powiecie.

Kolejne pytanie dotyczyło wskazania mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń Rozwoju Powiatu Poddębickiego. Odpowiedzi respondentów uporządkowano tematycznie i przedstawiono w formie graficznej na kolejnych wykresach.

Respondenci wśród mocnych stron Powiatu najczęściej wymieniali jego korzystne położenie (33%) w centrum województwa, bliskość autostrady A2 oraz sąsiedztwo dużego miasta Łodzi. Kolejne atuty wskazane przez 17% ankietowanych to: źródła geotermalne i turystyka. Ankietowani wskazywali również na obecność ciekawych zabytków i zasobów

przyrodniczo – turystycznych na terenie Powiatu Poddębickiego. Według 8% wskazań atutami Powiatu są: baza sportowo - rekreacyjna i promocja Powiatu. Tylko dwie osoby nie dostrzegły żadnych mocnych stron Powiatu Poddębickiego. Dziewięciu ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

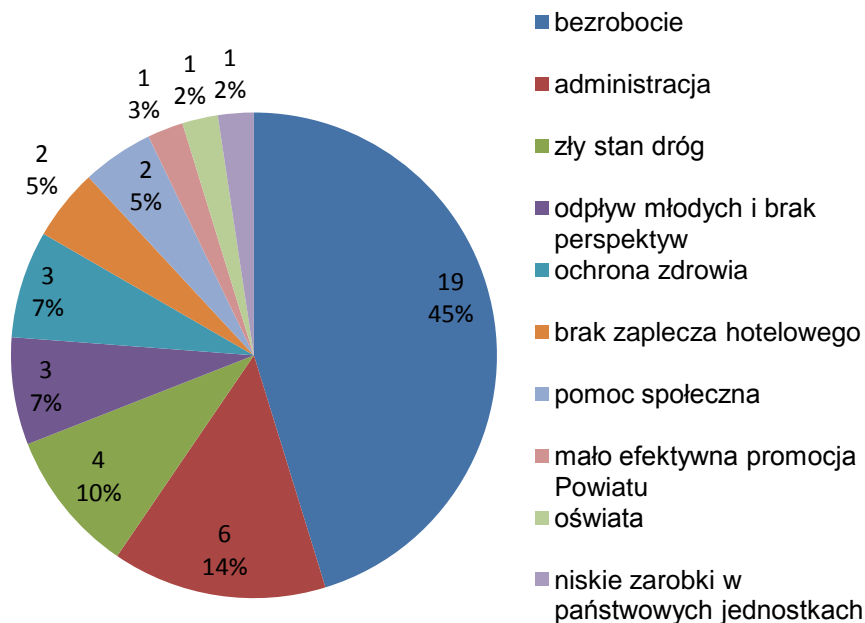
Wykres 17. Atuty Powiatu Poddębickiego w opinii mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Kwestiami, które mieszkańcy wskazali jako słabe strony Powiatu Poddębickiego było przede wszystkim bezrobocie i brak miejsc pracy – 46% wskazań. Ankietowani podkreślali także problem związany z brakiem inwestorów zewnętrznych. Kolejne miejsce w słabych stronach Powiatu zajmowało funkcjonowanie administracji publicznej (np. wydział komunikacji), wskazało na ten obszar 14% respondentów. W opinii co dziesiątego respondenta problemem i słabą stroną Powiatu jest zły stan infrastruktury drogowej (przy czym należy podkreślić, iż mieszkańcy pisali również o stanie dróg gminnych).

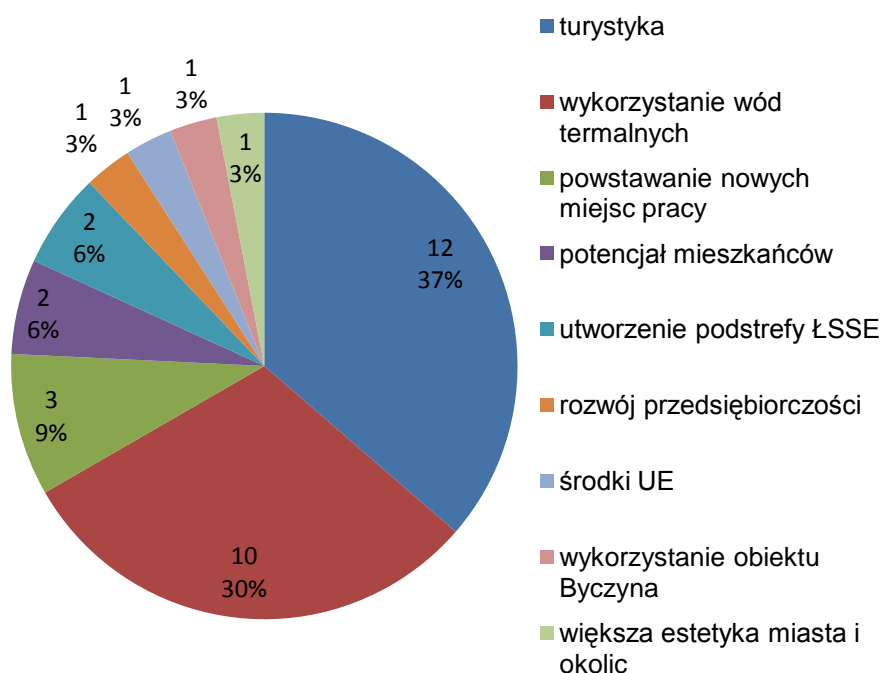
Wykres 18. Braki, problemy Powiatu Poddębickiego w opinii mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Szanse na rozwój Powiatu Poddębickiego mieszkańcy dostrzegają głównie w turystyce. Wskazała na ten obszar ponad jedna trzecia ankietowanych (37%). Według nich turystyka powinna się rozwijać w oparciu o wody termalne (30%) i związane z nimi baseny, znajdujące się na omawianym obszarze. Mieszkańcy zwracają uwagę na możliwość wykorzystania ich właściwości leczniczych i rehabilitacyjnych. Respondenci dostrzegają również potencjał tkwiący w zbiorniku Jeziorsko i widzą szanse wykorzystania go do celów turystyczno – rekreacyjnych. Następną szansę rozwoju ankietowani odnajdują w powstawaniu nowych miejsc pracy – 9% wskazań, co przyczyniłoby się do zmniejszenia bezrobocia. Skuteczne w realizowaniu tego działania mogłoby być przyciągnięcie na teren Powiatu inwestorów i kapitału zewnętrznego.

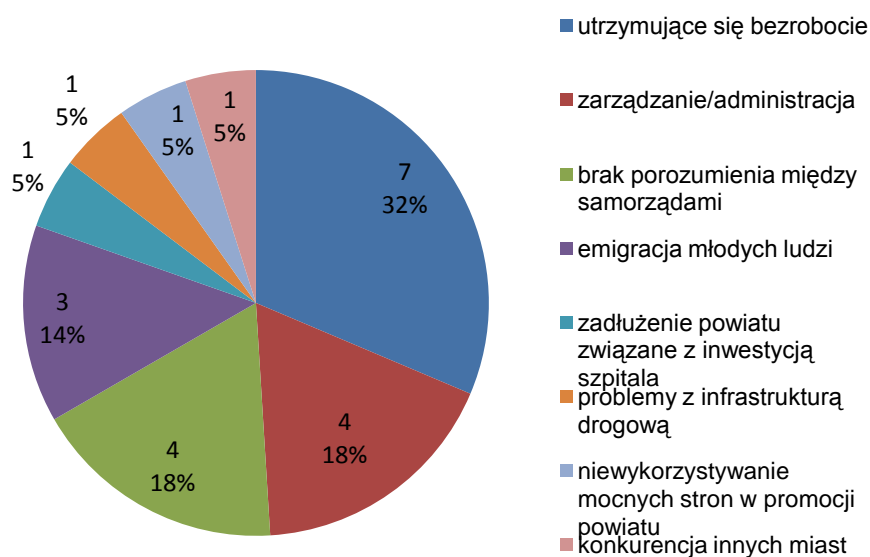
Wykres 19. Kluczowe szanse rozwoju Powiatu w opinii mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Główne zagrożenie dla Powiatu Poddębickiego, w opinii mieszkańców, stanowi utrzymujące się bezrobocie i brak nowych miejsc pracy – 32% wskazań. Respondenci zwracali także uwagę na kwestie związane z funkcjonowaniem zarządzania (problem niestabilności władz – zmiana ekipy) i ograniczoną współpracą pomiędzy samorządami (18% wskazań). Następnym zagrożeniem, na które wskazali ankietowani mieszkańcy było zjawisko emigracji młodych osób z Powiatu – 14% wskazań. Główne powody odpływu młodych poddębiczian są uwarunkowane poszukiwaniem pracy.

Wykres 20. Główne zagrożenia Powiatu w opinii mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

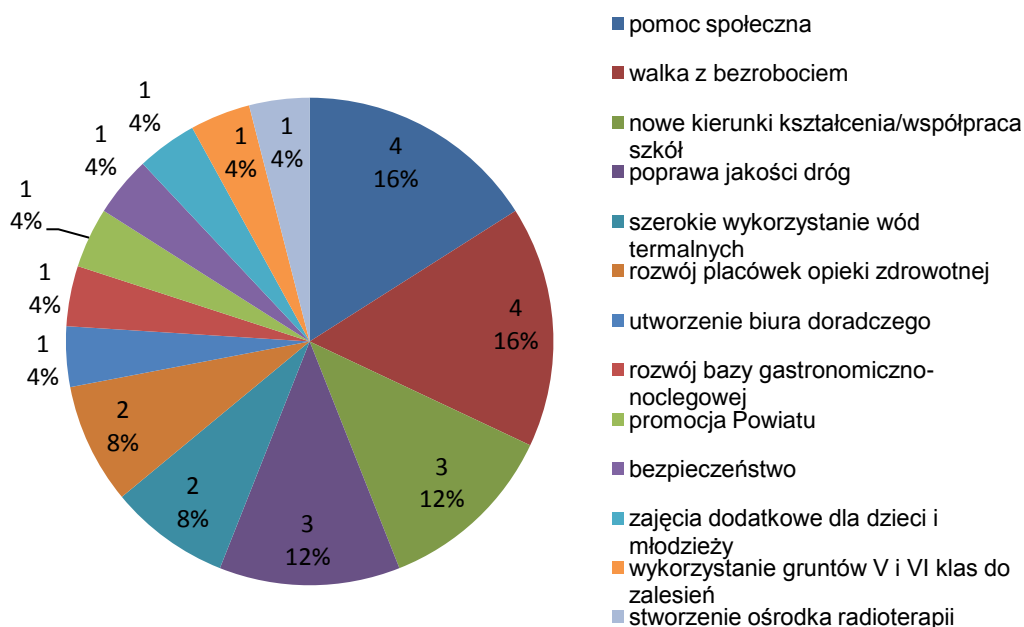
4.2. PODSUMOWANIE INFORMACJI Z BADANIA ANKIETOWEGO ORAZ WYWIADU GRUPOWEGO – OPINIE INSTYTUCJI

W badaniu ankiетowym wzięły udział następujące instytucje z Powiatu Poddębickiego:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poddębicach,
- Powiatowy Urząd Pracy w Poddębicach,
- Bank Spółdzielczy w Poddębicach,
- Poddębickie Centrum Zdrowia sp. z o. o.,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Poddębicach,
- SP w Kłodnej (gm. Wartkowice),
- Nadleśnictwo Poddębice,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wartkowicach,
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Pęczniewie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Wartkowicach,
- Poddębicki Dom Kultury i Sportu,
- Powiatowa Biblioteka Publiczna w Poddębicach,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Poddębicach.

W pierwszym pytaniu poproszono ankiетowanych o wskazanie priorytetów rozwoju Powiatu Poddębickiego, w perspektywie krótkoterminowej i długoterminowej. Uzyskane wyniki prezentują poniższe wykresy:

Wykres 21. Priorytety w perspektywie 3 lat w opinii głównych reprezentantów Powiatu

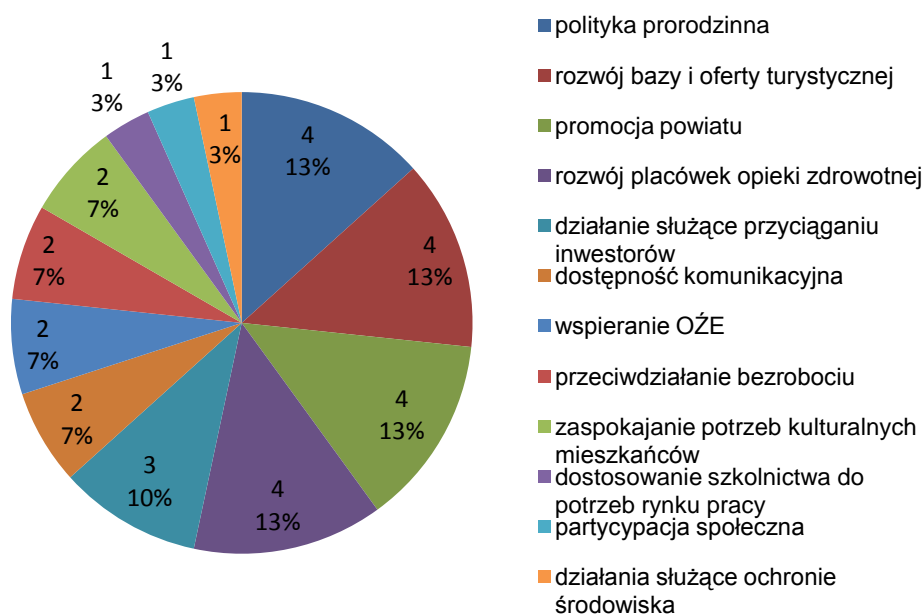

Źródło: Opracowanie własne

Najbardziej istotnymi obszarami w perspektywie krótkoterminowej pozostają pomoc społeczna i wspieranie osób niepełnosprawnych oraz walka z bezrobociem – 16% wskazań. Wśród

wymienianych działań ankietowani wskazywali na poprawę warunków umożliwiających uprawianie sportu i rekreacji osobom niepełnosprawnym oraz poszerzenie oferty programów edukacyjno – korekcyjnych dla osób uzależnionych. Istotne jest również budowanie więzi społecznych. W opinii głównych interesariuszy ważne jest tworzenie nowych miejsc pracy i aktywizacja lokalnego rynku pracy. Następne krótkookresowe działania należy podjąć w infrastrukturze drogowej, a mianowicie w poprawie jakości dróg na terenie Powiatu Poddębickiego oraz w przygotowaniu nowych kierunków kształcenia zgodnie z zapotrzebowaniem na lokalnym rynku pracy. Wskazano, iż w Powiecie pożądanymi kierunkami są: turystyka, hotelarstwo, rehabilitacja. Podkreślono konieczność współpracy szkół z lokalnymi pracodawcami i instytucjami rynku pracy. Zwrócono również uwagę na rozwój nowoczesnego szkolnictwa zawodowego. Warto poprawić jakość kształcenia w szkołach poprzez wymiany międzynarodowe, szkolenia, warsztaty w domach kultury oraz zajęcia prowadzone w bibliotekach. Kolejne krótkookresowe priorytety w opinii respondentów (8% wskazań) to szerokie wykorzystanie wód termalnych oraz rozwój placówek opieki zdrowotnej. Pozostałe propozycje to: stworzenie ośrodka radioterapii, wykorzystanie gruntów V i VI klasy do zalesień oraz organizacja zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży.

Wykres 22. Priorytety w perspektywie 5 - 10 lat w opinii głównych reprezentantów Powiatu

Źródło: Opracowanie własne

Do głównych priorytetów w perspektywie 5 – 10 lat, interesariusze zaliczyli działania z obszarów: polityki prorodzinnej, zwiększenia bazy i oferty turystycznej, promocji Powiatu oraz rozwoju placówek opieki zdrowotnej. Wskazane działania to m.in.: zwiększenie oferty turystycznej poprzez efektywniejsze wykorzystanie walorów krajobrazowych, historii regionu, kultury i tradycji Powiatu Poddębickiego. Warto także podejmować działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego. Kolejne działania to budowanie marki Powiatu i promocja pod kątem turystycznym, uzdrowiskowym i inwestycyjnym. Respondenci podkreślili, iż warto kreować pozytywny wizerunek regionu. Zaproponowano także utworzenie placówki opiekuńczo –

wychowawczej oraz ośrodka do walki z uzależnieniami. Główni reprezentanci Powiatu widzą szerokie możliwości w wykorzystaniu wody geotermalnej, m.in. do celów leczniczych i rehabilitacyjnych, ważne jest dla nich również promowanie zdrowego stylu życia. Kolejne wskazane obszary działań dotyczą przyciągania inwestorów do Powiatu, tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości oraz utworzenia podstrefy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie Powiatu Poddębickiego. Ankietowani dostrzegają potrzebę zwiększenia dostępności komunikacyjnej, poprzez rozbudowę dróg i rozwój usług transportowych. Następnie wskazano działania dotyczące wspieranie odnawialnych źródeł energii, respondenci dostrzegają przy tym potrzebę wykorzystania alternatywnych źródeł w dłuższej perspektywie czasowej. Do pozostałych wskazanych w ankiecie priorytetów w perspektywie 5 – 10 lat należą działania służące ochronie środowiska oraz szeroko rozumiana partycypacja społeczna, m.in.: budowanie społeczeństwa obywatelskiego, które współuczestniczyłoby w podejmowaniu przez Powiat kluczowych decyzji.

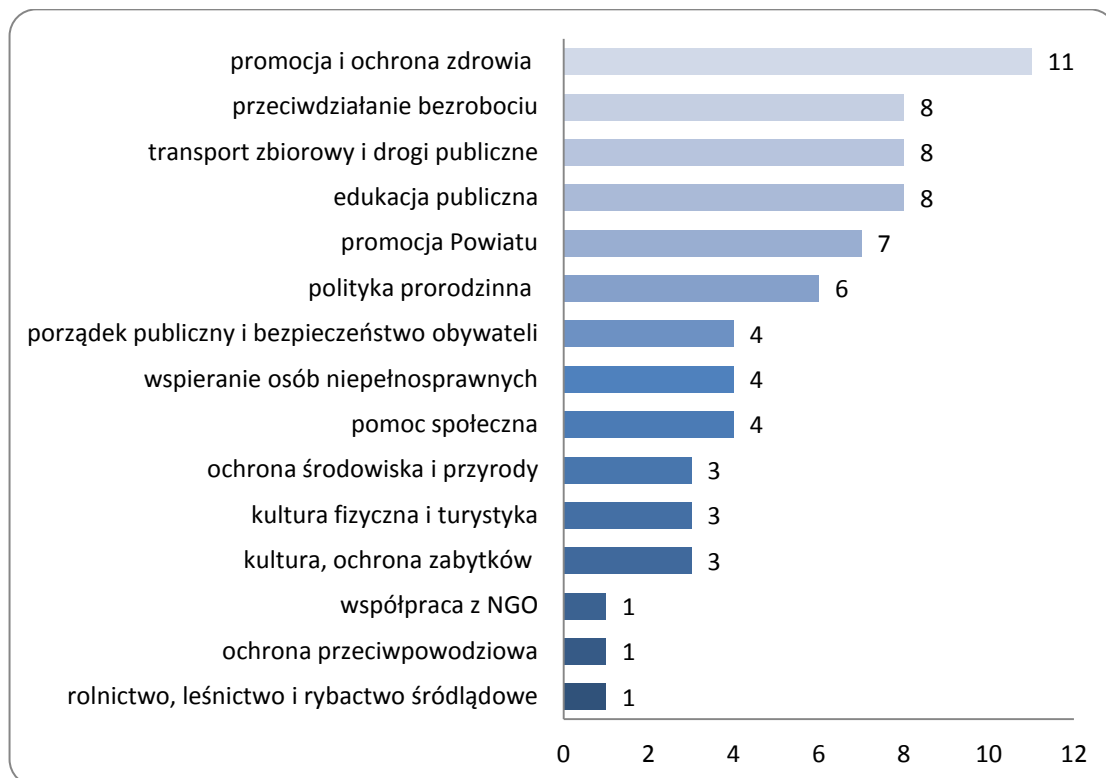
W drugim pytaniu respondenci zostali poproszeni o wybranie 5 z wymienionych 23 obszarów, które ich zdaniem powinny być kluczowe dla władz Powiatu w najbliższych 5 latach.

Ankietowani uznali za kluczowe następujące obszary:

- promocja i ochrona zdrowia – 11 wskazań,
- przeciwdziałanie bezrobociu – 8 wskazań,
- transport zbiorowy i drogi publiczne – 8 wskazań,
- edukacja publiczna – 8 wskazań,
- promocja Powiatu – 7 wskazań,
- polityka prorodzinna – 6 wskazań.

Odpowiedzi wskazane przez instytucje obrazuje kolejny wykres:

Wykres 23. Obszary priorytetowe w działaniach Powiatu w opinii głównych reprezentantów

Źródło: Opracowanie własne

W pytaniu trzecim respondenci wskazywali kluczowe projekty/inicjatywy, które leżą w gestii danej jednostki oraz działania, które miałyby być realizowane przez Starostwo. Interesariusze wskazywali cel/założenia projektu oraz oczekiwane efekty.

Wskazano następujące inicjatywy wraz z oczekiwanymi efektami do realizacji przez jednostki:

W obszarze pomoc społeczna oraz promowanie zdrowia psychicznego

- cel/ założenia: utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej, zatrudnienie psychologa, pedagoga, prawnika w celu świadczenia pomocy specjalnej, pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, wspieranie inicjatyw służących utworzeniu Klubu Integracji Społecznej, współpraca z organizacjami i instytucjami z Powiatu i regionu, działającymi na rzecz rodzin i dzieci, promowanie zdrowia psychicznego, integracja osób z zaburzeniami psychicznymi ze społecznością lokalną, objęcie pomocą psychiczną – pedagogiczną dzieci od najmłodszych lat,
- oczekiwane efekty: zwiększenie oferty robót publicznych oraz prac społeczno – użytecznych, zwiększenie osób świadomych znaczenia wartości zdrowia psychicznego, skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, zapewnienie szansy jak najlepszego wykorzystania możliwości i potencjału dzieci (zapobieganie opóźnieniom i deficytom rozwoju poznawczego i emocjonalno – społecznego).

W obszarze pozyskiwania środków zewnętrznych

- cel/ założenia: maksymalne wykorzystanie środków europejskich na cele służące poprawie jakości życia mieszkańców,

- oczekiwane efekty: przeciwdziałanie bezrobociu, uatrakcyjnienie szkolnictwa zawodowego, realizacja projektów/programów dotyczących przemocy i ofiar przemocy w rodzinie przy pomocy środków zewnętrznych.

W obszarze ochrony zdrowia

- cel/ założenia: utworzenie ośrodka radioterapii, budowa lądowiska,
- oczekiwane efekty: kompleksowe leczenie nowotworów, zmniejszenie umieralności na nowotwory, szybszy transport pacjentów do szpitala, a tym samym szybsze poddawanie diagnostyce i leczeniu.

W obszarze inwestycji w szkolnictwo

- cel/ założenia: remont internatu, utrzymanie sieci szkół,
- oczekiwane efekty: bardziej efektywne wykorzystanie internatu, szkoła blisko ucznia, uczeń w swoim środowisku, zmniejszenie wydatków na dowożenie uczniów, zmniejszenie problemów wychowawczych i bieżące ich rozwiązywanie.

W obszarze leśnictwa

- cel/założenia: przebudowa dróg leśnych, zwiększanie lesistości Powiatu Poddębickiego, rozwój edukacji przyrodniczo – leśnej dzieci i młodzieży, promocja terenu Powiatu w zakresie łowiectwa i kultury łowieckiej,
- oczekiwane efekty: dostosowanie do wymogów dróg przeciwpożarowych, przeciwdziałania katastrofom, większa świadomość dzieci i młodzieży na temat gospodarki leśnej i środowiska przyrodniczego.

W obszarze rozwoju biblioteki

- cel/założenia: promocja czytelnictwa i kultury, poszukiwanie dla bibliotek odpowiednich źródeł finansowania, rozwój czytelnictwa, konkursy i gadżety dla czytelników, gromadzenie i udostępnianie zbiorów,
- oczekiwane efekty: poprawa jakości lekcji bibliotecznych, zwiększenie liczby czytelników, organizacja spotkań autorskich, tworzenie oferty kulturalnej dla różnych grup czytelników, zgodnie z ich potrzebami, utrzymanie czytelnictwa na wysokim poziomie, wzrost poziomu obsługi czytelników, zwiększenie promocji biblioteki w środowisku lokalnym.

W obszarze poprawy jakości życia mieszkańców

- cel/założenia: zaspokojenie potrzeb społeczno – kulturalnych mieszkańców, likwidacja barier wynikających z nierównego dostępu do kultury poprzez dostosowanie jej do oczekiwań odbiorców (również niepełnosprawnych), więcej działań w zakresie prowadzenia edukacji kulturalnej skierowanych do zainteresowanych grup mieszkańców, kontynuacja i uatrakcyjnienie organizowanych przez Poddębicki Dom Kultury i Sportu konkursów tematycznych oraz działań kształtujących postawy prospołeczne (w tym istniejące Poddębickie Centrum Wolontariatu), rozpowszechniających ideę społeczeństwa obywatelskiego, uwrażliwienie na potrzeby osób niepełnosprawnych. Partnerstwo i realizacja wspólnych inicjatyw lokalnych,
- oczekiwane efekty: stworzenie możliwości uczestnictwa w kulturze dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców, aktywizacja mieszkańców poprzez wytyczenie i realizację wspólnych celów, nabycie przez mieszkańców umiejętności realizacji samodzielnie postawionych celów, nawiązywanie nowych relacji społecznych wśród mieszkańców.

W obszarze wykorzystania wód geotermalnych

- cel/założenia: rozbudowa obiektów geotermalnych,
- oczekiwane efekty: projekt rozbudowy obiektów geotermalnych i ich rola w rehabilitacji i wodolecznictwie, zwiększenie liczby osób korzystających z zabiegów rehabilitacyjnych z wykorzystaniem wód termalnych, utworzenie sanatorium.

Poniżej przedstawiono projekty/inicjatywy wraz z oczekiwanymi efektami, które powinny być podjęte przez Starostwo Powiatowe w Poddębicach w opinii kluczowych reprezentantów Powiatu.

W obszarze rozwoju turystyki

- cel/założenia: rozbudowa infrastruktury turystycznej w oparciu o zasoby naturalne Powiatu, uatrakcyjnienie Powiatu pod względem turystycznym, zagospodarowanie zbiornika Jeziorsko, wsparcie dla zagospodarowania zbiornika małej retencji w miejscowości Góra Bałdrzychowska, współpraca z Gminą Poddębice przy wykorzystaniu wód termalnych – kompleks basenowy, balneologia i rehabilitacja w oparciu o szpital powiatowy, wykorzystanie wód jako ekologiczne źródło ciepła dla odbiorców indywidualnych i grupowych z terenu miasta Poddębice,
- oczekiwane efekty: aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w obszarze turystyki, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy – gospodarstwa agroturystyczne, poprawa wizerunku Powiatu, identyfikacja Powiatu na mapie Polski.

W obszarze aktywizacji rynku pracy

- cel/założenia: utworzenie w Starostwie Powiatowym – punktu konsultacyjnego oraz świadczenie pomocy doradczej w tworzeniu i rozwoju własnych firm (pomoc formalna i merytoryczna, doradztwo w zakresie potrzeb rynku oraz wskazanie możliwości uzyskania wsparcia finansowego), organizowanie szkoleń adresowanych do różnych beneficjentów (przedsiębiorców, bezrobotnych – zamierzających otworzyć własne firmy, rolników, m.in. w sprawie tworzenia grup producentów), stwarzanie przyjaznego

środowiska dla inwestorów i nowych przedsiębiorstw (specjalne strefy ekonomiczne, ulgi), agroturystyka – szansą na aktywność zawodową obszarów wiejskich,

- oczekiwane efekty: spadek bezrobocia, tworzenie rynku pracy, zatrzymanie odpływu młodych osób z Powiatu Poddębickiego, nowe miejsca pracy w agroturystyce,

W obszarze ochrony zdrowia i promocji zdrowego stylu życia

- cel/założenia: rozwój ochrony zdrowia na bazie wód geotermalnych, inwestycja polegająca na montażu kogeneratora w PCZ Sp. z o.o., promocja zdrowego stylu życia oraz kreowanie mody na sport, rekreację ruchową i aktywny styl życia, rozwój PCZ,
- oczekiwane efekty: poprawa efektywności energetycznej szpitala, dezynfekcja termiczna wody, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, niższe koszty ogrzewania, zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu usług medycznych,

W obszarze bezpieczeństwa mieszkańców

- cel/założenia: wznowienie gminnych posterunków policji dostępnych całotygodniowo, wsparcie dla osób zagrożonych przemocą,
- oczekiwane efekty: szybsza interwencja w nagłych przypadkach, większa pomoc przy szkołach.

W obszarze infrastruktury drogowej

- cel/założenia: rozbudowa dróg i transportu publicznego, budowa ścieżek rowerowych
- oczekiwane efekty: poprawa stanu dróg, zapewnienie większej dostępności mieszkańcom Powiatu do usług komunikacji publicznej, poprawa bezpieczeństwa rowerzystów.

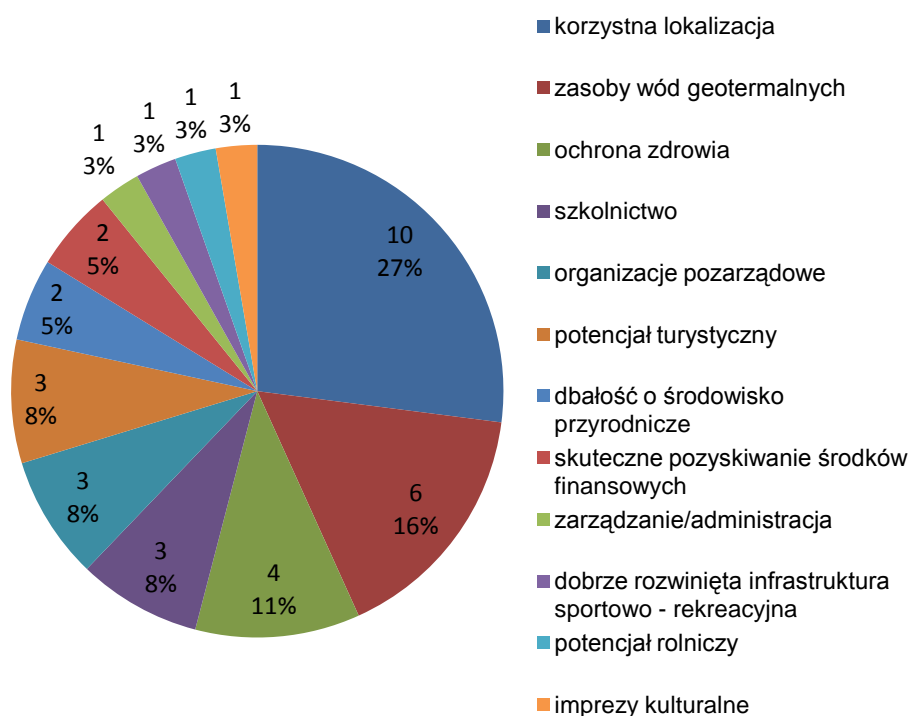
W obszarze pomocy społecznej i infrastruktury społecznej

- cel/założenia: tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju infrastruktury społecznej, integracja społeczna, zwiększenie dostępności do usług prawnika i psychologa, realizowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym wśród dzieci i młodzieży, zapewnienie warunków do leczenia uzależnień od alkoholu i narkotyków, stworzenie systemu wsparcia rodzin z problemami uzależnień oraz wsparcia osób współuzależnionych, utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej, zapewnienie pomocy społecznej dla potrzebujących mieszkańców,
- oczekiwane efekty: podniesienie świadomości mieszkańców Powiatu, aktywizacja osób niepełnosprawnych.

Ponadto ankietowani wskazali, iż Starostwo Powiatowe powinno podjąć działania służące ochronie środowiska.

Kolejne pytanie dotyczyło wskazania mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń Powiatu Poddębickiego, uzyskano następujące wyniki:

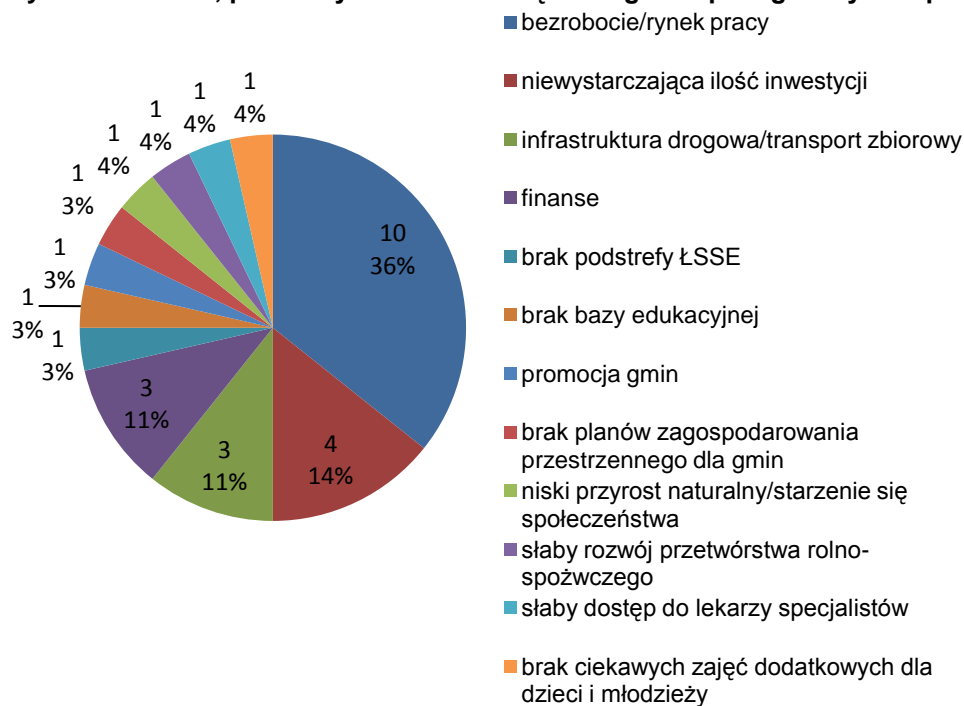
Wykres 24. Atuty Powiatu Poddębickiego w opinii głównych reprezentantów

Źródło: Opracowanie własne

Według głównych interesariuszy do mocnych stron Powiatu Poddębickiego należy przede wszystkim korzystna lokalizacja – 27% wskazań, świadczy o tym centralne położenie, sąsiedztwo autostrady oraz miasta Łodzi. Kolejną mocną stroną Powiatu są zasoby wód geotermalnych i szerokie możliwości jej wykorzystania – 16% wskazań. Następnym atutem na terenie Powiatu Poddębickiego w opinii respondentów jest ochrona zdrowia – 11% wskazań. Ankietowani dostrzegają potencjał tkwiący w nowoczesnym szpitalu, w którym rozwija się balneologia. Skuteczna jest również promocja zdrowia na omawianym obszarze. Kolejnymi mocnymi stronami są szkolnictwo, działanie organizacji pozarządowych oraz potencjał turystyczny – 8%. Ankietowani dostrzegają bogatą ofertę szkół ponadgimnazjalnych oraz wzrastającą gamę kierunków, odpowiadającą zapotrzebowaniu na rynku. Potencjał turystyczny tkwi przede wszystkim w interesujących walorach przyrodniczych. Zwrócono również uwagę na dobre warunki sprzyjające rozwojowi agroturystyki. Dla osób biorących udział w badaniu do mocnych stron zalicza się również dbałość o środowisko przyrodnicze, skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na inwestycje.

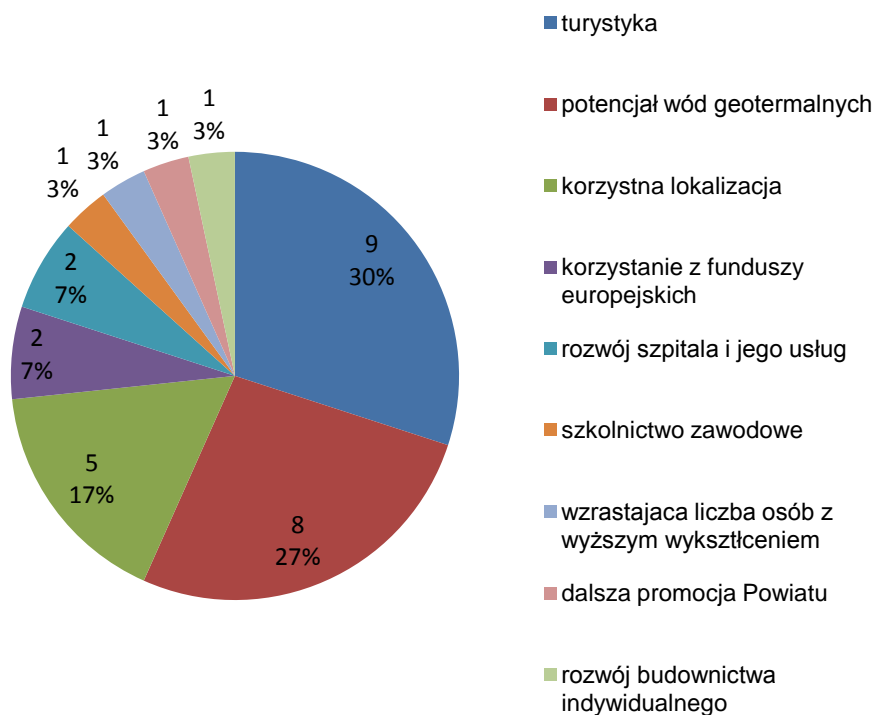
Wykres 25. Braki, problemy Powiatu Poddębickiego w opinii głównych reprezentantów

Źródło: Opracowanie własne

Wskazując na główne słabe strony Powiatu respondenci koncentrowali się na kwestiach związanych z wysokim bezrobociem i brakiem miejsc pracy – 36% wskazań oraz na niewystarczającej ilości inwestycji – 14% wskazań. Kolejne miejsce na liście słabych stron zajmuje infrastruktura drogowa i transport zbiorowy – 11% wskazań. Interesariusze zwracają uwagę, że występują braki, m.in. w jakości dróg oraz dostępności komunikacji publicznej na terenie Powiatu Poddębickiego. W kwestionariuszach wspomniano o obciążeniach finansowych, m.in. spowodowanych restrukturyzacją szpitala. Ponadto do słabych stron należy: brak podstrefy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która stwarzałaby możliwość przyciągania inwestorów na teren Powiatu Poddębickiego. Wspomniano również o braku bazy edukacyjnej do praktycznego kształcenia zawodowego oraz braku koordynacji w działaniach promocyjnych w poszczególnych gminach Powiatu.

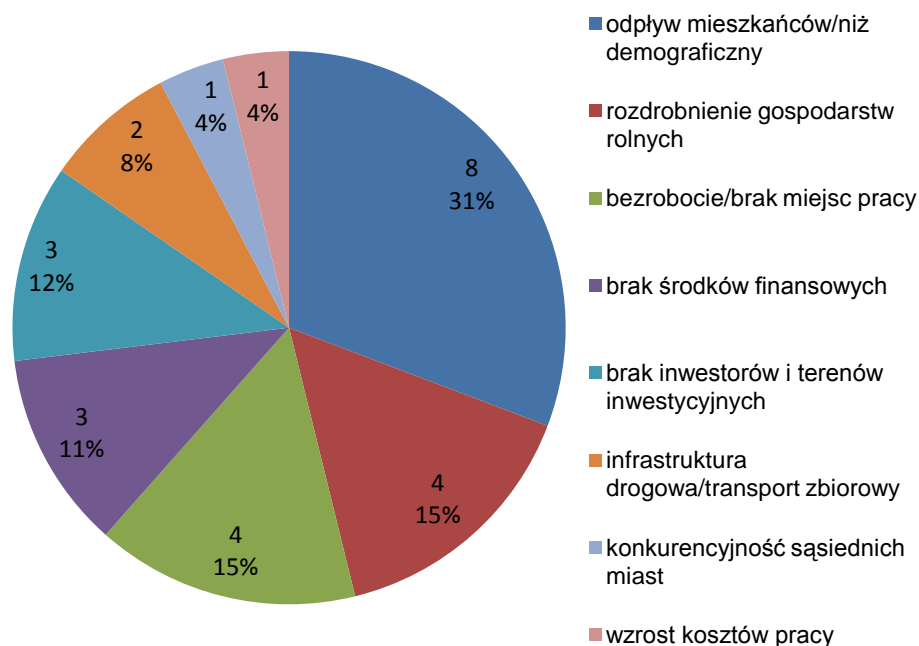
Wykres 26. Szanse rozwoju Powiatu Poddębickiego w opinii głównych reprezentantów

Źródło: Opracowanie własne

Szansę rozwoju Powiatu i wchodzących w jego skład jednostek samorządu respondenci upatrują głównie w działaniach związanych z turystyką – 30% wskazań. W ankietach zwracano wielokrotnie uwagę na potencjał, który tkwi w walorach turystycznych Powiatu Poddębickiego (zbiornik Jeziorsko, rzeka Warta, ZOO Safari, kompleks basenów). Zaproponowano również rozwój agroturystyki – jako formę turystyki wiejskiej stanowiącą alternatywę dla tradycyjnej funkcji gospodarstw rolnych. Następną kluczową szansą rozwoju – 27% wskazań, tkwi w potencjale wód geotermalnych, które dają szerokie możliwości wykorzystania. W ankietach podkreślono przede wszystkim ich zastosowanie w balneologii, lecznictwie i rekreacji. Główni interesariusze wskazują, iż kolejną szansą rozwoju jest korzystna lokalizacja, która wynika z centralnego położenia oraz sąsiedztwa autostrady – 17% wskazań.

Wykres 27. Główne zagrożenia Powiatu w opinii głównych reprezentantów

Źródło: Opracowanie własne

Główne bariery i wyzwania to na chwilę obecą niekorzystne procesy migracyjne i demograficzne. Respondenci wskazywali, iż ucieczka młodych ludzi spowodowana jest brakiem perspektyw i służy przede wszystkim poszukiwaniu pracy (emigracja zarobkowa). Kolejne zagrożenie wskazane przez głównych interesariuszy to rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Coraz trudniej utrzymać się małym gospodarstwom, gdzie produkcja rolna stanowi główne źródło przychodów mieszkańców z gmin Powiatu Poddębickiego. Ponownie w ankietach podkreślono zagrożenie związane z utrzymującym się wysokim bezrobociem, brakiem miejsc pracy.

4.3. PODSUMOWANIE INFORMACJI Z BADANIA ANKIETOWEGO – OPINIE SAMORZĄDÓW

W ramach zbierania informacji na temat najważniejszych kierunków rozwoju Powiatu oraz dotychczasowej współpracy samorządowej o opinię poproszono również przedstawicieli Gmin i Miast zlokalizowanych w granicach administracyjnych Powiatu. Kwestionariusz z pytaniami przekazano do Urzędów w formie zarówno papierowej, jak również elektronicznej. Wypełnione kwestionariusze odesłały cztery z sześciu podmiotów będących adresatami badania:

- Gmina Poddębice,
- Gmina Uniejów,
- Gmina Dalików,
- Gmina Wartkowie.

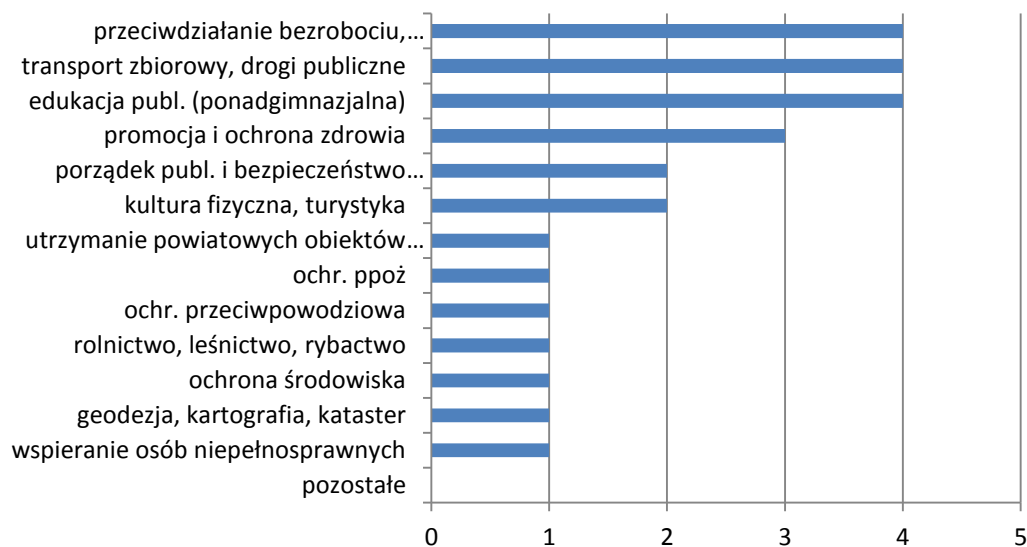
W pytaniu pierwszym proszono o zdefiniowanie najważniejszych kierunków rozwoju gminy. **W perspektywie krótkoterminowej** w ankietach wskazywano na potrzebę rozwoju infrastruktury drogowej i okołodrogowej (Gmina Poddębice, Gmina Uniejów), stworzenie odpowiednich warunków dla inwestorów i rozwoju przedsiębiorczości w celu utrzymania obecnych i tworzenia nowych miejsc pracy (Gmina Dalików, Gmina Uniejów), jak również podkreślony przez Gminę Uniejów rozwój infrastruktury uzdrowiskowej. **Z punktu widzenia kolejnych 5 – 10 lat** istotne wydają się samorządom głównie inwestycje i projekty związane z rozwojem turystyki zdrowotnej, rehabilitacyjnej i rekreacyjnej wykorzystującej posiadane zasoby wód geotermalnych i środowiska przyrodniczego (rzeka Warta, zbiornik Jeziorsko), zaś Gmina Dalików przewiduje, iż w tym czasie należy brać pod uwagę inwestycje związane z infrastrukturą drogową oraz wodno-kanalizacyjną. Na liście celów strategicznych wskazywanych przez Gminę Uniejów znajduje się również zrównoważony rozwój infrastruktury na potrzeby mieszkańców i osób przyjezdnych uwzględniający nie tylko poprawę stanu infrastruktury drogowej i położonej w pasie drogi, ale także: wspieranie czystości i ochrony środowiska; uporządkowanie i odnowę starej tkanki miejskiej; dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców; rozwój infrastruktury teleinformatycznej. W głównych kierunkach rozwoju uwzględniono także potrzebę dostosowywania oferty edukacyjnej (na co wskazano również w ankiecie Gminy Dalików), kształcenia zawodowego i ustawicznego do potrzeb lokalnego rynku.

Kolejne pytanie dotyczyło **priorytetów rozwojowych Powiatu**. W opinii samorządów lokalnych Powiat Poddębicki powinien skupić się przede wszystkim na systematycznym rozwoju i poprawie stanu dróg Powiatowych. Gmina Wartkowice zwróciła dodatkowo uwagę na konieczność rozbudowy systemu transportu zbiorowego, tworzenia miejsc pracy oraz dostosowywania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy. W dalszej perspektywie czasowej podkreślano, iż istotne dla Powiatu powinno być zaangażowanie się w rozwój turystyki rehabilitacyjnej, zdrowotnej i rekreacyjnej (Gmina Poddębice), rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego (Gmina Wartkowice). Ponownie zaakcentowano wagę działań związanych z poprawą funkcjonowania bazy edukacyjnej (z naciskiem na szkolnictwo zawodowe) oraz tworzenie warunków odpowiednich dla rozwoju działalności gospodarczej (Gmina Wartkowice, Gmina Dalików).

W pytaniu nr 3 przedstawiono respondentom 23 obszary aktywności pozostające w kompetencjach Powiatu. Każdy z ankietowanych został poproszony o wskazanie tych obszarów, z którymi związane są kluczowe potrzeby rozwoju jego Gminy. Po zsumowaniu wszystkich danych widać, iż podobnie, jak we wcześniejszych wypowiedziach najważniejsze są kwestie dotyczące infrastruktury drogowej, transportu, edukacji ponadgimnazjalnej oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy (wykres nr 28).

Wykres 28. Obszary kluczowych potrzeb Gmin pozostające w kompetencjach Powiatu

Źródło: Opracowanie własne

Kolejne pytanie dotyczyło **aktywności podejmowanych przez poszczególne Gminy wspólnie z Powiatem**. Tylko Gmina Uniejów zadeklarowała, iż w okresie minionych 5 lat nie uczestniczyła w żadnych projektach realizowanych wspólnie z Powiatem (ze względów finansowych). Pozostałe jednostki, które wzięły udział w ankiecie, przeprowadzały wspólne działania w zakresie rozbudowy infrastruktury drogowej (Lubocha – Panaszew, Stary Gostków), przygotowania uzbrojonych terenów inwestycyjnych w Gminie Wartkowie (sieć wodociągowa, suw, sieć kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków) oraz wykorzystania potencjału wód geotermalnych do celów wodolecznictwa, rekreacji oraz ciepłownictwa (Gmina Poddębice). Mając na uwadze przyszłe plany rozwoju poszczególnych Gmin ich przedstawiciele oczekują od Starostwa Powiatowego pomocy i zaangażowania się w działania dotyczące np. modernizacji infrastruktury drogowej łączących jednostki, a także wokół zrewitalizowanych już części miejscowości (np. centrum Poddębic), poprawy dostępności komunikacyjnej powstałych obiektów (np. sportowo-rekreacyjnych). Umożliwi to ich zdaniem wzrost liczby turystów napływających na teren Powiatu, zwiększy zainteresowanie inwestorów, a w efekcie zwiększy liczbę dostępnych miejsc pracy. Gmina Wartkowie podkreśliła również potrzebę realizacji wspólnych projektów dotyczących gospodarki wodnej (budowy zbiorników retencyjnych, modernizacji istniejących systemów melioracji użytków rolnych) oraz działań z zakresu edukacji publicznej i prowadzenia polityki prorodzinnej.

Na zakończenie ankiety respondenci zostali poproszeni o wskazanie mocnych i słabych stron Powiatu Poddębickiego, jak również kluczowych szans i zagrożeń jego rozwoju. Tylko Gmina Uniejów uznała, iż brak jakichkolwiek mocnych stron w Powiecie Poddębickim. Pozostałe trzy Gminy wśród atutów Powiatu wymieniały:

- zasoby wód geotermalnych – 3 wskazania,

- dogodne położenie (centrum Polski, sąsiedztwo Łodzi) i skomunikowanie (droga krajowa, bliskość autostrady) – 3 wskazania,
- ofertę placówek ochrony zdrowia,
- dobrze rozwiniętą produkcję rolniczą (producenci mleka, hodowla bydła i trzody chlewnej, uprawa warzyw, owoców, zbóż, ziemniaków) i jej wysoką jakość,
- zbiornik wodny Jeziorsko.

Podstawowe braki i problemy Powiatu to zdaniem respondentów głównie:

- wysoki wskaźnik bezrobocia – 3 wskazania,
- słabość gospodarcza i niewielkie zróżnicowanie branżowe podmiotów gospodarczych (mała liczba firm wytwórczych) – 3 wskazania,
- niski poziom zamożności społeczeństwa,
- upolitycznienie,
- niedostateczny transport zbiorowy oraz zła jakość dróg,
- wielkość jednostki administracyjnej (mała obszarowo i ludnościowo),
- niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki medycznej.

Szanse na rozwój Powiatu ankietowani upatrują przede wszystkim we właściwym wykorzystaniu:

- potencjału wód geotermalnych w lecznictwie i rekreacji (wzrastającym zainteresowaniu turystyką zdrowotną) – 3 wskazania,
- centralnego położenia oraz bliskości aglomeracji (Łódź, Warszawa, Poznań) i dostępu do międzynarodowych węzłów komunikacyjnych – 2 wskazania,
- zainteresowania inwestorów wynikającego z korzystnej lokalizacji i skomunikowania,
- zasobów zbiornika Jeziorsko,
- potencjału współpracy z samorządami w zakresie pozyskiwania inwestorów (przedsiębiorców) w branży m. in. przetwórstwa rolno – spożywczego,
- potencjału utworzenia strefy ekonomicznej albo wydzielenia terenów pod działalność firm.

Do najistotniejszych barier rozwoju zaliczono w ankietach:

- dalszy wzrost bezrobocia, konieczność poszukiwania miejsc pracy poza granicami administracyjnymi Powiatu i kraju – 2 wskazania,
- negatywne tendencje demograficzne, starzejące się społeczeństwo – 2 wskazania,
- wysoki poziom zadłużenia,
- uzależnienie inwestycji rozwojowych od środków zewnętrznych,
- brak stabilnych i opłacalnych cen zbytu na płody rolne,
- wyjście gmin z Powiatu,
- konflikt na linii Gmina Poddębice – Gmina Uniejów.

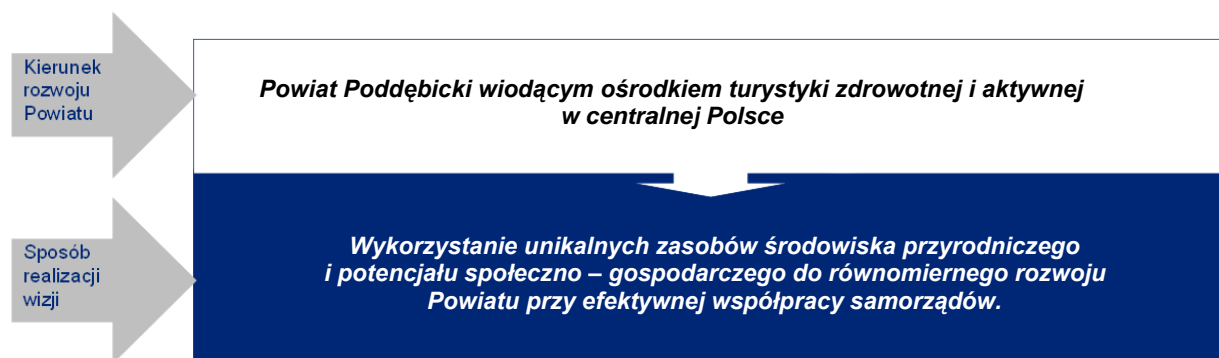
5. Misja i wizja

Misja i wizja porządkują przyszłość Powiatu, wyznaczają ramy, w których ma być realizowana strategia oraz stanowią one wzorzec określający jej tożsamość, charakter oraz sposób postępowania. Określenie misji i wizji przedsięwzięcia pozwala stworzyć fundamenty dla zamierzonych działań i opcji.

Analiza sytuacji obecnej Powiatu na podstawie m.in. dostarczonych przez Starostwo Powiatowe informacji oraz badania przeprowadzonego wśród mieszkańców, radnych i reprezentantów kluczowych instytucji, pozwoliło na zebranie danych i informacji niezbędnych do opracowania misji i wizji Powiatu Poddębickiego na najbliższe lata.

Celem wyznaczenia misji i wizji jest określenie optymalnego kierunku rozwoju Powiatu w przyszłości oraz wyznaczenie ram dla działań realizowanych w Strategii. Wizja określa stan docelowy, do osiągnięcia którego Powiat będzie dążyć w perspektywie najbliższych siedmiu lat. Jest ona generalną deklaracją obrazującą planowany proces rozwoju, który służyć ma poprawie sytuacji Powiatu i jego mieszkańców w perspektywie kilku/kilkunastu lat. Warunkiem realizacji ustalonej misji jest podjęcie szeregu działań, które spowodują systematyczny, trwały wzrost gospodarczy i rozwój instytucjonalny, co w efekcie doprowadzi do podniesienia poziomu życia mieszkańców oraz świadczonych na ich rzecz usług publicznych. Natomiast misja określa sposób osiągnięcia stanu docelowego – wizji. Zdefiniowanie misji i wizji jest kluczowym elementem Strategii, któremu podporządkowane są główne cele realizowane przez Powiat oraz działania przez nią podejmowane.

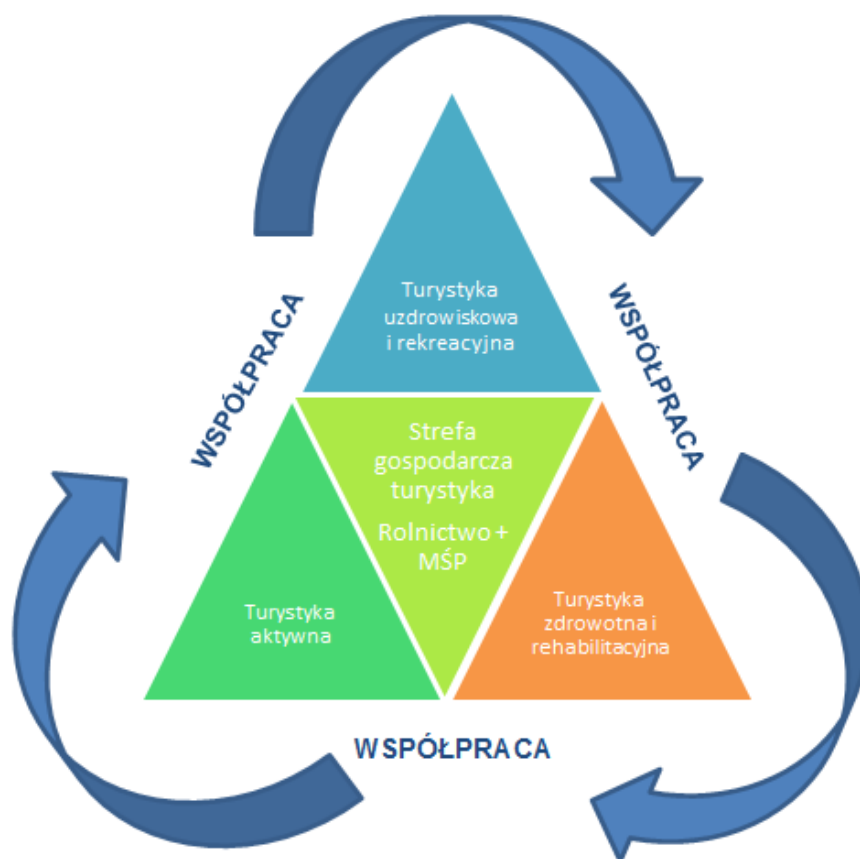
Rysunek 19. Misja, wizja Powiatu Poddębickiego

Źródło: Opracowanie własne

Celem zdefiniowania misji Powiatu Poddębickiego jest określenie roli, jaką władze Powiatu mają pełnić w dążeniu do najbardziej pożądanego przyszłego jego kształtu - wizji, w oparciu o posiadane zasoby i z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców Powiatu oraz kluczowych interesariuszy. Sformułowana powyżej wizja określa wytyczne dotyczące kierunku i sposobu działania władz samorządowych Powiatu przyjętego na okres do 2020 roku.

Rysunek 20. Główne zasoby

Źródło: Opracowanie własne

6. Strategiczne kierunki rozwoju

Misja i wizja Powiatu stanowią jedynie związane odzwierciedlenie ambicji władz samorządowych Powiatu, jej mieszkańców oraz kluczowych interesariuszy związanych ze stanem docelowym, do którego Powiat dąży w przyszłości. Cele strategiczne wskazują natomiast pożądane kierunki rozwoju, konkretyzując obszary na jakie władze samorządowe Powiatu powinny ukierunkować swoje działania.

Diagnoza społeczno-gospodarcza i przeprowadzona na jej podstawie analiza SWOT, jak również wyniki sondażu społecznego pozwoliły na określenie trzech strategicznych celów rozwoju Powiatu Poddębickiego:

A. Rozwój funkcji turystycznej Powiatu

B. Poprawa jakości życia mieszkańców

C. Infrastruktura techniczna Powiatu

Powiat Poddębicki, podobnie jak inne jednostki samorządu lokalnego, zarówno na terenie województwa łódzkiego, jak i w innych województwach, dysponuje ograniczonymi zasobami w kontekście realizacji wszystkich wymienionych powyżej celów strategicznych. W związku z powyższym należy zadbać o to, aby w pierwszej kolejności realizowane były cele niezbędne do właściwego funkcjonowania Powiatu.

6.1. Cel strategiczny A

Rozwój funkcji turystycznej Powiatu

Cel operacyjny A.1.

Turystyka zdrowotna i uzdrowiskowa

Jednym z zasobów Powiatu Poddębickiego wskazywanym jako niewątpliwy atut tego rejonu zarówno przez mieszkańców, jak i władze, który może stać się intensywnym bodźcem dla rozwoju całego obszaru, są pokłady wód geotermalnych zlokalizowane w Uniejowie i Poddębicach. O ile Gmina Uniejów jest już dziś dobrym przykładem efektywnego wykorzystywania potencjału zawartego w pokładach wód podziemnych, w oparciu o które stworzono kompleks rekreacyjno – uzdrowiskowy „Tremy Uniejów”³², o tyle powinien on stanowić priorytetowy kierunek rozwoju również dla aktywności władz powiatowych, do których jednostek organizacyjnych zalicza się Poddębickie Centrum Zdrowia Sp z o.o. Na ten aspekt rozwoju dziedziny lecznictwa bazującej na zdrowotnych właściwościach wody wskazuje także Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 zaliczając do wyzwań rozwojowych regionu m.in. „wykreowanie marki i popytu na usługi balneologiczne i uzdrowiskowe”.

Wody termalne występujące w Poddębicach posiadają temperaturę od 65 do 72⁰C. Ze względu na fakt, że są to wody słabo zmineralizowane typu chlorkowo - sodowego, mogą mieć zatem zastosowanie w balneologii i rekreacji. Do niewątpliwych zalet tego rodzaju źródeł energii należą:

- nieszkodliwość dla środowiska,
- możliwość pozyskiwania w pobliżu miejsca użytkowania,
- dostępność niezależnie od warunków pogodowych,
- niskie koszty eksploatacyjne instalacji.

W celu wykorzystania endogenicznego potencjału związanego z zasobami wód geotermalnych zaleca się stworzenie oferty ukierunkowanej na turystykę zdrowotną i uzdrowiskową, co jest obecnie ogólnosiątkowym trendem. Coraz więcej osób łączy wypoczynek z zabiegami poprawiającymi zdrowie i urodę. Ponadto w związku z negatywnymi tendencjami demograficznymi (starzenia się społeczeństwa) coraz powszechniejsze zastosowanie będą mieć właśnie zabiegi z zakresu wodolecznictwa. To jedna z najstarszych dziedzin medycyny uzdrowiskowej wykorzystująca lecznicze właściwości wód podziemnych i borowin. Wodolecznictwo (balneologię) stosuje się zwłaszcza w przypadku chorób przewlekłych.

Rozwój turystyki zdrowotnej i uzdrowiskowej oznacza potrzebę rozbudowy odpowiedniej infrastruktury oraz zaopatrzenie w urządzenia, które umożliwiają leczenie. Należy zwrócić także uwagę na fakt, że coraz częściej klienci oprócz leczenia chcą korzystać również z innych usług, np. rekreacyjnych, pielęgnacyjnych czy kosmetycznych. W związku z tym należy stworzyć jak najszerszą bazę usług dla klientów pragnących zaznać przy okazji innych atrakcji.

---

³² <http://www.termyuniejow.pl/>

W celu stworzenia kompleksowej oferty skierowanej do klientów turystyki zdrowotnej i uzdrowiskowo - sanatoryjnej niezbędny staje się rozwój Poddębickiego Centrum Zdrowia jako ośrodka świadczącego usługi medyczne na wysokim poziomie. Powiązanie oferty szpitala z usługami balneologii oraz bogatą ofertą rekreacyjną (np. gminy Uniejów, Pęczniew) stworzy szansę na wykreowanie rozpoznawalnej marki Powiatu jako ośrodka turystyki zdrowotnej, uzdrowiskowej i rekreacyjnej.

Dotarcie do potencjalnego klienta wymagać będzie podjęcia szeregu działań marketingowych i promocyjnych. Szczególnie efektywna w tym zakresie będzie systematyczna współpraca z gminami wchodzącymi w skład Powiatu, oferującymi komplementarne usługi. Dzięki temu możliwe będzie stworzenie spójnej i szerokiej oferty takiej jak np. „Kraina bez barier - Centrum Wodolecznictwa i Rekreacji w Poddębicach” w oparciu o wykorzystanie miejscowych wód geotermalnych” - projektu wspólnego Powiatu Poddębickiego i Gminy Poddębice. W szczególności należy położyć nacisk na promocję balneologii, która biorąc pod uwagę ogólnokrajowe tendencje demograficzne, będzie znajdować coraz to nowych odbiorców.

Zwiększenie zainteresowania turystyką zdrowotną i uzdrowiskową związane jest również z promocją zdrowego stylu życia. Działanie to może być realizowane przez władze Powiatu i podległe jednostki terytorialne np. poprzez tematyczne zajęcia w szkołach, konkursy, wydarzenia i dostęp do informacji o sposobach prowadzenia zdrowego trybu życia.

Proponowane działania:

- zagospodarowanie infrastruktury,
- promocja zdrowego stylu życia,
- promocja balneologii,
- współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego w celu tworzenia spójnej oferty turystycznej,
- wykorzystanie wód geotermalnych,
- profilowanie oferty zdrowotnej (osoby starsze i chore) i uzdrowiskowej (SPA, Wellness),
- rozwój szpitala.

Cel operacyjny A.2.

Turystyka aktywna

We współczesnym świecie coraz częściej obserwuje się bierne zachowania społeczeństwa odnośnie dbałości o stan zdrowia i kondycję fizyczną. Jest to związane z nieodpowiednim trybem życia, ograniczaniem wysiłku czy niezdrowym odżywianiem. Efektem tego jest rozwój chorób cywilizacyjnych. Na zainteresowanie społeczeństwa uprawianiem aktywności fizycznej może mieć wpływ szczególnie forma turystyki uprawiana w kontakcie z naturą, często w dzikim środowisku, wymagająca zaangażowania od jej uczestników – turystyka aktywna.

Na obszarze Powiatu zlokalizowany jest drugi pod względem powierzchni zbiornik zaporowy w Polsce - Jeziorsko, który przy odpowiednim zagospodarowaniu i promocji może stać się atrakcyjnym miejscem wykorzystywanym zarówno do rekreacji jak i uprawiania turystyki aktywnej. W związku z tym niezbędny staje się rozwój infrastruktury turystycznej, który powinien odbywać się równoległe z rozwojem bazy noclegowej i gastronomicznej. Należy przy tym wziąć pod uwagę rodzaj turystów w zależności od stopnia ich zamożności i przygotować infrastrukturę w postaci zarówno pól namiotowych, kempingów jak i zajazdów czy hoteli. Ze względu na typowo rolniczy charakter Powiatu warto podejmować działania związane z rozwojem agroturystyki, która oprócz obsługi turystów dostarcza również korzyści ekonomicznych dla mieszkańców Powiatu w postaci np. nowych miejsc pracy. Działaniem niezbędnym do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem turystycznym zbiornika Jeziorsko jest utrzymanie wysokiej jakości jego wód. Działanie to niewątpliwie zapewni wzrost atrakcyjności tego akwenu.

W ramach oferty skierowanej do potencjalnych turystów należy również rozwijać infrastrukturę sportową, która powiększy i uatrakcyjni ofertę aktywnej turystyki na terenie całego Powiatu. Dodatkowo będą z niej mogli korzystać mieszkańcy, co będzie mieć swoje przełożenie na wzrost ich aktywności fizycznej. Ponadto należy wykorzystać potencjał przyrodniczy oraz kulturowo - historyczny Powiatu. Występowanie w tym rejonie lasów może stanowić atrakcję dla spacerowiczów czy grzybiarzy, a w połączeniu z rzekami stanowi unikalny, naturalny krajobraz będący idealnym miejscem dla miłośników obcowania z naturą. Lokalizacja ścieżek rowerowych to również zachęta dla pasjonatów jazdy na rowerze, a rozwinięta oferta kulturalna oraz mnogość zabytków to urozmaicenie dla potencjalnych turystów zainteresowanych lokalną kulturą, obyczajami oraz historią miejsca.

W ramach tworzenia bazy turystycznej i rekreacyjnej niezbędne jest stworzenie właściwego i spójnego oznakowania, które przyczyni się do sprawnego poruszania się na terenie Powiatu oraz pozwoli na poznanie wszystkich jego walorów. W tym celu zaleca się zlokalizowanie drogowskazów, map miejscowości, tablic informacyjnych i opisowych zabytków, a także drogowskazów do miejsc użyteczności publicznej oraz oznakowanie szlaków pieszych, rowerowych.

Proponowane działania:

- zagospodarowanie zbiornika Jeziorsko,
- zagospodarowanie zbiornika w Górze Bałdrzychowskiej,
- baza turystyczna,
- baza gastronomiczna,
- infrastruktura sportowa,
- wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowo - historycznych,
- spójne oznakowanie.

6.2. Cel strategiczny B

Poprawa jakości życia mieszkańców

Cel operacyjny B.1.

Sfera społeczna

Istotnym elementem funkcjonowania Powiatu jest kapitał społeczny, dlatego w działaniach strategicznych należy uwzględnić sprzyjające jego rozwojowi inicjatywy. Przede wszystkim należy zadbać o ofertę edukacyjną, kulturalną i medyczną dla mieszkańców. Zmiany demograficzne zachodzące w polskim społeczeństwie charakteryzują się niską liczbą urodzeń, modelem małej rodziny oraz postępującym procesem starzenia się społeczeństwa. Widać je również w strukturze ludnościowej Powiatu Poddębickiego. W związku z tym odpowiadając na problem starzenia się społeczeństwa oraz wzrostu zachorowalności na choroby cywilizacyjne ważnym elementem polityki Powiatu w najbliższej przyszłości będzie rozwój specjalnej oferty medycznej dla mieszkańców Powiatu – ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb seniorów.

Działania nakierowane na rozwój polityki prorodzinnej, powinny przede wszystkim promować model rodziny 2+3 oraz uwzględniać wsparcie dla rodzin wielodzietnych (np. poprzez stworzenie Powiatowej Karty Dużej Rodziny). Aby zapewnić pomoc społeczną osobom potrzebującym z terenu Powiatu Poddębickiego, należy zagwarantować odpowiednią infrastrukturę oraz podjąć działania miękkie: doradcze, społeczne i edukacyjne, służące społeczności lokalnej. Ich istotnym elementem będzie przywrócenie do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na rynku pracy osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym np. poprzez uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej, rehabilitację czy likwidację barier technicznych, architektonicznych oraz promocję przedsiębiorczości społecznej.

Kolejnym ważnym elementem rozwoju kapitału społecznego Powiatu jest oferta edukacyjna dla młodzieży z Powiatu Poddębickiego. Na podstawie badania sondażowego wskazano potrzebę dostosowania kierunków kształcenia zgodnie z zapotrzebowaniem na lokalnym rynku pracy. Pożądanymi kierunkami w Powiecie Poddębickim są turystyka, hotelarstwo oraz rehabilitacja, które związane są z rosnącym wykorzystaniem zasobów przyrodniczych. Ważne będą również działania nakierowane na rozwój nowoczesnego szkolnictwa zawodowego. W celu lepszego dostosowania do rynku pracy, kluczowa może okazać się współpraca szkół z przedsiębiorcami i instytucjami rynku pracy. Nie mniej istotnym elementem będzie modernizacja obiektów placówek oświatowych przy jednoczesnym unowocześnianiu bazy dydaktycznej np. poprzez wprowadzenie e-dzienników, czy e-learning.

Równoległe do rozwoju systemu edukacyjnego na poziomie szkolnym warto również podejmować działania w wymiarze promocji kształcenia ustawicznego osób dorosłych – pozwalającego na stałe aktualizowanie wiedzy i informacji oraz zwiększenie ich konkurencyjności na lokalnym rynku pracy. Biorąc pod uwagę potrzeby mieszkańców, jak również potencjalnych turystów odwiedzających gminy zlokalizowane na terenie powiatu ważne

jest ożywianie życia kulturalnego oraz społecznego, które zwiększy atrakcyjność ofert proponowanych przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego.

W dobie społeczeństwa informacyjnego, w którym następuje szybki rozwój technologii teleinformatycznych, kluczowa pozostaje potrzeba rozwoju informatyzacji. Internet staje się obecnie jednym z głównych źródeł informacji. W związku z powyższym należy podjąć działania zmierzające do zapewnienia szerokiego dostępu do niego wszystkim mieszkańcom Powiatu Poddębickiego. Dużego znaczenia nabiera również rozwój sektora e-usług, dzięki którym znacznie poprawia się dostępność i jakość komunikacji na linii petent – urząd. Warto zatem utworzyć podstronę internetową przedstawiającą kompleksową ofertę społeczną dla mieszkańców, która będzie jednocześnie dostępna dla osób potencjalnie zainteresowanych osiedleniem się na terenie Powiatu.

Proponowane działania:

- pomoc społeczna ze szczególnym uwzględnieniem działań podejmowanych w celu rehabilitacji społecznej i zawodowej (działania miękkie + poprawa infrastruktury),
- modernizacja oferty kształcenia odpowiadająca na potrzeby rynkowe (z uwzględnieniem specyfiki lokalnych strategii rozwoju np. turystyka i hotelarstwo, zdrowie i usługi opiekuńcze) oraz przystosowanej do prognozowanych wskaźników demograficznych,
- modernizacja obiektów oświatowych (m.in. poprzez remonty placówek, obiektów związanych z oświatą np. Internat, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Biblioteka, likwidację barier architektonicznych, poprawę estetyki otoczenia),
- unowocześnianie bazy dydaktycznej (e-learning, e-booki, e-dzienniki, doposażanie pracowni pozwalające np. na przeprowadzanie egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe),
- współpraca szkół z przedsiębiorcami, instytucjami rynku pracy oraz instytucjami naukowymi,
- rozwój oferty zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży,
- rozwój systemu stypendialnego oraz nagród promujących uzdolnionych uczniów oraz wyrównujących szanse osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej ,
- rozwój zaplecza sportowego,
- rozwój i promocja doradztwa zawodowego oraz wsparcia pedagogiczno-psychologicznego,
- rozwój oferty kulturalnej (np. poprzez utworzenie kina studyjnego przy jednej z działających instytucji powiatowych np. biblioteczce),
- promocja kształcenia ustawicznego,
- promocja polityki prorodzinnej, (m.in. poprzez Powiatową Kartę Dużej Rodziny, promowanie pozytywnego wizerunku rodziny 2+3),
- promocja oferty skierowanej do osób starszych (np. Powiatowa Karta Seniora),
- rozwój oferty medycznej (uzdrowiskowej) dla mieszkańców,

- edukacja prozdrowotna i promocja profilaktyki – ze szczególnym uwzględnieniem chorób nowotworowych, układu krążenia, płuc, wzroku i słuchu oraz profilaktyki i leczenia uzależnień,
- promocja profilaktyki stomatologicznej u dzieci i młodzieży,
- promocja profilaktyki oraz leczenia wad postaw u dzieci i młodzieży,
- dostęp do Internetu i informatyzacja,
- utworzenie podstrony internetowej dot. sfery społecznej i jej oferty oraz promocji,
- utworzenie internetowego systemu informacji o nieruchomościach, zasobach i możliwościach Powiatu z wykorzystaniem elementów baz danych ewidencji gruntów i budynków.

Cel operacyjny B.2.

Sfera gospodarcza

Kolejnym celem, którego realizacja pozytywnie wpłynie na rozwój Powiatu, jest wspieranie potencjału gospodarczego. Mieszkańcy oraz główni interesariusze w badaniu ankietowym zwracali szczególną uwagę na problem bezrobocia oraz brak inwestorów w Powiecie. Warto wspierać lokalną przedsiębiorczość poprzez podjęcie działań aktywizujących „ducha przedsiębiorczości” wśród mieszkańców, zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży, w celu polepszenia ich sytuacji życiowej.

Postawy przedsiębiorcze wśród młodzieży aktywizować można poprzez organizację spotkań z przedsiębiorcami, organizację konkursów stymulujących rozwijanie postaw przedsiębiorczych, działalność informacyjną na temat perspektyw na lokalnym rynku pracy czy wolontariatu. Tego typu działania powinny być realizowane w partnerstwie z lokalnymi organizacjami pozarządowymi oraz funkcjonującymi na terenie Powiatu Poddębickiego przedsiębiorcami. Natomiast postawy przedsiębiorcze wśród dorosłych można uzyskać za pomocą szeregu działań miękkich polegających np. na identyfikacji potrzeb informacyjno – szkoleniowych mieszkańców.

Władze Powiatu powinny skupić się również na przedsiębiorcach działających już na terenie Powiatu, których jak wynika z diagnozy społeczno – gospodarczej z roku na rok przybywa. Ważną rolę odgrywałby Punkt Konsultacyjny, który świadczyłby usługi doradcze i pomoc w zakładaniu firm. Kolejnym korzystnym działaniem, które pozytywnie wpłynie na wzrost poziomu atrakcyjności Powiatu w oczach potencjalnych inwestorów jest stworzenie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej. Należy przygotować tereny inwestycyjne. Kluczowa może okazać się organizacja targów branżowych, które zwrócą uwagę na Powiat. Realizacja niniejszego celu opierać się może na wspieraniu utworzenia instytucji otoczenia biznesu (IOB) dedykowanej przedsiębiorcom z Powiatu Poddębickiego. Ponadto filarem realizacji niniejszego celu strategicznego może być utworzenie podstrefy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która stanowiłaby atrakcyjną zachętę do przyciągnięcia inwestorów. Działalność podstrefy wiązałaby się z przywilejami podatkowymi, pomocą finansową na rozwój infrastruktury czy wsparciem w

nawiązywaniu kontaktów z partnerami biznesowymi, co niewątpliwie stanowi zachęcającą ofertę dla przedsiębiorców.

Kolejnym proponowanym działaniem warunkującym rozwój Powiatu jest współpraca jednostek samorządu terytorialnego. W celu efektywnej realizacji założonych celów operacyjnych silna i skuteczna współpraca Powiatu Poddębickiego i wszystkich pozostałych jednostek samorządu stanowi fundament rozwoju gospodarczego. Trzeba podkreślić, iż współpraca powinna opierać się na wzajemnym zaangażowaniu obu stron. Wspólne działania dają perspektywę na efektywniejsze wykonywanie projektów i przynoszą korzyści dla wszystkich partnerów. W tym działaniu skuteczną mogłaby okazać się organizacja wspólnych konferencji i spotkań tematycznych w zakresie rozwiązywania problemów dotyczących całego obszaru Powiatu czy organizowanie wspólnych szkoleń dla pracowników JST z terenu Powiatu Poddębickiego.

Proponowane działania:

- rozwój przedsiębiorczości (doradztwo, pomoc w zakładaniu firm),
- wspieranie i promocja postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców,
- przygotowanie i promocja oferty inwestycyjnej (tereny, targi branżowe),
- wspieranie rozwoju Instytucji Otoczenia Biznesu, Punktu Konsultacyjnego,
- wprowadzenie systemu ulg dla przedsiębiorców,
- utworzenie podstrefy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
- wspieranie i promocja działań nakierowanych na współpracę lokalnych JST.

Cel operacyjny B.3.

Rolnictwo

Trzecim celem operacyjnym jest wspieranie i rozwój działalności rolniczej. W badaniu sondażowym zwrócono uwagę, iż coraz częściej rolnictwo w Powiecie Poddębickim traci na znaczeniu i małe rodzinne gospodarstwa rolne ubożeją. Obecnie, aby wyjść naprzeciw globalnej gospodarce rolnej niezbędne jest przełamanie braku zaufania do wspólnego działania i zrzeczanie się w grupy producenckie, które gwarantują szereg korzyści dla rolników. Celem grup producenckich jest m.in. dostosowanie produkcji rolnej do warunków rynkowych, wspólna sprzedaż produktów, poprawa efektywności gospodarowania. W tym zakresie Powiat powinien zagwarantować odpowiednie doradztwo na temat korzyści płynących z członkostwa w grupach producenckich. W celu zwiększenia konkurencyjności należy kłaść nacisk na podnoszenie standardów jakościowych np. poprzez systemy certyfikacji.

Kolejnym skutecznym działaniem może okazać się specjalizacja produkcji rolnej. Gospodarstwa rolne zlokalizowane na terenie Powiatu Poddębickiego powinny wykorzystać szansę jaką niesie zwiększająca się popularność sektora żywności naturalnej oraz ekologicznej i przejść na rolnictwo ekologiczne. Warto promować lokalne produkty, aby stały się wizytówką regionu. Dokumenty strategiczne województwa łódzkiego takie jak Regionalna Strategia Innowacji LORIS 2030 jako główne „lokomotywy wzrostu” całego regionu wskazują m. in. innowacyjne rolnictwo oraz przetwórstwo rolno – spożywcze. Podobnie jeśli chodzi o dokumenty na szczeblu

krajowym takie jak Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 – 2020, który duży nacisk kładzie na tworzenie się grup producenckich i to one mają największe szanse na pozyskanie dofinansowania do swojej działalności. Ankietowani zwrócili uwagę, że szansą dla małych gospodarstw może okazać się agroturystyka, która traktowana jest jako dodatkowe źródło dochodu mieszkańców wsi.

Kolejnym kluczowym działaniem może okazać się wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w rolnictwie. Gospodarstwa rolne potrzebują coraz większej ilości energii, stąd konieczność ich pozyskiwania ze źródeł odnawialnych. Powiat Poddębicki posiada w tym zakresie duży potencjał, który odpowiednio wykorzystany przyniesie korzyści dla mieszkańców obszaru.

Proponowane działania:

- promocja i wspieranie powstawania grup producenckich (np. doradztwo),
- konsolidacja,
- promocja specjalizacji gospodarstw,
- promocja produkcji rolnej,
- wspieranie działań nakierowanych na powstawanie i rozwój zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego,
- promocja agroturystyki jako alternatywnego źródła dochodu lokalnych gospodarstw,
- promocja rolnictwa ekologicznego,
- promocja i wspieranie wykorzystania OZE w rolnictwie,
- promocja działań nakierowanych na tworzenie produktów lokalnych (koszyk produktów) + certyfikacja produkcji.

6.3. Cel strategiczny C

Infrastruktura techniczna Powiatu

Cel operacyjny C.1.

Infrastruktura drogowa i okołodrogowa oraz komunikacja

Stan dróg ma duży wpływ zarówno na atrakcyjność inwestycyjną czy turystyczną danego obszaru, jak i na jakość życia jego mieszkańców. W związku z tym należy zwrócić uwagę na rozwój infrastruktury drogowej, obejmujący zarówno tereny atrakcyjne inwestycyjnie i turystycznie, jak również pozostałe obszary Powiatu. Istotnym działaniem jest również budowa i modernizacja infrastruktury okołodrogowej w postaci chodników, oświetlenia oraz ścieżek rowerowych z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. Istotne jest także właściwe i spójne oznakowanie będące jednym z podstawowych elementów składowych infrastruktury drogowej zapewniającym bezpieczeństwo ruchu zarówno pojazdów jak i pieszych. Realizacja w/w zadań przyczyni się do poprawy infrastruktury, a więc i bezpieczeństwa w Powiecie oraz wpłynie pozytywnie na jego wizerunek w oczach mieszkańców oraz odwiedzających. Działania te są jednak uzależnione od przyznania na nie zewnętrznych środków finansowych.

Pomimo przebiegającej w niewielkiej odległości od Poddębic autostrady A2 zidentyfikowano potrzeby poprawy dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu poprzez stworzenie sieci połączeń komunikacji zbiorowej. Na znaczne braki w tym zakresie zwracali uwagę mieszkańcy, którzy oceniali wewnętrzną dostępność komunikacyjną jako niewystarczającą. W związku z tym kluczowym dla władz działaniem powinno być zapewnienie zintegrowanej siatki połączeń między poszczególnymi miejscowościami znajdującymi się w obrębie Powiatu Poddębickiego. Niezbędna jest identyfikacja potrzeb przewozowych, zaplanowanie sieci komunikacyjnej, a także organizacja systemu informacji dla pasażerów. Rozwinięte połączenia lokalnej komunikacji zbiorowej będą miały również bezpośredni wpływ na funkcjonowanie zlokalizowanych na terenie Powiatu podmiotów gospodarczych i jednostek użyteczności publicznej. W przypadku np. szpitala umożliwiłoby to system leczenia ambulatoryjnego, bez konieczności przyjmowania pacjenta na oddział, a przez to zwiększyłoby efektywność i dostępność usług oferowanych przez jednostkę.

Zarówno w celu jak najlepszego dostosowania oferty przewozowej do potrzeb lokalnych, jak i kompleksowej modernizacji infrastruktury zaleca się współpracę poszczególnych jednostek terytorialnych z władzami Powiatu.

Proponowane działania:

- poprawa stanu dróg powiatowych,
- rozwój infrastruktury okołodrogowej (chodniki, oświetlenie, szlaki rowerowe),
- doposażanie i wspieranie funkcjonowania jednostek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo (policja, straż pożarna),
- współpraca JST,
- rozwój systemu połączeń komunikacyjnych,
- spójne oznakowanie.

Cel operacyjny C.2.

Infrastruktura ochrony środowiska + OZE

Następnym kluczowym celem operacyjnym jest infrastruktura ochrony środowiska oraz rozwój i promocja odnawialnych źródeł energii. Na podstawie diagnozy infrastruktury technicznej Powiatu Poddębickiego zauważono potrzebę rozwoju sieci wodno – kanalizacyjnej oraz systemu melioracji. Stan skanalizowania jest dużo gorszy niż w przypadku sieci wodociągowej. Z sieci kanalizacyjnej w 2013 roku korzystało zaledwie 28,8%³³ mieszkańców Powiatu. Mimo, iż działania w tym zakresie pozostają poza kompetencjami władz Powiatu, nie należy tego problemu pomijać.

Istotną kwestią związaną z ochroną przyrody (obok nieuporządkowanej gospodarki ściekowej) jest także stan wód powierzchniowych. Na jakość wody wpływa spływ powierzchniowy z użytków rolnych, zawierający znaczne ilości zanieczyszczeń chemicznych oraz ścieki wprowadzane do gleby poprzez nieszczelne zbiorniki lub ich oczyszczanie bezpośrednio na pola. Są one źródłem skażenia bakteriologicznego warstwy wodonośnej. Czystość wód jest istotna ze względu na bezpieczeństwo mieszkańców i przybywających na teren powiatu turystów (sporty wodne, kąpieliska).

Zarówno ze względu na bezpieczeństwo mieszkańców oraz turystów, jak również na zachowanie istniejących walorów przyrodniczych wskazane jest podejmowanie działań związanych z budową nowych i modernizacją już istniejących urządzeń infrastruktury ochrony środowiska oraz infrastruktury przeciwpowodziowej. Działania Powiatu powinny również brać pod uwagę zachęcanie i uświadamianie władzom poszczególnych gmin, jak ważne są inwestycje w infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjną dla zwiększenia atrakcyjności danego obszaru oraz działania podnoszące świadomość ekologiczną wśród mieszkańców. Kolejnym rozwiązaniem mogłoby okazać się dofinansowanie przez gminy Powiatu Poddębickiego budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Warto podkreślić, iż koszt takiej oczyszczalni wraz z eksploatacją zwraca się już po roku użytkowania. Ponadto przydomowe oczyszczalnie ścieków nie potrzebują zasilania energią elektryczną i zapewniają wysoką efektywność redukcji zanieczyszczeń.

---

³³ GUS, BDL

W celu zwiększenia skuteczności ochrony środowiska, jak również ułatwienia procesów planistycznych, podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej poprzez usprawnienie działań związanych z zarządzaniem kryzysowym oraz optymalizację procesów decyzyjnych administracji publicznej wszystkich szczebli, konieczne staje się zebranie wszystkich niezbędnych informacji i udostępnienie ich w formie infrastrukturalnego systemu informacji przestrzennej.

Jednym z kluczowych działań polityki rozwojowej Polski i Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska i bezpieczeństwa energetycznego jest wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Dodatkowym powodem promowania wykorzystania OZE jest chęć uniezależnienia gospodarki unijnej od zagranicznych dostawców paliw. Alternatywne źródła energii stają się tańsze i wydajniejsze oraz wpływają na poprawę jakości środowiska przyrodniczego i zdrowie ludzi. Powiat Poddębicki posiada korzystne warunki do wykorzystania energii wiatru oraz geotermii, warto zatem skorzystać z tego potencjału. W celu prawidłowego i optymalnego wykorzystania budynków użyteczności publicznej zaproponowano termomodernizację budynków użyteczności publicznej należących do Starostwa Powiatowego w Poddębicach (szkół, placówek opiekuńczo – wychowawczych, środowiskowych domów samopomocy, obiektów sportowych). Przyczyni się to do zmniejszenia ilości energii cieplnej zużywanej w budynku, a co za tym idzie ograniczenia kosztów ogrzewania.

Proponowane działania:

- rozwój sieci wodno – kanalizacyjnej,
- melioracje oraz wspieranie działań nakierowanych na rozwój małej retencji,
- rozwój systemu ochrony przeciwpowodziowej,
- rozwój infrastrukturalnego systemu informacji przestrzennej, zawierającej informacje o terenie, zagospodarowaniu przestrzennym, ochronie środowiska, gospodarce wodnej, rolnictwie oraz drogach,
- promocja OZE,
- rozwój i promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii (wiatru, słońca, geotermii i biomasy),
- promocja postaw proekologicznych,
- promocja budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.

7. Zgodność strategii rozwoju Powiatu z dokumentami wyższego rzędu

W poniższej tabeli zaprezentowano informacje na temat zgodności Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020 ze strategicznymi dokumentami wyższego rzędu na poziomie regionalnym oraz krajowym.

7.1. CEL STRATEGICZNY A. ROZWÓJ FUNKCJI TURYSTYCZNEJ POWIATU	
Cel operacyjny A.1. Turystyka zdrowotna i uzdrowiskowa	
Cel operacyjny A.2. Turystyka aktywna	
Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku	<p>Obszar priorytetowy I. Produkt turystyczny o wysokiej konkurencyjności Cel operacyjny I.1 - Kreowanie i rozwój konkurencyjnych produktów turystycznych Cel operacyjny I.2 – Rozwój infrastruktury turystycznej Cel operacyjny I.4 – Rozwój przedsiębiorczości i działalności organizacji w dziedzinie turystyki Cel operacyjny I.5 - Rozwój wiodących typów turystyki</p> <p>Obszar priorytetowy II – Rozwój zasobów ludzkich na rzecz rozwoju turystyki Cel operacyjny II.2 – Rozwój edukacji turystycznej i turystyki społecznej Cel operacyjny II.3 – Monitorowanie potrzeb branży turystycznej w zakresie kadr zawodowych.</p>
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020	<p>POLITYKA TERYTORIALNO-FUNKCJONALNA</p> <p>1. Obszary miejskie i wiejskie <u>1.1. Obszary miejskie</u> Cel strategiczny: Obszary miejskie zapewniające mieszkańcom wysoki poziom życia, wykorzystujące przewagi konkurencyjne do dynamicznego wzrostu gospodarczego oraz adaptujące się do zmian demograficznych i klimatycznych <u>Strategiczne kierunki działań:</u> 4. Wspieranie działań na rzecz podnoszenia jakości usług publicznych oraz dostosowania ich do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.</p> <p>2. Obszary funkcjonalne 2.5 Obszary turystyczne dolin rzecznych Pilicy, Warty i Bzury Cel strategiczny: Obszary rozwoju turystyki uzdrowiskowej, konferencyjnej, sportowej i aktywnej o znaczeniu ponadlokalnym, wykorzystujące endogeniczne potencjały środowiska przyrodniczego i</p>

	dziedzictwa kulturowego.
Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030	Priorytet 1. Specjalizacja regionalna Cel operacyjny 1.1. Budowa świadomości w zakresie specjalizacji regionalnej
Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014 – 2020	Oś priorytetowa VI– Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu <u>Priorytet inwestycyjny 6.c</u> zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego Oś priorytetowa VII– Infrastruktura dla usług społecznych <u>Priorytet inwestycyjny 9.a</u> inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.
Program rozwoju turystyki w województwie łódzkim na lata 2007 – 2020	Priorytet 1. Rozwój produktów turystycznych <u>Cel strategiczny 1.</u> Rozwój produktów turystycznych wpływających na kształtowanie turystycznego wizerunku województwa łódzkiego Cel operacyjny 1.2 Zagospodarowanie atrakcji, rozbudowa istniejących produktów turystycznych oraz podnoszenie ich jakości Priorytet 4. Zagospodarowanie przestrzeni turystycznej województwa łódzkiego <u>Cel strategiczny 4</u> Kształtowanie przestrzeni turystycznej województwa do pełnienia funkcji turystycznych oraz rozwój infrastruktury turystycznej Cel operacyjny 4.1 Rozwój podstawowej infrastruktury turystycznej zgodnie z oczekiwaniami rynku odbiorców Cel operacyjny 4.2 Kształtowanie i rozwój mikroprzestrzeni turystycznych – rozwój infrastruktury wspierającej budowę produktów turystycznych Cel operacyjny 4.3 Podniesienie dostępności komunikacyjnej województwa łódzkiego, w tym ułatwienie dostępu do atrakcji turystycznych
Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo	Obszar strategiczny III Spójność społeczna i terytorialna <u>Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</u> III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich

<p>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020</p>	<p>Oś priorytetowa VIII: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury Priorytet inwestycyjny 6.c zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego</p> <p>OŚ PRIORYTETOWA IX: Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia Priorytet inwestycyjny 9.a inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych</p>
<p>7.2. CEL STRATEGICZNY B. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW</p>	
<p>Cel operacyjny B.1. Sfera społeczna</p>	
<p>Cel operacyjny B.2. Sfera gospodarcza</p>	
<p>Cel operacyjny B.3. Rolnictwo</p>	
<p>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020</p>	<p>Oś priorytetowa I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki Priorytet inwestycyjny 4.I wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych</p> <p>Oś priorytetowa VIII: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury Priorytet inwestycyjny 6.c zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego</p>
<p>Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 – 2020</p>	<p>Oś priorytetowa II: Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach Priorytet inwestycyjny 3.1 promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym poprzez inkubatory przedsiębiorczości</p> <p>Oś priorytetowa III: Wsparcie otoczenia i potencjału innowacyjnych przedsiębiorstw Priorytet inwestycyjny 1.2 promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje oraz rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i instytucjami szkolnictwa wyższego, w szczególności w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, aplikacji z dziedziny usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu</p>

<p>Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 – 2020</p>	<p>Oś priorytetowa I. Powszechny dostęp do szybkiego Internetu <u>Priorytet Inwestycyjny 2.a</u> Poszerzanie zakresu dostępności do łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej</p> <p>Oś priorytetowa II. E-Administracja i otwarty rząd <u>Priorytet Inwestycyjny 2.c</u> Wzmocnienie zastosowań TIK dla e- administracji, e-uczenia się, e- włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia</p> <p>Oś priorytetowa III. Cyfrowe kompetencje społeczeństwa <u>Priorytet Inwestycyjny 2.c</u> Wzmocnienie zastosowań TIK dla e- administracji, e-uczenia się, e- włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia</p>
<p>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020</p>	<p>Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji <u>Priorytet Inwestycyjny 8.10</u> aktywne i zdrowe starzenie się <u>Priorytet Inwestycyjny 9.4</u> aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie <u>Priorytet Inwestycyjny 9.7</u> ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym <u>Priorytet Inwestycyjny 9.8</u> wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia <u>Priorytet Inwestycyjny 10.1</u> ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia <u>Priorytet Inwestycyjny 10.3</u> wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji <u>Priorytet Inwestycyjny 10.3 BIS</u> lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmocnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami</p>

<p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030</p>	<p>Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki(modernizacji) <u>Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna</u> Cel 3 - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki Cel 4 - Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki <u>Polska Cyfrowa</u> Cel 5 – Stworzenie Polski Cyfrowej <u>Kapitał Ludzki</u> Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Obszar równoważenia potencjałów rozwojowych regionów Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych Obszar efektywności i sprawności państwa Cel 11 – wzrost społecznego kapitału rozwoju</p>
<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020</p>	<p>Priorytet 2. Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami. <u>Cel szczegółowy 2a.</u> poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także zróżnicowania produkcji rolnej Priorytet 5. Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu <u>Cel szczegółowy 5c.</u> Ułatwianie dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii produktów ubocznych, odpadów, pozostałości oraz innych surowców nieżywnościowych dla celów biogospodarki; Priorytet 6. Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich <u>Cel szczegółowy 6a.</u> Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw a także tworzenia miejsc pracy</p>
<p>Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko</p>	<p>Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii</p>
<p>Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki "Dynamiczna Polska 2020"</p>	<p>Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy <u>2.5. Wspieranie rozwoju kadr dla innowacyjnej i efektywnej gospodarki</u> 2.5.3. Promowanie i rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego <u>2.6. Stworzenie wysokiej jakości infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej i rozwój gospodarki elektronicznej</u></p>

	<p>2.6.2. Wspieranie rozwoju bezprzewodowych sieci szerokopasmowych</p> <p>2.6.3. Stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarki elektronicznej</p>
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	<p>Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia</p> <p>Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej</p> <p>Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli</p>
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</p> <p><u>Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego</u></p> <p>II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej</p> <p><u>Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych</u></p> <p>II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu</p> <p>II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych</p> <p><u>Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</u></p> <p>II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii</p> <p>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna</p> <p><u>Cel III.1. Integracja społeczna</u></p> <p>III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych</p>
Strategia Sprawne Państwo 2020	<p>Cel 5. Efektywne świadczenie usług publicznych</p> <p><u>5.1. Efektywny system ochrony zdrowia</u></p> <p>5.1.1. Poprawa infrastruktury ochrony zdrowia, bazy dydaktycznej uczelni medycznych oraz instytutów badawczych</p> <p><u>5.6. Powszechny dostęp do szerokopasmowego Internetu</u></p>
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020	<p>Cel szczegółowy 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich</p> <p><u>Priorytet 1.1.</u> Podnoszenie umiejętności, poziomu wykształcenia oraz wzrost mobilności zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich</p> <p><u>Priorytet 1.3.</u> Rozwój przedsiębiorczości i pozarolniczych miejsc pracy z wykorzystaniem potencjału endogenicznego obszarów wiejskich</p> <p>Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej</p> <p><u>Priorytet 2.3.</u> Budowa i rozwój infrastruktury i technologii umożliwiających mieszkańcom obszarów wiejskich korzystanie i dostęp do technologii ICT o wysokim standardzie</p> <p>Cel szczegółowy 4. Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego</p> <p><u>Priorytet 4.3.</u> Dostosowanie struktur sektora rolno -spożywczego do zmieniających się wyzwań w Polsce, UE i skali globalnej</p> <p>Cel szczegółowy 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich</p> <p><u>Priorytet 5.5.</u> Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich</p>

<p>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego</p>	<p>1. System osadniczy <u>Cel główny: Równoważenie systemu osadniczego i poprawa spójności terytorialnej regionu</u> <u>5. Rozwój społeczno-ekonomiczny miast powiatowych na obszarach zagrożonych peryferyzacją</u></p>
<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014-2020</p>	<p>Oś priorytetowa II – Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka <u>Priorytet inwestycyjny 3.a</u> promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.</p> <p>Oś priorytetowa IV – Gospodarka niskoemisyjna <u>Priorytet inwestycyjny 4.a</u> wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych</p> <p>Oś priorytetowa VI – Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu <u>Priorytet inwestycyjny 6.c</u> zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego</p> <p>Oś priorytetowa VII – Infrastruktura dla usług społecznych <u>Priorytet inwestycyjny 2.c</u> wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia. <u>Priorytet inwestycyjny 9.a</u> inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych</p> <p>Oś Priorytetowa VIII – Zatrudnienie <u>Priorytet inwestycyjny 8.iii</u> praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw <u>Priorytet inwestycyjny 9.iv</u> ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym <u>Priorytet inwestycyjny 9.v</u> wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia</p> <p>Oś Priorytetowa XI – Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności <u>Priorytet inwestycyjny 10.iv</u> lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmocnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami</p>

Filar 1. Spójność gospodarcza

Cel operacyjny 1. Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji

1.1. Rozwój nowoczesnych technologii na rzecz inteligentnych specjalizacji regionalnych

1.1.3. rozwój specjalistycznych usług (m. in. usług dla ochrony zdrowia, eko-usług, logistyki, BPO, IT) wykorzystujących nowoczesne i inteligentne technologie

1.2. Rozwój nowoczesnej gospodarki energetycznej

1.2.1. wdrażanie niskoemisyjnych i energooszczędnych technologii

1.2.2. rozwój „zielonych przemysłów” i usług na rzecz wykorzystywania OZE

Cel operacyjny 2. Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy

2.1. Kształtowanie i rozwój kadr dla gospodarki innowacyjnej

2.1.2. rozwój szkolnictwa zawodowego

2.1.3. kształtowanie proinnowacyjnych postaw przedsiębiorców

Cel operacyjny 3. Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki

3.1. Kształtowanie innowacyjnego środowiska przedsiębiorczości i powiązań sieciowych

3.1.5. rozwój instytucji otoczenia biznesu, w tym ośrodków dyfuzji rozwiązań innowacyjnych

3.2. Rozwój MŚP i sektora rolnego

3.2.2. poprawa produktywności sektora rolniczego

Filar 2. Spójność społeczna

Cel operacyjny 5. Wysoki standard i dostęp do usług publicznych

5.1. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora edukacji

5.1.2. podniesienie standardu placówek edukacyjnych na wszystkich etapach kształcenia

5.1.3. rozwój kompetencji i technik cyfrowych w procesie edukacji na wszystkich etapach kształcenia

5.2. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej

5.2.1. rozwój i racjonalizacja bazy ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej

5.2.2. rozwój usług i programów profilaktyki zdrowotnej oraz innych z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej

5.3. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji

5.3.1. rozwój bazy kultury, sportu, turystyki i rekreacji

5.3.2. rozwój usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji

5.4. Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych w sektorze publicznym

5.4.1. rozwój e-administracji i upowszechnienie elektronicznej obsługi ludności

5.4.2. interaktywne narzędzia komunikacji samorządów z mieszkańcami,

Cel operacyjny 6. Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym

6.1. Przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu

6.1.1. przeciwdziałanie wyuczzonej bezradności,

6.1.2. wspieranie dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej

	<p><u>6.2. Reintegracja zawodowa oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniom społecznym</u> 6.2.1. rozwój i upowszechnianie ekonomii społecznej 6.2.2. aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym 6.2.3. zapobieganie i przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego</p>
<p>Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim</p>	<p>Obszar działania – edukacja <u>Działania krótkookresowe</u> 7. Wspieranie kierunków kształcenia zawodowego zgodnych z zapotrzebowaniem lokalnych i regionalnych rynków pracy, w tym modernizacja kształcenia zawodowego poprzez wprowadzenie nowych kierunków kształcenia i modyfikację programów nauczania na kierunkach istniejących 8. Rozszerzenie ofert szkół o poradnictwo i doradztwo edukacyjno-zawodowe, informowanie uczniów o korzyściach płynących z wyboru danej ścieżki edukacyjnej oraz możliwościach dalszego kształcenia w kontekście uwarunkowań lokalnego i regionalnego rynku pracy. Tworzenie nowych lub wsparcie istniejących Szkolnych Ośrodków Kariery służących uczniom w programowaniu i realizacji ścieżki edukacyjnej i zawodowej 9. Współpraca szkół i placówek kształcenia zawodowego z pracodawcami w zakresie organizacji staży i praktyk. Tworzenie programów doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz współpraca szkół z instytucjami rynku pracy służąca podnoszeniu kwalifikacji zawodowych uczniów jako przyszłych absolwentów i wzmacnianiu ich zdolności do zatrudnienia 10. Zwiększenie stopnia wykorzystania technik cyfrowych w procesie edukacji poprzez doposażenie szkół i placówek w nowoczesne materiały dydaktyczne i inne – zapewniające wysoką jakość kształcenia, ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych ze szczególnym uwzględnieniem technik ICT</p> <p>Obszar działania – rynek pracy <u>Działania krótkookresowe</u> 1. Tworzenie sprzyjających warunków do rozpoczynania działalności gospodarczej oraz tworzenie nowych miejsc pracy poprzez udzielanie bezzwrotnej pomocy na rozpoczęcie działalności gospodarczej z szczególnym uwzględnieniem osób do 30. roku życia 2. Realizacja ogólnych i specjalistycznych szkoleń i/lub doradztwa związanego ze szkoleniami dla kadr zarządzających i pracowników mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP) w zakresie zgodnym ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw i formie odpowiadającej możliwościom organizacyjno–technicznym przedsiębiorstwa</p> <p><u>Działania długookresowe</u> 7. Rozszerzenie Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz potrzeba kontynuacji jej działań po roku 2020 – powyższe działanie wymaga zmian legislacyjnych w ustawie o specjalnych strefach ekonomicznych. 4. Budowanie infrastruktury publicznej dostosowanej do potrzeb osób starszych</p>

7.3. CEL STRATEGICZNY C. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA POWIATU

Cel operacyjny C.1. Infrastruktura drogowa i okołodrogowa oraz komunikacja

Cel operacyjny C.2. Infrastruktura ochrony środowiska + OZE

<p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030</p>	<p>Obszar strategiczny: Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki <u>Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</u> Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska Obszar strategiczny: Równoważenia potencjałów rozwojowych regionów <u>Rozwój regionalny</u> Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p>
<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo</p>	<p>Obszar strategiczny II Konkurencyjna gospodarka <u>Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</u> II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii II.6.4. Poprawa stanu środowiska II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu <u>Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu</u> II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych</p>
<p>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020</p>	<p>Oś priorytetowa I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki <u>Cel tematyczny 4: Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach</u> Priorytet inwestycyjny 4.I Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych Priorytet inwestycyjny 4 II Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach Priorytet inwestycyjny 4.III Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym</p>

<p>Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki – Dynamiczna Polska 2020</p>	<p>Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców Kierunki działań: 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę” zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia</p>
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie</p>	<p>Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie 3.4 Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.</p>
<p>Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020</p>	<p>POLITYKA TERYTORIALNO-FUNKCJONALNA 1. Obszary miejskie i wiejskie <u>1.1. Obszary miejskie</u> Cel strategiczny: Obszary miejskie zapewniające mieszkańcom wysoki poziom życia, wykorzystujące przewagi konkurencyjne do dynamicznego wzrostu gospodarczego oraz adaptujące się do zmian demograficznych i klimatycznych <u>Strategiczne kierunki działań:</u> 6. Wspieranie działań na rzecz rozwoju transportu zbiorowego oraz integracji systemów transportowych. 7. Wspieranie działań na rzecz efektywności energetycznej m. in. wdrażania technologii energooszczędnych w budownictwie, energetyce, transporcie i gospodarce odpadami. 8. Wspieranie działań na rzecz racjonalizacji gospodarki wodno-ściekowej, w tym zwiększania retencji wód.</p>
<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014 – 2020</p>	<p>Oś priorytetowa IV – Gospodarka niskoemisyjna <u>Priorytet inwestycyjny 4.a</u> wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych <u>Priorytet inwestycyjny 4.c</u> wspieranie efektywności energetycznej inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym Cel szczegółowy: Poprawiona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i w sektorze budownictwa mieszkaniowego Oś priorytetowa V – Ochrona środowiska <u>Priorytet inwestycyjny 6.b</u> inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie</p>

Źródło: Opracowanie własne

8. Sposoby i źródła finansowania

Zadania samorządów Powiatowych w Polsce realizowane są przede wszystkim ze środków własnych i subwencji należnych z tytułu prawa oraz ze środków otrzymanych z innych źródeł finansowania, których pozyskanie zależy od inwencji i zaangażowania władz danego Powiatu.

Cele strategiczne i operacyjne, opracowane w ramach niniejszej strategii, które stanowią podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów, mogą być finansowane ze środków własnych Powiatu oraz ze źródeł zewnętrznych. Wśród środków zewnętrznych wyróżnić możemy m.in.:

- środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego,
- środki z programów krajowych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego,
- środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi,
- środki z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- pożyczki i kredyty bankowe,
- instrumenty zwrotne – JESSICA, JEREMIE,
- środki inwestorów prywatnych, w tym w inwestycje realizowane w formule PPP,
- środki z Fundacji na rzecz Rozwoju Wsi „Polska Wieś 2000”
- środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej,
- środki z Programu Operacyjnego Państwowego Instytutu Sztuki Filmowej,
- środki z Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Należy podkreślić, że w momencie przygotowywania niniejszego dokumentu, w związku z nowym okresem programowania 2014 - 2020, określenie szczegółowego katalogu możliwych źródeł finansowania ze środków UE nie jest możliwe z uwagi na ciągłą fazę prac nad określeniem zakresu i wymiaru wsparcia. Jednocześnie nowy okres programowania stwarza możliwość pozyskania przez Powiat Poddębicki środków na działania służące *stricte* realizacji celów zawartych w niniejszym dokumencie strategicznym. Wykorzystanie tej możliwości w istotnym stopniu uzależnione jest od aktywności władz Powiatu i ich udziału w procesie konsultacji założeń do okresu nowej perspektywy finansowej, definiowanej przez dokumenty programowe.

9. Monitoring i ewaluacja

Osiągnięcie zamierzonych celów strategicznych i kierunków rozwoju wymaga stworzenia efektywnych mechanizmów gwarantujących konsekwentne wdrażanie, monitorowanie i ewaluację efektów Strategii.

9.1. Wdrażanie i monitorowanie Strategii

Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020 jest dokumentem otwartym, w związku z tym powinna dynamicznie reagować na zmieniające się potrzeby wynikające z nowych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

Wdrażanie planów strategicznych, ich monitorowanie oraz ewaluacja są działaniami nierozdzielnie związanymi z procesem planowania strategicznego.

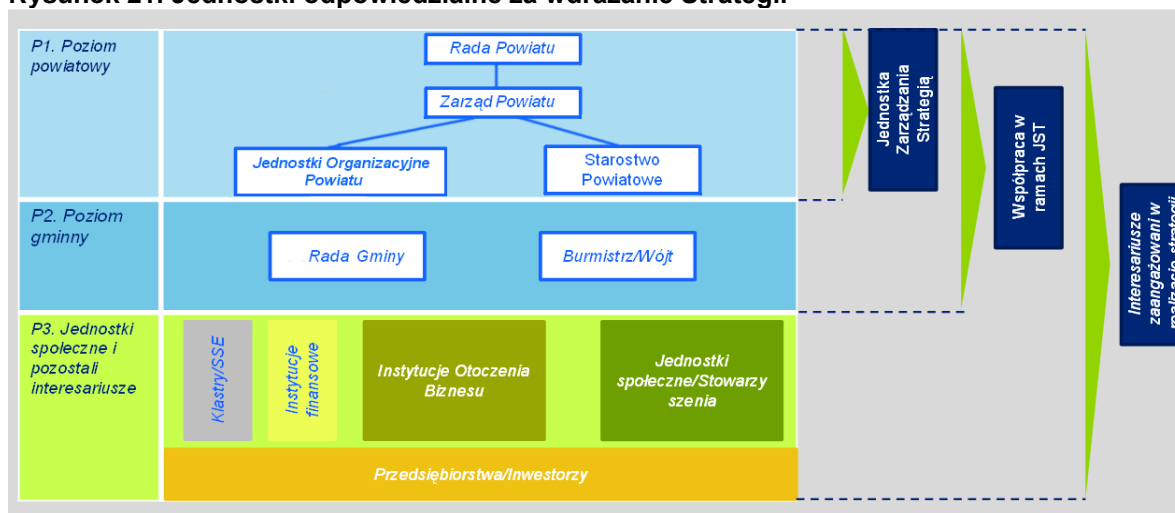
WYTYCZNE DO PROCESU WDRAŻANIA STRATEGII

Wdrażanie strategii jest procesem, w którym sformułowane w Strategii długoterminowe cele i kierunki działań przekładane są na poziom programów i działań operacyjnych. Elementem procesu wdrażania Strategii są również działania związane z propagowaniem i upowszechnianiem informacji na temat jej założeń oraz zawartości. Działania te mają na celu w szczególności aktywizację wybranych organizacji i środowisk do współdziałania w realizacji Strategii.

Strategia stanowi dokument o charakterze kierunkowym i koncepcyjnym. W celu wdrożenia Strategii na poziomie operacyjnym opracowane zostaną dokumenty o charakterze proceduralnym (np. programy operacyjne), które szczegółowo wskażą sposób realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz podział odpowiedzialności w tym zakresie. Część z nich zostanie oparta o już istniejące dokumenty, co w uzasadnionych przypadkach wymagało będzie ich dostosowania do nowych celów strategicznych.

Główna rola w procesie wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020 należy do Starostwa Powiatowego w Poddębicach, którego kierownikiem jest Starosta Poddębicki, jak również jednostek organizacyjnych Powiatu. Jednakże, dla optymalnej realizacji zadań strategicznych, istotne jest również zaangażowanie poszczególnych gmin tworzących Powiat Poddębicki, w szczególności w kwestii zadań, które należą lub w jakimś stopniu dotyczą ich kompetencji, a zostały ujęte w Strategii. Dodatkowo, system wdrażania i zarządzania Strategią powinien obejmować nie tylko organy statutowe, ale także jednostki społeczne funkcjonujące na terenie Powiatu. Zaangażowanie w realizację niniejszego dokumentu wszystkich kluczowych interesariuszy decydować będzie o przyszłym stopniu osiągnięcia przyjętych celów strategicznych. Niniejszy dokument dotyczy poziomu Powiatu, ale w sposób bezpośredni oddziałuje również na poszczególne gminy wchodzące w jego skład.

Rysunek 21. Jednostki odpowiedzialne za wdrażanie Strategii

Źródło: Opracowanie własne (pod pojęciem „Gminy” zdefiniowano wszystkie typy gmin występujące w granicach Powiatu Poddębickiego)

W bezpośredni proces wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020 powinna zostać zaangażowana Rada Powiatu jako organ stanowiący oraz Zarząd Powiatu jako organ wykonawczy. Proponuje się powołanie, funkcjonującego w strukturze Starostwa, Zespołu ds. Zarządzania Strategią (wdrażania i monitorowania strategii), działającego z upoważnienia Zarządu Powiatu. Pośrednio w proces realizacji Strategii zaangażowane powinny być również inne podmioty funkcjonujące na terenie Powiatu, w tym przede wszystkim gminy z Powiatu Poddębickiego, jednostki organizacyjne Powiatu, partnerzy Powiatu (organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, itp.) oraz pozostali uczestnicy życia społeczno-gospodarczego.

Aby proces wdrożenia Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020 się powiódł, niezbędne będzie znalezienie wspólnej płaszczyzny porozumienia przez wielu, na co dzień, niekooperujących ze sobą uczestników systemu przedstawionego na powyższym schemacie i nawiązanie współpracy między nimi dla realizacji wyższego celu – rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu.

Pierwszym krokiem zmierzającym w kierunku włączenia gmin i pozostałych interesariuszy w realizację Strategii jest konsultacja niniejszego dokumentu i uzyskanie akceptacji założonego kierunku działań. Kolejnym etapem jest organizacja cyklicznych spotkań uwzględniających różne grupy interesariuszy przedstawionych na powyższym schemacie:

- Spotkania Zespołu Zarządzania Strategią,
- Spotkania Zespołu Zarządzania Strategią oraz przedstawicieli gmin z terenu Powiatu,
- Spotkania obejmujące wszystkich interesariuszy Strategii (dodatkowo przedstawiciele organizacji, przedsiębiorcy itp.).

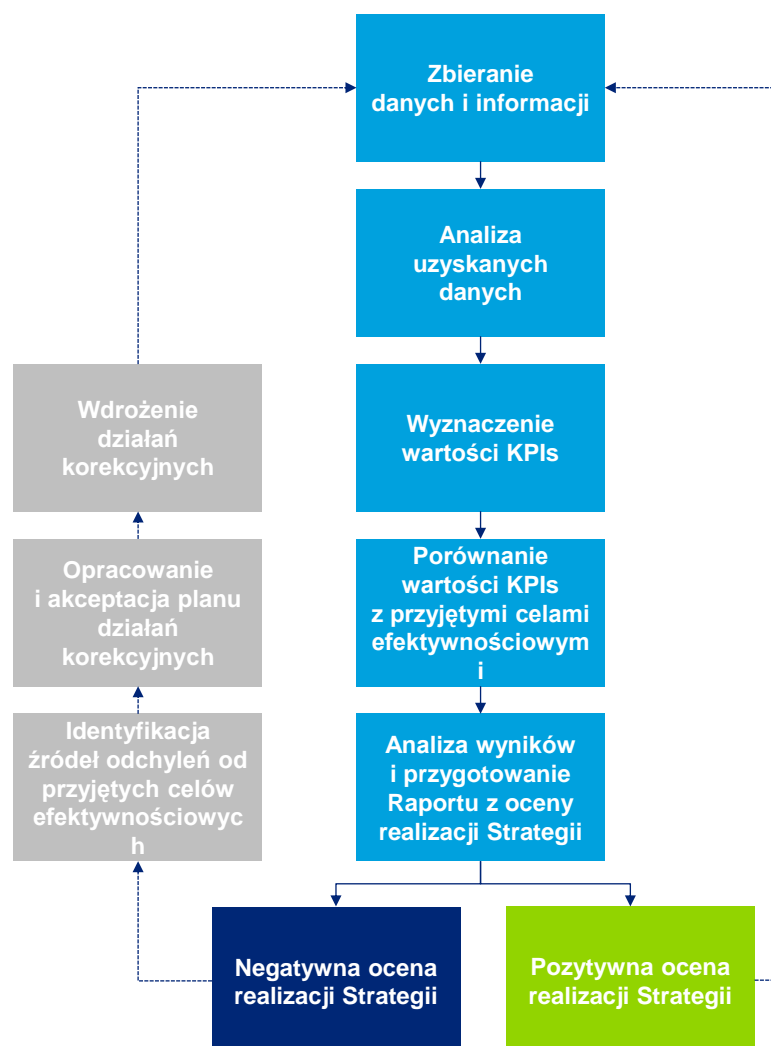
Częstotliwość cyklicznych spotkań dotyczących wdrażania Strategii jest dla każdej jednostki samorządu terytorialnego indywidualna i powinna uwzględniać ilości realizowanych w ramach Strategii projektów.

MONITOROWANIE STRATEGII

Monitorowanie Strategii jest procesem polegającym na bieżącej analizie postępów w osiąganiu zakładanych celów strategicznych. Na proces ten składa się szereg działań takich jak m.in. zbieranie danych i informacji, analiza uzyskanych danych, wyznaczenie wartości określonych wskaźników efektywności (*ang. KPIs – Key Performance Indicators*) oraz ich porównanie z przyjętymi celami efektywnościowymi, ocena finalnych wyników i przygotowywanie cyklicznych raportów z oceny realizacji Strategii.

W przypadku, gdy proces realizacji określonych celów strategicznych oceniony zostanie negatywnie, istnieje potrzeba identyfikacji źródeł ewentualnych odchyleń od zakładanych celów efektywnościowych, wypracowanie planu działań korekcyjnych oraz jego wdrożenie.

Rysunek 22. Proces monitorowania Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego

Źródło: Opracowanie własne

W praktyce proces monitorowania Strategii przeprowadzany będzie w cyklach corocznych, a do jego realizacji powinna zostać wyznaczona dedykowana osoba lub osoby reprezentujące władze samorządowe Powiatu. Ich główną funkcją będzie w szczególności pozyskiwanie informacji na temat działań/projektów realizowanych w Powiecie oraz ocena dotychczasowych rezultatów wdrażania Strategii, a także rekomendowanie niezbędnych działań korekcyjnych.

OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ I EWALUACJA STRATEGII

Proces monitorowania realizacji założeń Strategii powinien być co roku podsumowywany **ewaluacją efektów realizacji Strategii**, obejmującą zestawienia wartości zdefiniowanych i monitorowanych w danym okresie wskaźników efektywności realizacji poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych. Proponuje się coroczną ewaluację wyników wdrażania strategii na podstawie efektów zadań i projektów, będących w fazie realizacji lub tych, które zostały w danym roku zakończone.

Poniżej w zestawieniach tabelarycznych przedstawiono przykłady wskaźników efektywności (KPIs), zdefiniowane dla poszczególnych celów operacyjnych wskazanych w Strategii. Zaproponowane wskaźniki efektywnościowe (KPIs) stanowią zbiór otwarty, tj. w trakcie realizacji celów strategicznych, operacyjnych i poszczególnych działań mogą ulegać one zmianom, korektom, rozszerzeniom o dodatkowe wskaźniki.

Wartość bazowa wskaźnika (ang. *baseline value*) to pierwszy pomiar monitorowanego wskaźnika tzw. punkt startowy oceny całej strategii w okresie bazowym. Jako punkt startowy monitorowania strategii przyjęto początek roku 2015.

Wartość docelowa wskaźnika (ang. *target*) to skwantyfikowany cel, oczekiwany do osiągnięcia w określonych ramach czasowych przy wykorzystaniu istniejących zasobów. Ustanowienie wartości docelowych umożliwia monitorowanie w kontekście terminowości osiągania zamierzonych celów, motywuje do działania oraz zapewnia odpowiedzialność i transparentność działań. Jako punkt docelowy w pomiarze wskaźnika przyjęto koniec roku 2020. Wartości bazowe powinny być ambitne, jednak realne do osiągnięcia w określonym czasie i przy zaangażowanych zasobach. Wartości docelowe mogą ulegać zmianom w trakcie realizacji Strategii. Zmiana taka musi jednak wynikać z ważnych przesłanek np. zmniejszenia funduszy na dany cel.

Okres monitorowania i ewaluacji Strategii obejmuje zatem czas od przyjęcia Strategii do grudnia 2020. Jest on tożsamy z nowym okresem programowania UE.

W poniższej tabeli znajduje się lista wskaźników w odniesieniu do poszczególnych celów operacyjnych Strategii wraz ze wskazaniem wartości bazowej i docelowej wskaźnika, częstotliwości jego monitorowania oraz stanowiska/komórki odpowiedzialnej za jego monitorowanie.

Tabela 24. Monitorowane przykładowe wskaźniki w obszarze celów operacyjnych

Wskaźnik	Źródło danych	Jedn. miary	Trend	Wartość bazowa (rok 2015)	Wartość oczekiwana (rok 2018)	Wartość alarmowa (rok 2018)	Wartość docelowa (rok 2020)	Częstotliwość monitorowania	Stanowisko/komórka odpowiedzialna za monitoring	
A.1 Turystyka zdrowotna i uzdrowiskowa										
1	Przeprowadzenie wydarzenia promującego balneologię	➤ Sprawozdania Urzędu	sztuka	rosnący	2	4	2	6	corocznie	Starosta Wydział Pozyskiwania Funduszy Zewnętrznych i Strategii Powiatu
2	Rozbudowa oddziału rehabilitacji szpitala PCZ Sp. z o.o.	➤ Sprawozdania Urzędu	sztuka	rosnący	0	1	0	1	corocznie	Starosta Wydział Budownictwa, Inwestycji i Zamówień Publicznych, Wydział Zdrowia, Pomocy Społecznej, Oświaty i Kultury
A.2 Turystyka aktywna										
1	Przedstawienie oferty turystycznej na targach i wydarzeniach branżowych	➤ Sprawozdania Urzędu	sztuka	rosnący	0	2	1	4	corocznie	Starosta Wydział Pozyskiwania Funduszy Zewnętrznych i Strategii Powiatu
2	System informacji wizualnej	➤ Sprawozdania Urzędu	sztuka	rosnący	0	1	0	1	corocznie	Starosta Wydział Zdrowia, Pomocy Społecznej,

										Oświaty i Kultury, Dróg, Wydział Organizacyjny
B.1. Sfera społeczna										
1	Liczba porozumień nt współpracy placówek oświatowych z przedsiębiorcami, instytucjami rynku pracy	➤ Sprawozdania Urzędu	sztuka	rosnący	0	1	0	1	corocznie	Starosta Wydział Zdrowia, Pomocy Społecznej, Oświaty i Kultury
2	Modernizacja obiektów jednostek organizacyjnych	➤ Sprawozdania Urzędu	sztuka	rosnący	0	1	0	2	corocznie	Starosta Wydział Zdrowia, Pomocy Społecznej, Oświaty i Kultury, Wydział Budownictwa, Inwestycji i Zamówień Publicznych
B.2. Sfera gospodarcza										
1	Prowadzenie punktu doradczo-konsultacyjnego w zakresie pozyskiwania i rozliczania środków na rozwój gospodarczy	➤ Sprawozdania Urzędu	sztuka	rosnący	0	1	0	1	corocznie	Starosta Wydział Pozyskiwania Funduszy Zewnętrznych i Strategii Powiatu
2	Przedstawienie oferty inwestycyjnej na targach i wydarzeniach branżowych	➤ Sprawozdania Urzędu	sztuka	rosnący	0	2	1	5	corocznie	Starosta Wydział Pozyskiwania Funduszy Zewnętrznych i Strategii

										Powiatu
B.3. Rolnictwo										
1	Przeprowadzone akcje informacyjno-promocyjne zachęcające do rozwoju agroturystyki	➤ Sprawozdania Urzędu	sztuka	rosnący	0	3	1	6	corocznie	Starosta Wydział Ochrony Środowiska, Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego
2	Zrealizowane usługi doradcze i promocyjne w zakresie rozwoju upraw, przetwórstwa ekologicznego lub nowych technologii produkcji, grup producenckich.	➤ Sprawozdania Urzędu	sztuka	rosnący	0	6	3	10	corocznie	Starosta Wydział Ochrony Środowiska, Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego
C1. Infrastruktura drogowa i okołodrogowa oraz komunikacja										
1	Zmodernizowane drogi powiatowe	➤ Sprawozdania Urzędu	km	rosnący	0	10	5	20	corocznie	Starosta Wydział Dróg
2	Nowo wybudowane ścieżki rowerowe	➤ Sprawozdania Urzędu	km	rosnący	0	3	1	4	corocznie	Starosta Wydział Dróg
C2. Infrastruktura ochrony środowiska + OZE										
1	Zmodernizowane budynki użyteczności publicznej	➤ Sprawozdania Urzędu	sztuka	rosnący	0	1	0	2	corocznie	Starosta Wydział Budownictwa, Inwestycji i Zamówień Publicznych
2	Akcje promujące wśród mieszkańców postawy proekologiczne	➤ Sprawozdania Urzędu	Sztuka	rosnący	0	4	1	6	corocznie	Starosta Wydział Ochrony Środowiska, Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego

Źródło: Opracowanie własne

Bibliografia

Lista dokumentów i stron internetowych wykorzystanych przy opracowaniu Strategii.

Dokumenty:

1. Adamowicz M., Strategie rozwoju lokalnego, tom I – aspekty instytucjonalne, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2003
1. Domański, T. Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego gminy, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1999
2. Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 1998
3. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030
4. Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo
5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020:Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie
6. Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo
7. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki "Dynamiczna Polska 2020"
8. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko
9. Strategia Sprawne Państwo 2020
10. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020
11. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 – 2020
12. Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 – 2020
13. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020
14. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
15. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
16. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020
17. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, Zarząd Województwa Łódzkiego, Łódź 2013
18. Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020
19. Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030
20. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014 – 2020
21. Projekt Strategii Rozwoju Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego 2020+
22. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
23. Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim
24. Program rozwoju turystyki w województwie łódzkim na lata 2007 – 2020
25. Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim 2012
26. Program ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim, Dz.U. WŁ, poz. 3471, 02.07.2013
27. Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016
28. Raport o stanie lasów w Polsce 2013
29. Raport oceny śladu węglowego Powiatu Poddębickiego dla lat 2005 i 2010.
30. Strategia Rozwoju Gminy Uniejów na lata 2013 – 2020.
31. Strategia Rozwoju Gminy Pęczniew na lata 2013 – 2020.
32. Strategia Rozwoju Gminy Poddębice na lata 2013 – 2020.
33. Raport „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2012/2013” dla GUS
34. Projekt Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2024, Poddębice 2014
35. Protokół z odprawy rocznej Komendy Powiatowej Policji w Poddębicach (20.02.2014)

Strony internetowe:

1. <http://www.poddebicki.pl/>
2. <http://www.stat.gov.pl/bdl>
3. <http://www.zdw.lodz.pl/>
4. <http://www.wios.lodz.pl/serwis/>
5. <http://natura2000.gdos.gov.pl/>
6. <http://bip.lodz.rdos.gov.pl/>
7. <http://www.bppwl.lodzkie.pl/>

Spis tabel i rysunków

Rysunek 1. Schemat dokumentu Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020	6
Rysunek 2. Powiat Poddębicki	10
Rysunek 3. Położenie administracyjno-geograficzne	11
Rysunek 4. Herb Powiatu Poddębickiego	12
Rysunek 5. Flaga Powiatu Poddębickiego	12
Rysunek 6. Położenie Powiatu na tle jednostek fizycznogeograficznych	15
Rysunek 7. Rezerwat ornitologiczny Jeziorsko	27
Rysunek 8. Obszary Natura 2000	28
Rysunek 9. Drogi krajowe i wojewódzkie	35
Rysunek 10. Elektrownie wiatrowe na terenie Powiatu Poddębickiego	42
Rysunek 11. Lokalizacja wydanych decyzji środowiskowych dla planowanych farm fotowoltaicznych na terenie Powiatu Poddębickiego	43
Rysunek 12. Wykaz sieci telefonii komórkowej na terenie Powiatu Poddębickiego	48
Rysunek 13. Poddębickie Centrum Zdrowia	56
Rysunek 14. Baseny termalne w Poddębicach	66
Rysunek 15. Termy Uniejów	67
Rysunek 16. Regaty o Puchar Wójta Gminy Pęczniew	76
Rysunek 17. Pijalnia Wód Termalnych i Teatr Integracji w Poddębicach	77
Rysunek 18. Zamek w Uniejowie	78
Rysunek 19. Misja, wizja Powiatu Poddębickiego	114
Rysunek 20. Główne zasoby	115
Rysunek 21. Jednostki odpowiedzialne za wdrażanie Strategii	142
Rysunek 22. Proces monitorowania Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego	143
Tabela 1. Podsumowanie celów strategicznych i celów operacyjnych Powiatu Poddębickiego	8
Tabela 2. Liczba ludności Powiatu Poddębickiego wg płci w latach 2007 – I połowa 2014	16
Tabela 3. Obszary prawnie chronione na terenie Powiatu Poddębickiego w latach 2007-2013	26
Tabela 4. Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Powiatu Poddębickiego	31
Tabela 5. Udział drzewostanów w klasach wieku	31
Tabela 6. Wykaz dróg Powiatowych wg stanu na 01.01.2012r.	34
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w Powiecie Poddębickim w latach 2006-2013	36
Tabela 8. Powierzchnia użytkowa mieszkań	36
Tabela 9. Odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w 2013r.	38
Tabela 10. Gospodarowanie odpadami w latach 2010 – 2013	40
Tabela 11. Wykaz farm wiatrowych	42
Tabela 12. Sieć gazowa	45
Tabela 13. Komputery z dostępem do Internetu	52
Tabela 14. Liczba uczniów przypadająca na 1 komputer	52
Tabela 15. Porównanie wyników sprawdzianu szóstoklasisty uczniów z Powiatu Poddębickiego ze średnią szkół łódzkich oraz średnią krajową. Dane za rok 2013 [średni wynik punktowy]	53

Tabela 16. Wyniki egzaminu gimnazjalnego za rok 2013 [wyniki podane w %, różnica obliczona w punktach procentowych]	54
Tabela 17. Zdawalność egzaminów maturalnych w 2013 roku [wyniki podane w %; różnica obliczona w punktach procentowych]	54
Tabela 18. Podmioty gospodarcze na terenie Powiatu Poddębickiego wg sektorów własności w 2014 roku	71
Tabela 19. Podmioty gospodarcze wg JST z Powiatu Poddębickiego – dane za 2014 rok	71
Tabela 20. Powierzchnia użytków rolnych w gminach Powiatu Poddębickiego	72
Tabela 21. Dochody Powiatu Poddębickiego wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2010 – 2014	81
Tabela 22. Wydatki budżetu Powiatu Poddębickiego wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2010-2014	86
Tabela 23. Analiza SWOT Powiatu Poddębickiego	89
Tabela 24. Monitorowane przykładowe wskaźniki w obszarze celów operacyjnych	145
Wykres 1. Prognoza demograficzna (liczby ludności) dla Powiatu Poddębickiego na lata 2015-2035	17
Wykres 2. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w Powiecie Poddębickim w latach 2007-2013	17
Wykres 3. Ludność w wieku produkcyjnym w Powiecie Poddębickim w latach 2007-2013	18
Wykres 4. Ludność w wieku poprodukcyjnym w Powiecie Poddębickim w latach 2007-2013	18
Wykres 5. Ruch naturalny ludności w Powiecie Poddębickim w latach 2007-2013	19
Wykres 6. Bezrobotni zarejestrowani według płci w latach 2007-2014	20
Wykres 7. Powiat na tle województwa pod względem długości sieci kanalizacyjnej w 2013r.	37
Wykres 8. Osoby niepełnosprawne korzystające z dofinansowania w zakresie rehabilitacji społecznej	58
Wykres 9. Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w Powiecie Poddębickim	62
Wykres 10. Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w latach 2009-2014	70
Wykres 11. Dochody budżetu Powiatu Poddębickiego w latach 2010 – 2014	84
Wykres 12. Wydatki budżetu Powiatu Poddębickiego w latach 2010-2014	85
Wykres 13. Obszary priorytetowe w działaniach Powiatu (w opinii mieszkańców)	92
Wykres 14. Obszary priorytetowe w ramach przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy (w opinii mieszkańców)	93
Wykres 15. Obszary priorytetowe w ramach transportu zbiorowego i dróg publicznych (w opinii mieszkańców)	93
Wykres 16. Obszary priorytetowe w ramach polityki prorodzinnej (w opinii mieszkańców)	94
Wykres 17. Atuty Powiatu Poddębickiego w opinii mieszkańców	97
Wykres 18. Braki, problemy Powiatu Poddębickiego w opinii mieszkańców	98
Wykres 19. Kluczowe szanse rozwoju Powiatu w opinii mieszkańców	99
Wykres 20. Główne zagrożenia Powiatu w opinii mieszkańców	99
Wykres 21. Priorytety w perspektywie 3 lat w opinii głównych reprezentantów Powiatu	100

Wykres 22. Priorytety w perspektywie 5 - 10 lat w opinii głównych reprezentantów Powiatu _	101
Wykres 23. Obszary priorytetowe w działaniach Powiatu w opinii głównych reprezentantów _	103
Wykres 24. Atuty Powiatu Poddębickiego w opinii głównych reprezentantów _____	107
Wykres 25. Braki, problemy Powiatu Poddębickiego w opinii głównych reprezentantów ____	108
Wykres 26. Szanse rozwoju Powiatu Poddębickiego w opinii głównych reprezentantów ____	109
Wykres 27. Główne zagrożenia Powiatu w opinii głównych reprezentantów _____	110
Wykres 28. Obszary kluczowych potrzeb Gmin pozostające w kompetencjach Powiatu ____	112